

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ : ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**“Ν Ο Μ Ο Σ 3588/2007:
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ
ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΕΛΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
ΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ ΑΥΤΩΝ”**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΜΙΧΑΛΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΗΣ: Α.Μ.:9046
ΠΑΝΤΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ :Α.Μ.:9072**

**ΕΠΟΠΤΕΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΔΟΜΝΙΚΗ ΤΣΑΜΗ
ΕΞΕΤΑΣΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ**

ΠΑΤΡΑ 2010

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Εμπορικό δίκαιο, καθορίζει πως θα πρέπει να οργανωθεί σε μία οργανωμένη κοινωνία η παραγωγή και η κυκλοφορία των αγαθών. Θεωρείται ότι είναι το κατεξοχήν δίκαιο των συναλλαγών και των επιχειρήσεων, η εφαρμογή του οποίου έχει άμεση επίδραση σε όλους τους ανθρώπους είτε αυτοί έχουν την εμπορική ιδιότητα είτε όχι.

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την ευρεία ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας είχε ως αποτέλεσμα την επέκταση του αντικείμενου του εμπορικού δικαίου και την συνεχή ανάπτυξη του αλλά και τον διαρκή εκσυγχρονισμό του. Πολυδιάστατο και σε άμεση σχέση με το Αστικό και το Ποινικό δίκαιο, το Εμπορικό Δίκαιο ρυθμίζει όλες τις σχέσεις και τις καταστάσεις που απορρέουν από την εμπορική δραστηριότητα.

Μία από αυτές τις καταστάσεις είναι και η πτώχευση, η οποία παρόλο που αποτελεί “προνόμιο” μόνο των εμπόρων και των εμπορικών εταιρειών, επηρεάζει άμεσα και την οικονομική ζωή και κατ’ επέκταση και την κοινωνική ζωή και των υπολοίπων φυσικών προσώπων, είτε αυτοί είναι εργαζόμενοι, είτε είναι συναλλασσόμενοι. Αποτελεί ίσως το πιο επίκαιρο θέμα της εποχής μας , σε εθνικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, αντικατοπτρίζοντας κατ’ αυτόν το τρόπο την αναγκαιότητα ύπαρξης τέτοιων ρυθμίσεων αλλά και την σπουδαιότητα εν γένει του Πτωχευτικού Δικαίου.

Η πτώχευση είναι επί της ουσίας ο οικονομικός θάνατος του εμπόρου ή της επιχείρησης. Το πτωχευτικό δίκαιο με την σειρά του, επιχειρεί αφενός μεν την ρύθμιση αυτής της κατάστασης προκειμένου να περιοριστεί -θα μπορούσαμε να πούμε- η οικονομική ζημιά σε αυτούς οι οποίοι παρείχαν πίστη στον πτωχεύσαντα, αφετέρου, με τις νέες ρυθμίσεις που προβλέπει, επιχειρεί να σώσει την επιχείρηση και τον έμπορο επεμβαίνοντας έγκαιρα στο σημείο το οποίο θεωρείται κρίσιμο για την βιωσιμότητα τους, δηλαδή, όταν θεωρηθεί πώς θα υπάρξει πρόβλημα στο μέλλον κατά την πορεία των πραγμάτων.

Συνεπώς, όπως θα εξετάσουμε στην συνέχεια, το πτωχευτικό δίκαιο δεν είναι απαραίτητα το δίκαιο το οποίο διέπει μία άσχημη κατάσταση, αλλά αποτελεί και το δίκαιο αυτό, το οποίο προλαμβάνει μία τέτοια κατάσταση.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται η πτώχευση, ως θεσμός αλλά και η διαδικασία αυτής. Η εργασία αυτή αποτελείται από δύο μεγάλα μέρη, στα κεφάλαια των οποίων επιχειρείται μία ενδελεχής έρευνα σχετικά με την πτώχευση και το νόμο που την διέπει.

Στο πρώτο μέρος αναλύεται ο θεσμός της πτώχευσης. Σε αυτό το κομμάτι δίνονται αναλυτικά οι έννοιες της πτώχευσης και της πτωχευτικής διαδικασίας και επεξηγείται όλη η διαδικασία της πτώχευσης από τα όργανα της και τις εργασίες της έως την περάτωση της. Ζητήματα και έννοιες όπως οι απαραίτητες ενέργειες του γραμματέα των πτωχεύσεων, τις πτωχευτικής περιουσίας καθώς επίσης και της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας εξετάζονται αναλυτικά και αποσαφηνίζονται με σκοπό να αποδοθεί μια συνολική εικόνα της όλης διαδικασίας.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται λόγος για τον νέο νόμο περί πτώχευσης, τον Ν. 3588/2007, ο οποίος και αποτελεί την σημαντικότερη εξέλιξη στον τομέα της πτώχευσης και του εμπορικού δικαίου εν γένει στην χώρα μας. Στο συγκεκριμένο μέρος της εργασίας επεξηγείται η έννοια και η σημασία του νέου πτωχευτικού δικαίου όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά από τις μεταρρυθμίσεις η οποίες επήλθαν μέσα από μία σύγκριση διάφορων πτωχευτικών μοντέλων όπως αυτό της Γερμανίας, εξετάζοντας παράλληλα την επίδραση που τελευταία τυχόν είχαν στην διαμόρφωση του νέου θεσμικού πλαισίου.

Τέλος, ξεχωρίζουν η διαδικασία συνδιαλλαγής και το σχέδιο αναδιοργάνωσης ως τα καινοτόμα άρθρα του νέου πτωχευτικού κώδικα, τα οποία και εξετάζονται ως προς την αποτελεσματικότητά τους αλλά και την πρακτική σημασία τους καταλήγοντας έτσι σε συμπεράσματα για την επιτυχία ή μη του νέου νόμου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	ii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iii
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	iv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Εισαγωγικά στοιχεία περί πτώχευσης	
I. Η έννοια και ο σκοπός του πτωχευτικού δικαίου.....	1
II. Ο ορισμός και οι γενικές κατευθύνσεις της πτώχευσης.....	2
III. Το περιεχόμενο και η διάρθρωση του πτωχευτικού δικαίου.....	4

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η κήρυξη της πτώχευσης	
I. Οι προϋποθέσεις κήρυξης της πτώχευσης	6
1. Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις	6
α) Η πτωχευτική ικανότητα.....	6
β) Η παύση πληρωμών ή επαπειλούμενη παύση.....	8
γ) Η ανυπαρξία επικυρωμένης συμφωνίας συνδιαλλαγής.....	10
δ) Η επάρκεια περιουσίας για κάλυψη δικαστικών εξόδων.....	10
2. Οι δικονομικές προϋποθέσεις	
α) Η έκδοση δικαστικής απόφασης	10
II. Οι ρυθμίσεις σε προπτωχευτικό στάδιο – η διαδικασία συνδιαλλαγής...11	
III. Οι τρόποι κήρυξης της πτώχευσης	
1. Με αίτηση πιστωτή.....	11
2. Με αίτηση οφειλέτη	12
3. Με αίτηση άλλου προσώπου.....	13
α) Ο εισαγγελέας πρωτοδικών.....	13
β) Ο αλλοδαπός σύνδικος.....	13
4. Το περιεχόμενο αίτησης	13
IV. Η δικαστική απόφαση	
1. Η απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου.....	14
α) Η απόφαση απόρριψης της αίτησης.....	14
β) Η απόφαση κηρύξεως της πτώχευσης.....	15
2. Τα ένδικα μέσα.....	17
α) Η πτωχευτική ανακοπή.....	17
β) Η αίτηση ανάκλησης.....	17
γ) Η έφεση	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η διαδικασία της πτώχευσης

I. Τα όργανα της πτωχευτικής διαδικασίας.....	19
1. Το πτωχευτικό δικαστήριο	19
2. Ο εισηγητής δικαστής.....	20
3. Ο σύνδικος.....	20
4. Η συνέλευση των πιστωτών.....	23
II. Οι εργασίες της πτωχευτικής διαδικασίας.....	23
1. Η πτωχευτική περιουσία	24
2. Οι εργασίες διασφάλισης της πτωχευτικής περιουσίας	
α) Οι ενέργειες του γραμματέα των πτωχέυσεων.....	24
β) Η σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας.....	25
γ) Η αποσφράγιση και απογραφή της πτωχευτικής περιουσίας.....	26
3. Οι εργασίες διοίκησης πτωχευτικής περιουσίας.....	26
α) Η παραλαβή της πτωχευτικής περιουσίας.....	26
β) Οι συντηρητικές πράξεις	27
γ) Η χρηματική διαχείριση.....	27
δ) Η σύναψη συμβιβασμού.....	27
ε) Η εκποίηση μέρους ή ολόκληρης της πτωχευτικής περιουσίας.	28
στ) Η συνέχιση της επαγγελματικής δραστηριότητας	29
III. Η εξέλεξη των πιστώσεων.....	29
1. Η αναγγελία των απαιτήσεων.....	29
2. Η επαλήθευση των απαιτήσεων.....	31
3. Η αμφισβήτηση απαιτήσεων μέσω αντιρρήσεων.....	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας

I. Οι περιπτώσεις ολοκλήρωσης και τερματισμού της πτώχευσης.....	33
1. Η ολοκλήρωση της πτώχευσης.....	33
2. Ο τερματισμός της πτώχευσης.....	33
II. Το σχέδιο αναδιοργάνωσης.....	34
III. Η παύση των εργασιών της πτώχευσης.....	34
1. Η έννοια και οι προϋποθέσεις παύσης εργασιών.....	34
2. Τα αποτελέσματα της παύσης των εργασιών.....	35
IV. Περάτωση της πτώχευσης με ένωση πιστωτών	
1. Η έννοια της ένωσης πιστωτών.....	36
2. Η εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας.....	36
α) Η εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας ως σύνολο	36
β) Η εκποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας	
.....	38
3. Η διανομή του προϊόντος της εκποίησης	39
V. Η Πτωχευτική αποκατάσταση	
1. Ο ορισμός και οι προϋποθέσεις	40
2. Η διαδικασία και οι συνέπειες	40

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο:Οι συνέπειες της πτώχευσης

I.	Οι συνέπειες ως προς τον οφειλέτη.....	42
1.	Οι προσωπικές συνέπειες.....	42
2.	Οι συνέπειες περιουσιακής φύσεως	
α)	Η πτωχευτική απαλλοτρίωση.....	43
β)	Η διάκριση της περιουσίας σε κατηγορίες.....	43
γ)	Οι ανενεργείς πράξεις του πτωχού.....	44
δ)	Οι εκκρεμείς και νέες δίκες	44
II.	Οι συνέπειες ως προς τους πιστωτές.....	45
1.	Τα είδη των πιστωτών και οι απαιτήσεις τους	45
α)	Οι πτωχευτικοί πιστωτές.....	45
β)	Οι μεταπτωχευτικοί πιστωτές	46
γ)	Οι εξωπτωχευτικοί πιστωτές	46
δ)	Οι ομαδικοί πιστωτές	46
2.	Η διάκριση των πτωχευτικών πιστωτών σε κατηγορίες.....	46
α)	Οι ανέγγυοι πιστωτές ή εγγειόγραφοι πιστωτές.....	46
β)	Οι ενέγγυοι ή εμπραγμάτως ασφαλισμένοι πιστωτές	47
γ)	Οι γενικώς προνομιούχοι πιστωτές.....	47
δ)	Οι πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης.....	47
3.	Ο περιορισμός και διατήρηση των ατομικών δικαιωμάτων πτωχευτικών πιστωτών	
α)	Η αναστολή των ατομικών διώξεων.....	47
β)	Η παύση τοκογονίας.....	48
III.	Οι συνέπειες ως προς τρίτους.....	48
1.	Η σύζυγος και τα τέκνα	49
2.	Οι τρίτοι	49
IV.	Οι συνέπειες ως προς τις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις	
1.	Οι συμβάσεις γενικά.....	49
2.	Η επιλογή εκπλήρωσης και η δυνατότητα μεταβίβασης της σύμβασης από τον σύνδικο	50
3.	Οι λυόμενες και οι διατηρούσες την ισχύ τους συμβάσεις.....	51
V.	Οι συνέπειες του δικαιώματος τρίτων περί αφαίρεσης πραγμάτων από την πτωχευτική περιουσία.....	51
1.	Ο αποχωρισμός.....	51
2.	Η πτωχευτική διεκδίκηση	
α)	Η έννοια και η διαδικασία της πτωχευτικής διεκδίκησης.....	52
β)	Η διεκδίκηση κινητών και αξιογράφων από τον παραγγελέα.....	53
γ)	Η διεκδίκηση και η επίσχεση κινητών από τον πωλητή.....	54
VI.	Οι συνέπειες επί των πράξεων του πτωχού κατά τη ύποπτη περίοδο	
1.	Το δικαίωμα της πτωχευτικής ανάκλησης και η διαδικασία του....	55

2.	Τα αποτελέσματα της πτωχευτικής ανάκλησης.....	56
3.	Η διάκριση των προοριζόμενων για ανάκληση πράξεων.....	57
	α)Οι πράξεις υποχρεωτικής ανάκλησης	57
	β)Οι πράξεις δυνητικής ανάκλησης	58
	γ)Οι εξαιρούμενες της ανάκλησης πράξεις	60

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Ο ΝΟΜΟΣ 3588/2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : Εισαγωγή στον νέο Πτωχευτικό Κώδικα

I.	Εισαγωγή.....	61
II.	Στόχοι και δυνατότητες του νέου νομικού πλαισίου	61
III.	Ιστορική αναδρομή	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: Η πορεία προς τον νέο Πτωχευτικό Κώδικα

I.	Το προϊσχύον δίκαιο	64
	α) Οι πτωχευτικοί πιστωτές.....	64
	β) Ο πτωχευτικός συμβιβασμός.....	65
II	Αμφισβήτηση της αποτελεσματικότητας του Νόμου.....	65
	α) Συνέπειες κατακερματισμού της επιχείρησης.....	66
III.	Η πορεία της εξέλιξης.....	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: Τα άρθρα 44-49 Ν.1892/199.....

I.	Το άρθρο 44.....	68
II	Τα άρθρα 45 και 46.....	69
III	Η ακύρωση του Συμβιβασμού.....	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο: Η ανάγκη εκσυγχρονισμού.....

I	Η επίδραση της Ε.Ε. στην εξέλιξη του ΠτΚ.....	71
---	---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο :Ο Νόμος 3588/2007.....

I	Οι επιρροές του νέου ΠτΚ.....	72
	α) Το γερμανικό μοντέλο Πτώχευσης.....	72
II	Οι στόχοι του νέου πτωχευτικού Δικαίου.....	73
	α) Οι αρχές του νέου ΠτΚ.....	74
	β) Η ορολογία του νέου ΠτΚ.....	74
III	Οι φιλοδοξίες του νέου Πτωχευτικού Κώδικα.....	74
	α) Η αξιοποίηση της επιχείρησης	75
	β) Η παροχή «δεύτερης ευκαιρίας»	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο :Οι καινοτομίες του νέου Πτωχευτικού Κώδικα.....

I	Η αξιοποίηση των άρθρων 44-46 του παλιού ΠτΚ.....	76
II	Τα προπρωχευτικά μέτρα	77
	α) Η προπρωχευτική διαδικασία.....	77
	β) Η αξία της διαδικασίας.....	77
	γ) Η εισαγωγή «ειδικού πτωχευτικού μηχανισμού»	78
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12^ο :Η διαδικασία συνδιαλλαγής.....	79
I	Προϋποθέσεις υπαγωγής στην διαδικασία συνδιαλλαγής.....	79
	α) Η οικονομική αδυναμία του οφειλέτη.....	80
	β) Έναρξη της διαδικασίας συνδιαλλαγής	80
II	Ο ρόλος του Μεσολαβητή στην διαδικασία συνδιαλλαγής.....	82
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13^ο :Η σύναψη της Συμφωνίας.....	83
I.	Λόγοι απόρριψης της Συμφωνίας	
	α) Η παύση πληρωμών.....	83
	β) Η διάρκεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	83
	γ) Τα συμφέροντα των πιστωτών.....	84
	δ) Ο χρονικός περιορισμός.....	84
II.	Λόγοι δικαστικής λύσης της συμφωνίας.....	84
III.	Η λήξη των εργασιών της διαδικασίας συνδιαλλαγής.....	85
IV	Τα αποτελέσματα και οι συνέπειες επικύρωσης της συμφωνίας.....	85
	α) Ως προς τους συμβαλλόμενους πιστωτές.....	86
	β) Ως προς τους μη συμβαλλόμενους πιστωτές.....	86
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14^ο : Το σχέδιο αναδιοργάνωσης.....	88
I.	Τα πρότυπα του θεσμού	88
II.	Ο σκοπός του θεσμού.....	89
III.	Η διαδικασία του σχεδίου Αναδιοργάνωσης.....	89
	α) Τα περιεχόμενα του σχεδίου.....	89
	β) Μέτρα υλοποίησης του σχεδίου.....	90
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15^ο :Συμπεράσματα.....	91
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Ι. Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Οι άξονες κάθε πτωχευτικής διαδικασίας εδράζονται κατά βάση στην ικανοποίηση των πιστωτών, την προστασία των θέσεων εργασίας αλλά και την διάσωση της επιχειρηματικότητας, σε μία σύνθεση σκοπών και μέσων που τίθεται στην υπηρεσία του μείζονος έννομου αγαθού, δηλαδή της θεραπείας του δημοσίου συμφέροντος και της εθνικής οικονομίας¹.

Ακολουθώντας τα παραπάνω ιδανικά κυρώθηκε με τον νόμο 3588/07 ο νέος πτωχευτικός κώδικας, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 16^η Σεπτεμβρίου 2007². Μέσα από τη μελέτη του νόμου και την ανάλυση των διατάξεων απορρέει ο ορισμός του πτωχευτικού δικαίου ως το ολοκληρωμένο και ενιαίο σύστημα κανόνων δικαίου, που αποσκοπούν στη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη είτε με τη ρευστοποίηση της περιουσίας του είτε με τη διατήρηση της επιχείρησής του³. Το τελευταίο επιτυγχάνεται μέσω του σχεδίου αναδιοργάνωσης ή της κατάρτισης συμφωνίας συνδιαλλαγής, διαδικασίες στις οποίες θα αναφερθούμε παρακάτω. Το πτωχευτικό δίκαιο ως μέσο εξυγίανσης της οικονομίας αποτελεί κομμάτι του εμπορικού δικαίου, υλοποιείται κ εποπτεύεται από όργανα της πολιτείας με στόχο την αντιμετώπιση της αφερεγγυότητας.

Όταν ο πιστωτής έχει απαιτήσεις από τον οφειλέτη, λόγου μη πληρωμής ενός χρέους, εφαρμόζονται οι διατάξεις της Πολιτικής Δικονομίας. Ασκείται ατομική δίωξη στον οφειλέτη και με την αναγκαστική εκτέλεση κατάσχονται τα περιουσιακά στοιχεία του και εκπλειστηριάζονται. Στην περίπτωση όμως που ο οφειλέτης έχει περιέλθει σε κρίσιμη οικονομική κατάσταση, η οποία συνεπάγεται από παύση πληρωμών, οι διατάξεις της Πολιτικής Δικονομίας κρίνονται μη αποτελεσματικές. Αυτό διότι οι πιστωτές θέλοντας να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις τους καταφεύγουν σε σωρεία ατομικών διώξεων κατά του οφειλέτη έχοντας ως αποτέλεσμα την περαιτέρω ένταση του προβλήματος, την μείωση της αξίας της περιουσίας και τελικά την καταστροφή της επιχείρησης.

Η παραπάνω δυσμενής κατάσταση έχει ως αποτέλεσμα την δυσχέρεια του οφειλέτη, ο οποίος προσπαθεί, συχνά με δόλιο τρόπο είτε αποκρύπτοντας ή μεταβιβάζοντας περιουσιακά στοιχεία είτε εξαφανίζοντας έγγραφα και βιβλία, να περατώσει την όλη κατάσταση και να αποσοβήσει τον κίνδυνο. Πέρα από

---

¹ www.capital.gr

² www.sbbe.gr

³ www.sbbe.gr

τους πιστωτές, δραματικές μπορεί να είναι οι επιπτώσεις της αφερεγγυότητας και σε τρίτους μη πιστωτές όπως οι εργαζόμενοι, οι πελάτες, οι προμηθευτές, τα μέλη του δικτύου διανομής, γενικά δε η οικονομία και το Δημόσιο. Σοβαρός είναι εξάλλου ο κίνδυνος μετάδοσης της κρίσης και σε άλλες επιχειρήσεις, αφού η μη πληρωμή ενός χρέους οδηγεί συχνά σε αδυναμία του δανειστή να είναι ενήμερος στις δικές του υποχρεώσεις¹.

Το αρνητικό στοιχείο του πτωχευτικού δικαίου είναι ότι προϋποθέτει την σοβαρή οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, μια επιχείρηση με χρέη, ώστε να εφαρμοστούν οι διατάξεις του. Σε μια οικονομία είναι προφανές ότι υπάρχουν επιχειρήσεις που ευδοκιμούν και δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα ενώ στην αντίπερα όχθη υπάρχουν επιχειρήσεις προβληματικές, δυσλειτουργικές είτε από κακή διαχείριση (σπατάλη των πόρων) είτε από τις οικονομικές συγκυρίες (παγκόσμια οικονομική κρίση), οι οποίες χρειάζονται βοήθεια για να καταφέρουν να επιβιώσουν. Η έξοδος των παλιών επιχειρήσεων και η είσοδος των νέων αποτελεί μια συνήθη διαδικασία ανανέωσης της οικονομίας, φυσιολογική αν ληφθούν υπόψη οι κίνδυνοι και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέες επιχειρήσεις.

Το πτωχευτικό δίκαιο ως έργο έχει να ρυθμίσει θεσμικά τις περιπτώσεις των πτωχεύσεων βοηθώντας την επιχείρηση να τερματίσει το έργο της ομαλά και κατόπιν να ικανοποιηθούν όλοι οι πιστωτές της, όμως αν είναι εφικτό συνεισφέρει ώστε η επιχείρηση να έχει μια δεύτερη ευκαιρία να ορθοποδήσει και να επανενταχτεί στην αγορά. Έτσι, στο άρθρο 1 του Νομοσχεδίου προβλέπεται ότι: «Η διαδικασία πτώχευσης αποσκοπεί στη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη, με τη ρευστοποίηση της περιουσίας του ή με άλλον τρόπο, που προβλέπεται από σχέδιο αναδιοργάνωσης, και ιδίως με τη διατήρηση της επιχείρησής του».

II. Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Η νομική κατάσταση του εμπόρου που παύει τις πληρωμές ή που επαπειλείται η παύση των πληρωμών του καλείται *πτώχευση* και κηρύσσεται πάντοτε με δικαστική απόφαση². Αρμόδιο δικαστήριο είναι το πολυμελές πρωτοδικείο που εδρεύει στον "τόπο των κύριων συμφερόντων" του οφειλέτη. Στην πτώχευση πρέπει να αποδειχτεί ότι γενικώς δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις οφειλές του, δηλαδή να υπάρχει μια γενική κατάσταση αδυναμίας πληρωμών. Αν κάποιος έμπορος χρωστάει σε σημαντικό μέρος των πιστωτών του αλλά αυτό οφείλεται σε προσωρινή οικονομική στενότητα και πιθανολογείται ότι η κατάσταση αυτή θα αλλάξει στο μέλλον, τότε δεν κηρύσσεται σε πτώχευση. Από την άλλη μπορεί κάποιος έμπορος να κηρυχθεί σε πτώχευση ακόμα και αν δεν μπορεί να πληρώσει έναν από τους πιστωτές

¹ Ευάγγελος Εμμ. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο 2010, σελ. 2

² Δημαράς εμπορικό δίκαιο (καινούργια έκδοση) σελ. 130

του, εφόσον η οφειλή του είναι πολύ μεγάλη κ φαίνεται ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε αυτήν. Κριτήριο επομένως δεν είναι ο αριθμός των πιστωτών που δεν πληρώνει ο έμπορος, αλλά και η οικονομική του κατάσταση (αν η δυσπραγία του είναι μόνιμη ή προσωρινή), καθώς και το μέγεθος των οφειλών που έχει¹.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να παρατηρηθεί μια λανθασμένη αντίληψη που υπάρχει γύρω από την ερμηνεία της πτώχευσης. Λόγω του ότι το αρμόδιο δικαστήριο κήρυττε την πτώχευση και λαμβάνοντας υπόψη ότι την επομένη της κήρυξης εφαρμόζονταν όλες οι προβλεπόμενες από τον νόμο συνέπειες χαρακτηρίστηκε η πτώχευση ως μια νομική κατάσταση. Την αντίληψη αυτή έρχεται να επιβεβαιώσει μεν, λανθασμένα δε, το άρθρο 3 του νόμου 3588/07 «Σε πτώχευση κηρύσσεται ο οφειλέτης που...», αντί της σωστής διατύπωσης «Η πτωχευτική διαδικασία κηρύσσεται όταν ο οφειλέτης ...». Η νομική, πράγματι, κατάσταση δεν αντιστοιχεί στο λεκτικό νόημα του όρου, κατά τα ανωτέρω. Δεν ανταποκρίνεται, επίσης, στο ακριβές περιεχόμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Ο νόμος, πράγματι, δεν ρυθμίζει «κατάσταση», αλλά προβλέπει, πρωτίστως, δυναμική «διαδικασία». Στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής και προς διευκόλυνσή της, δημιουργείται, ασφαλώς, ένα ιδιόμορφο νομικό καθεστώς, το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί «κατάσταση». Αυτό, όμως, δεν πρέπει να συγχέεται με τη πραγματική κατάσταση του εμπόρου ή του νομικού προσώπου με οικονομικό σκοπό, που αδυνατούν να πληρώσουν τα επαγγελματικά τους χρέη, την οποία λαμβάνει υπόψη του ο νόμος, ως κατά κυριολεξία «πτώχευση», προκειμένου να την αντιμετωπίσει ρυθμιστικά².

Κλασική κατεύθυνση της πτώχευσης (και του πτωχευτικού δικαίου) ήταν αφενός μεν η ικανοποίηση των πιστωτών στο μεγαλύτερο δυνατόν βαθμό, αλλά και η επιβολή κυρώσεων εναντίον του οφειλέτη. Η παύση των πληρωμών και γενικά η αφερεγγυότητα εθεωρείτο αποτέλεσμα κακής και ασύνητης διαχείρισης, ενδεχομένως δε δολιότητας ή και απάτης σε βάρος των πιστωτών. Η ατίμωση του οφειλέτη ("stigma of bankruptcy"), η προσωποκράτησή του, η επιβολή δυσμενών οικογενειακών, κοινωνικών και επαγγελματικών μειώσεων και ανικανοτήτων ήταν κυρώσεις προβλεπόμενες από τις παλαιότερες πτωχευτικές νομοθεσίες. Η κυρωτική αυτή λειτουργία της πτώχευσης δεν ισχύει πλέον, τουλάχιστον στις ακραίες της μορφές.

Οι σύγχρονες εξελίξεις μετέβαλαν τη λειτουργία της πτώχευσης:

- Πρώτον, οι οικονομικές διακυμάνσεις και οι κρίσεις ολόκληρων επιχειρηματικών κλάδων (ή και της οικονομίας γενικότερα) καθιστούν συχνότατα την επιχειρηματική αποτυχία αποτέλεσμα όχι δολιότητας, αλλά ατυχίας, που δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε στιγματισμό.
- Δεύτερον, και κυριότερο, από τις αρχές της δεκαετίας του '60

---

¹ www.kollitzas.gr

² Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ 14-15

συνειδητοποιήθηκε διεθνώς ότι η πτωχευτική διαδικασία δεν πρέπει να αποβλέπει μόνο στην ικανοποίηση των πιστωτών, αλλά παράλληλα και στη διατήρηση ή και τη διάσωση της επιχείρησης του οφειλέτη. Τούτο δε διότι η πτώχευση της επιχείρησης επιφέρει τη διάλυσή της και συνεπώς ένα βαρύ κοινωνικό και οικονομικό κόστος, που συνεπάγεται "απώλεια αξιών" (θέσεων εργασίας, παραγωγικών μέσων, κανονικού εφοδιασμού της αγοράς κλπ.).

Θεωρήθηκε συνεπώς ότι το πτωχευτικό δίκαιο θα πρέπει να συντελεί στη διάσωση της επιχείρησης, μέσω κατάλληλης "εξυγιαντικής" χρηματοδότησης, κατάλληλης αναδιάρθρωσης των εταιρικών δομών, επιβολής θυσιών στους πιστωτές και διαφύλαξης των θέσεων εργασίας. Στο "εξυγιαντικό" οπλοστάσιο ανήκει και η μεταβίβαση της επιχείρησης ως συνόλου σε νέο φορέα ή η εκμίσθωσή της. Με τη λογική αυτή εθνικές νομοθεσίες, όπως η γαλλική, η ιταλική, η αγγλική, αλλά και η ελληνική (βλ. το νόμο περί προβληματικών επιχειρήσεων του 1983) θέσπισαν ένα πλαίσιο για τη διάσωση των αφερέγγυων επιχειρήσεων¹.

Στη πράξη η πτώχευση αποτελεί «συλλογική διαδικασία», μια διαδικασία δηλαδή, που προβλέπεται σε περιπτώσεις αφερέγγυότητας επιχειρήσεων. Όταν ο οφειλέτης βρεθεί σε μια δεινή οικονομική κατάσταση και η παύση των πληρωμών των πιστωτών του είναι επικείμενη τότε υπάρχει η δυνατότητα να κηρυχθεί η πτώχευσή του. Με την επικύρωση της απόφασης από το αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο σταματούν όλες οι διώξεις εναντίον του οφειλέτη και στον ίδιο υφίστανται ορισμένες κυρώσεις-περιορισμοί, πιο συνηθισμένη είναι η άρση της δυνατότητας διαχείρισης και διάθεσης της πτωχευτικής περιουσίας του. Ο σύνδικος αναλαμβάνει την διαχείρισή της και οι πιστωτές μαζεύονται και συγκροτούν μια «ομάδα», με κοινό στόχο. Στην πτωχευτική διαδικασία συμμετέχουν όλοι οι πιστωτές με ίσους όρους και αντικείμενο της είναι όλη η περιουσία του πτωχού. Η πιο συνηθισμένη περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας έρχεται με την εκποίηση της περιουσίας του πτωχού και την ικανοποίηση των πιστωτών του με τα προϊόντα της εκποίησης. Μια πιο σπάνια αλλά εξίσου σημαντική είναι η σύναψη συμβιβασμού ή η εύρεση μιας συμβιβαστικής λύσης με το σχέδιο αναδιοργάνωσης.

III. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Η ύλη του πτωχευτικού δικαίου μπορεί να διαρθρωθεί σε δύο κύρια μέρη αφορώντα, το μεν ένα την *κήρυξη της πτώχευσης* και τις *συνέπειες της*, το δε άλλο τη *διαδικασία της πτώχευσης* και την *περάτωση της*. Ακολουθώντας την διαρθρωτική αυτή επιλογή, το πρώτο μέρος του παρόντος αναφέρεται ειδικότερα:

---

¹ www.wikipedia.org

- α) Στις προϋποθέσεις της κήρυξης της πτώχευσης, οι οποίες διακρίνονται σε ουσιαστικές (πτώχευτική ικανότητα, παύση πληρωμών ή επαπειλούμενη παύση, ανυπαρξία επικυρωμένης συμφωνίας συνδιαλλαγής, επάρκεια περιουσίας για κάλυψη διαδικαστικών εξόδων) και δικονομικές (προδικασία – δίκη – δικαστική απόφαση).
- β) Στις συνέπειες της κήρυξης της πτώχευσης ως προς τον οφειλέτη (πτωχό), προσωπικές και περιουσιακές.
- γ) Στις συνέπειες ως προς τους πιστωτές.
- δ) Στις συνέπειες ως προς τρίτους (σύζυγο, συνοφειλέτες, εγγυητές και άλλους).
- ε) Στις συνέπειες ως προς τις συμβάσεις.
- στ) Στις συνέπειες ως προς τα δικαιώματα τρίτων για αφαίρεση πραγμάτων από την πτωχευτική περιουσία (αποχωρισμός και πτωχευτική διεκδίκηση).
- ζ) Στις συνέπειες ως προς τις πράξεις του πτωχού κατά την ύποπτη περίοδο (πτώχευτική ανάκληση).

Το δεύτερο μέρος αναφέρεται αντίστοιχα:

- α) Στην οργάνωση της πτωχευτικής διαδικασίας (πτώχευτικό δικαστήριο – εισηγητής δικαστής – σύνδικος – συνέλευση πιστωτών – επιτροπή πιστωτών).
- β) Στην διασφάλιση και διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας.
- γ) Στην διαπίστωση του παθητικού με την εξέλεξη των απαιτήσεων.
- δ) Στην περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας.
  - είτε με την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης
  - είτε με την παύση των εργασιών της πτώχευσης
  - είτε με την ένωση των πιστωτών, την εκποίηση και διανομή της πτωχευτικής περιουσίας
  - είτε με τη πτωχευτική αποκατάσταση¹.

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ΄ έκδοση 2007 σελ 17-18

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Ι. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΗΡΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Για να κηρυχθεί η πτωχευτική διαδικασία είναι απαραίτητο να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, τόσο οι *ουσιαστικές* όσο και οι *δικονομικές*. Πιο αναλυτικά, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις αποτελούνται από μια υποκειμενική, την πτωχευτική ικανότητα και τρεις αντικειμενικές, την παύση των πληρωμών ή την επαπειλούμενη παύση, την ανυπαρξία επικυρωμένης συμφωνίας συνδιαλλαγής καθώς και την επάρκεια της περιουσίας για την κάλυψη των δικαστικών εξόδων. Επίσης δικονομική προϋπόθεση και απολύτως απαραίτητη και καθοριστική αποτελεί η έκδοση της δικαστικής απόφασης από το αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο για την οποία απαιτείται ορισμένη τυπική προδικασία και διεξαγωγή σχετικής δίκης.

1. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

α) Η πτωχευτική ικανότητα

Πτωχευτική ικανότητα είναι η εξαιρετικά προβλεπόμενη στο νόμο νομική ιδιότητα ενός προσώπου, το οποίο αδυνατεί να πληρώσει τα χρέη του – βρίσκειται, δηλαδή, σε πτώχευση –, να υπαχθεί στην προσδιοριζόμενη στο νόμο ειδική διαδικασία συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, την πτωχευτική διαδικασία, κατόπιν σχετικής δικαστικής αποφάσεως¹. Κατά την διάταξη της §1 του άρθρου 2 του πτωχευτικού κώδικα «*πτωχευτική ικανότητα έχουν οι έμποροι, καθώς και οι ενώσεις προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκουν οικονομικό σκοπό*»². *Έμποροι* είναι κατ' άρθρο 1 του εμπορικού νόμου όσοι, φυσικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων με νομική προσωπικότητα (π.χ. ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρίες), μετέρχονται πράξεις εμπορικές κατά σύνηθες επάγγελμα ή σκοπό (όταν πρόκειται για εταιρίες), αλλά και όσοι, με βάση το «*τυπικό*» σύστημα εμπορικότητας, χαρακτηρίζονται έμποροι κατευθείαν από τον νόμο (όπως η ανώνυμη εταιρία, η Ε.Π.Ε., η ευρωπαϊκή εταιρία, η ναυτική εταιρία, ο ευρωπαϊκός όμιλος οικονομικού σκοπού, οι συνεταιρισμοί κτλ.), ανεξάρτητα από το αν πράγματι ασκούν εμπορική δραστηριότητα³.

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ 21

² www.ministryofjustice.gr

³ Ευάγγελος Εμμ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2010 σελ. 65

Σε κατάσταση πτώχευσης μπορούν να κηρυχθούν τόσο *φυσικά* όσο και *νομικά πρόσωπα* με την προϋπόθεση ότι φέρουν την εμπορική ιδιότητα.

Ο έμπορος που παραιτήθηκε από την εμπορία ή γενικότερα έχασε την εμπορική του ιδιότητα υπόκειται σε πτώχευση αν κατά το χρόνο παύσης των πληρωμών ήταν ακόμη έμπορος. Σε περίπτωση θανάτου ενός εμπόρου, αν έπαυσε τις πληρωμές του όσο ζούσε η πτώχευση είναι δυνατό να κηρυχθεί με αίτηση που κατατέθηκε πριν ή μέσα σε ένα χρόνο από το θάνατο του από τον εισαγγελέα ή κάποιον πιστωτή του.

Μερικά παραδείγματα φυσικών προσώπων που έχουν ή αποκτούν την πτωχευτική ιδιότητα αποτελούν: ο ασκών παράνομες εμπορικές πράξεις, ο ασκών εμπορικές πράξεις με άλλο όνομα ο λεγόμενος «κρυπτόμενος» έμπορος, ο ασκών εμπορικές πράξεις σαν δεύτερο επάγγελμα (λογιστής που διατηρεί κατάστημα πώλησης ενδυμάτων), η ασκούσα εμπορικές πράξεις έγγαμη γυναίκα εφόσον είναι ενήλικη, ο μέτοχος σε ανώνυμη εταιρία όταν κατέχει το μεγαλύτερο μέρος των μετοχών και εγγυάται για την εταιρία καθώς επίσης και οι έχοντες διορισθεί ή λάβει άδεια άσκησης εμπορικού επαγγέλματος (μεσίτες, χρηματιστές) και οι ομόρρυθμοι εταίροι σε ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρίες από τον νόμο. Αντιθέτως δεν έχουν εμπορική ιδιότητα συνεπώς ούτε πτωχευτική: οι ασκούντες πράξεις εμπορικές που είναι όμως παρεπόμενες ενός αστικού επαγγέλματος, οι μικρέμποροι βάση του νόμου, οι ευρισκόμενοι υπό δικαστική συμπαράσταση και τέλος οι ανήλικοι ως ανίκανα προς δικαιοπραξία πρόσωπα. Ως *ανήλικος* νοείται ο πολίτης ο οποίος δεν έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του.

Από τον παραπάνω ορισμό του εμπόρου χαρακτηρίζονται ως εμπορικές εταιρίες τα παρακάτω *νομικά* πρόσωπα: ομόρρυθμη εταιρία (Ο.Ε.), ετερόρρυθμη εταιρία (Ε.Ε.), ετερόρρυθμη εταιρία κατά μετοχές, εταιρία περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), ανώνυμη εταιρία (Α.Ε.), ο συνεταιρισμός, η ναυτική εταιρία, η ναυτιλιακή εταιρία με πλοία αναψυχής, η ευρωπαϊκή εταιρία και ο ευρωπαϊκός συνεταιρισμός. Επίσης από τον νόμο χαρακτηρίζονται ως εμπορικές: όλες οι παραπάνω εταιρίες στο στάδιο της εκκαθάρισης, η εταιρία που προκύπτει από την μετατροπή ή τον μετασχηματισμό μιας προηγούμενης, οι αδημοσίευτες Ο.Ε. και Ε.Ε., η εικονική εταιρία και η κοινοπραξία.

Με την §2 του άρθρου 2 του πτωχευτικού κώδικα που αναφέρει ότι: «Δεν κηρύσσονται σε πτώχευση τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οι δημόσιοι οργανισμοί.»¹ ρητά στερούνται της πτωχευτικής διαδικασίας οι προαναφερθέντες οργανισμοί και επίσης το ίδρυμα, η αφανής εταιρία, η συμπλοιοκτησία και τα υποκαταστήματα των εμπορικών εταιριών ως μη έχοντα νομική προσωπικότητα.

---

¹ www.ministryofjustice.gr

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφέρουμε τι συμβαίνει κατά την πτώχευση μιας ομόρρυθμης, ετερόρρυθμης, ανώνυμης ,περιορισμένης ευθύνης εταιρίας αντίστοιχα.

- Η πτώχευση της ομόρρυθμης και της ετερόρρυθμης εταιρίας δεν επιφέρει λύση της. Αντίθετα η πτώχευση του εταίρου δεν επιφέρει πτώχευση της εταιρίας αλλά τη λύση της, εκτός αν συμφωνήθηκε η συνέχιση της εταιρίας μεταξύ των λοιπών εταίρων. Συνέπεια της πτώχευσης της ομόρρυθμης εταιρίας είναι η αυτόματη συμπτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων. Αυτό στηρίζεται στο ιδιαίτερο καθεστώς του ομόρρυθμου, δηλαδή στην απεριόριστη και εις ολόκληρον ευθύνη του με την ατομική του παρουσία για τα χρέη της εταιρίας.
- Η πτώχευση της ανώνυμης εταιρίας (Α.Ε.) επιφέρει τη λύση της. Λόγω του είδους του νομικού προσώπου η πτώχευση της εταιρίας δεν επιφέρει συμπτώχευση των εταίρων. Όσο διαρκεί η πτωχευτική διαδικασία, διατηρείται η νομική προσωπικότητα της εταιρίας και εξακολουθούν να υπάρχουν τα όργανά της.
- Όπως και στην Α.Ε., η πτώχευση της Ε.Π.Ε. επιφέρει και τη λύση της, χωρίς να επέρχεται συμπτώχευση των διαχειριστών ή των εταίρων. Η πτώχευση του εταίρου δεν επιφέρει τη λύση της εταιρίας, εκτός αν υπάρχει διαφορετική ρύθμιση στο καταστατικό. Όσο διαρκεί η πτωχευτική διαδικασία, διατηρείται η νομική προσωπικότητα της εταιρίας και εξακολουθούν να υπάρχουν τα όργανά της¹.

β) Η παύση των πληρωμών ή επαπειλούμενη παύση

Από την πρώτη παράγραφο §1 του άρθρου 3 του πτωχευτικού κώδικα απορρέει ο ορισμός της *παύσης των πληρωμών* ως η γενική και μόνιμη αδυναμία του εμπόρου να εκπληρώσει τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του. Η αδυναμία πληρωμής πρέπει να είναι μόνιμη, να μην οφείλεται σε παροδικά αίτια, όπως προσωρινές ταμιακές δυσχέρειες², αλλά σε διαρκή αίτια, όπως κρίση στον κλάδο που δραστηριοποιείται ο έμπορος καθώς και στην δική του επιχείρηση. Όταν η παύση των πληρωμών ενός εμπόρου καταστεί γενική και μόνιμη είναι υποχρεωμένος ο ίδιος ο έμπορος να καταθέσει αίτηση και να ζητήσει να ξεκινήσει η πτωχευτική του διαδικασία δηλώνοντας ενώπιον του γραμματέα του πρωτοδικείου ότι αναστέλλει τις πληρωμές του³, αν όμως από το έλεγχο της οικονομικής κατάστασης του εμπόρου, μπορεί να συναχθεί ότι σύντομα θα αντεπεξέλθει, η αρχή της διάσωσης της επιχείρησης επιβάλλει τη μη κήρυξη της πτώχευσης.

¹ www.dap-papei.gr

² Δημαράς εμπορικό δίκαιο (καινούργια έκδοση) σελ. 133

³ Δημαράς εμπορικό δίκαιο (καινούργια έκδοση) σελ. 133

Για να θεωρηθεί γενική η μη πληρωμή των χρεών, πρέπει να αφορά τον κύριο όγκο των υποχρεώσεων του εμπόρου έστω και αν αυτός καταφέρνει να ικανοποιήσει κάποιες. Στην περίπτωση που χρησιμοποιήσει δόλια και καταστρεπτικά μέσα, όπως οι συναλλαγματικές ευκολίας, τα εικονικά τιμολόγια, ο δανεισμός από τοκογλύφους και η πώληση προϊόντων κάτω από την τιμή κόστους αντίστοιχα, η κήρυξη της πτωχευτικής διαδικασίας δεν εμποδίζεται. Τα χρέη που αφορά η διαδικασία είναι αυτά που απορρέουν από τις εμπορικές πράξεις της επιχείρησης και περιλαμβάνουν εμπορικά και ληξιπρόθεσμα αλλά όχι αστικά που τυχόν θα έχει ο έμπορος. Επιπρόσθετα, δεν απαιτείται η μη πληρωμή όλων των χρεών αλλά ένα σημαντικό μέρος αυτών. Πιο συγκεκριμένα ένα και μόνο χρέος του εμπόρου είναι αρκετό προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή η διαδικασία της πτώχευσης λόγω παύσης των πληρωμών.

Ως *επαπειλούμενη παύση των πληρωμών* νοείται η κατάσταση στην οποία ο οφειλέτης ερμηνεύει την οικονομική του κατάσταση και προβλέπει ότι σε λίγο χρονικό διάστημα δεν θα είναι σε θέση να ικανοποιήσει τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του. Η ερμηνεία αυτή, προκύπτει από τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις (προσωρινοί ή ετήσιοι προϋπολογισμοί), την πραγματοποιηθείσα κατάσχεση της επιχείρησης του από σημαντικό πιστωτή και από άλλα εσωτερικά ή εξωτερικά γεγονότα που αφορούν την δραστηριότητά του¹. Στην περίπτωση που τα παραπάνω λάβουν χώρα, ο έμπορος οφείλει να ζητήσει από το δικαστήριο την κήρυξή του σε πτώχευση προσκομίζοντας την απαραίτητη αίτηση και στοιχεία που να αποδεικνύουν την επερχόμενη παύση των πληρωμών του, το αργότερο μέσα σε διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών, όπως αναφέρει και το άρθρο 5 §2 του πτωχευτικού κώδικα. Εάν δεν προβεί στην κίνηση αυτή δεν υφίσταται κάποια κύρωση από τον νόμο, παρόλα αυτά χάνει το δικαίωμα να ζητήσει την διοίκηση της πτωχευτικής του περιουσίας με την συναίνεση του συνδίκου. Το δικαστήριο, μπορεί αφενός μεν να αποδεχτεί την αίτηση του οφειλέτη, ότι δηλαδή έχει επέλθει η παύση των πληρωμών του, αφετέρου δε να εξετάσει την οικονομική κατάσταση, τόσο της επιχείρησης όσο και του εμπόρου, και να βγάλει το δικό του πόρισμα λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τις εσωτερικές αλλά και τις εξωτερικές συνθήκες που επικρατούν. Κύριος λόγος για την εμφάνιση της επαπειλούμενης παύσης είναι η *υπερχρέωση* της επιχείρησης. Ως υπερχρέωση νοείται, ασφαλώς, η περίπτωση, κατά την οποία η περιουσία του οφειλέτη δεν καλύπτει, πλέον, τις υφισταμένες υποχρεώσεις. Επειδή, όμως, το γεγονός αυτό μπορεί να υποδηλώνει προσωρινή απλώς αδυναμία της υπερχρεωμένης επιχείρησης να πληρώσει τα χρέη της, είναι απαραίτητη η συνεκτίμηση της «υπερχρέωσης» με την δυνατότητα επιβίωσης της επιχείρησης στο μέλλον².

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ. 38

² Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ. 39

γ) Η ανυπαρξία επικυρωμένης συμφωνίας συνδιαλλαγής

Σύμφωνα με την διάταξη του εδαφίου στ' της § 1 του άρθρου 104 του νόμου, η λήψη κάθε μέτρου συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, συμπεριλαμβανομένης της κήρυξης της πτώχευσης, αναστέλλεται για περίοδο έξι (6) μηνών από την έκδοση της απόφασης, που επικύρωσε συμφωνία συνδιαλλαγής. Κατά συνέπεια, ως μια, ακόμα, προϋπόθεση της πτώχευσης, προβλέπεται πλέον στο νόμο ότι δεν πρέπει να τρέχει η εξάμηνη αναστολή του άρθρου 104, συνέπεια αποφάσεως, που επικυρώνει την συμφωνία συνδιαλλαγής¹. Το παραπάνω κομμάτι του νόμου ως στόχο έχει αφενός την σύναψη της συμφωνίας συνδιαλλαγής αφετέρου την επιτυχία της συμφωνίας αυτής. Η συμφωνία συνδιαλλαγής ως προπτωχευτικό μέσο θα αναλυθεί εκτενέστερα σε παρακάτω ενότητα.

Επομένως, κατά την περίοδο που ισχύει η εξάμηνη αναστολή δεν επιτρέπονται, όχι μόνο τα μέτρα συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, αλλά και η υποβολή αίτησης για πτώχευση στο πτωχευτικό δικαστήριο, η συζήτηση της τυχόν υποβληθείσας αίτησης και φυσικά η έκδοση απόφασης στην αίτηση αυτή. Αν έχει κατατεθεί στο δικαστήριο αίτηση για πτώχευση πριν την συμφωνία οδηγείται σε αναβολή ή αυτεπαγγέλτως σε αναστολή ενώ αν εκδοθεί απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση τότε προσβάλλεται ως απόφαση παραβαίνουσα τον νόμο.

δ) Η επάρκεια της περιουσίας για την κάλυψη των δικαστικών εξόδων

Το άρθρο 6 στην παράγραφο 2 αναφέρει ρητά ότι προϋπόθεση για την κήρυξη της πτώχευσης αποτελεί η επάρκεια της περιουσίας του οφειλέτη για τη κάλυψη των δικαστικών εξόδων. Σε αυτή την περίπτωση το δικαστήριο δεν αναζητά πειστήρια για την επάρκεια της περιουσίας ώστε να καλυφθούν μερικά έξοδα ή έξοδα μέχρι ενός ποσού ή μέχρι ένα σημείο της πτωχευτικής διαδικασίας. Κύριο ζητούμενο είναι η καθ' όλη κάλυψη των εξόδων, συνήθων και εκτάκτων, σε όλη την έκταση και τα στάδια της πτωχευτικής διαδικασίας, από την αίτηση και την κήρυξή της μέχρι την περάτωση της. Στην περίπτωση που το δικαστήριο έχει στοιχεία που πιστοποιούν την επάρκεια της περιουσίας ή αμφισβητούν την ανεπάρκεια οφείλει να κηρύξει την πτώχευση, στην αντίθετη περίπτωση που αποδειχτεί η ανεπάρκεια οφείλει να απορρίψει την αίτηση.

2. ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

α) Η έκδοση δικαστικής απόφασης

Μια από τις πιο σημαντικές προϋποθέσεις για να κηρυχθεί ένας οφειλέτης σε πτώχευση είναι η έκδοση δικαστικής απόφασης. Το αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο για την έκδοση αυτή είναι το πολυμελές πρωτοδικείο που βρίσκεται στην περιφέρεια που έχει το κέντρο των συμφερόντων του ο οφειλέτης. Για την

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ. 40

κήρυξη της πτώχευσης κύριο ρόλο παίζει η απόφαση του πρωτοδικείου γιατί, δεν φτάνει να συντρέχουν οι υπόλοιπες προϋποθέσεις της πτώχευσης, να έχει κατατεθεί αίτηση για την έναρξη της διαδικασίας αφού η έκβαση θα καθοριστεί από την έκδοση της απόφασης ή την απόρριψη της αίτησης. Της έκδοσης της δικαστικής απόφασης προηγείται ορισμένη διαδικασία, στην οποία θα γίνει εκτενέστερη ανάλυση παρακάτω.

II. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ – Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΔΙΑΛΛΑΓΗΣ

Με τον νέο νόμο υπάρχει η δυνατότητα, σε προπτωχευτικό στάδιο, κατάρτισης μιας συμφωνίας, η οποία θα αποσκοπεί στην λύση του οικονομικού αδιεξόδου του οφειλέτη, ώστε ο τελευταίος να μην χάσει την επιχείρησή του και να έχει νόμου που ασχολούνται με την εν λόγω διαδικασία είναι τα άρθρα 99 έως 106. Εκτενέστερη ανάλυση του όρου, για το άνοιγμα της διαδικασίας, τις απαραίτητες προϋποθέσεις και τον ρόλο του πτωχευτικού δικαστηρίου σε αυτήν ακολουθεί σε παρακάτω κεφάλαιο.

III. ΤΡΟΠΟΙ ΚΗΡΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

1. ΜΕ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 5 §1 του πτωχευτικού νόμου δικαίωμα αίτησης για κήρυξη της πτώχευσης έχει ο κάθε πιστωτής του οφειλέτη. Για να θεωρηθεί κάποιος πιστωτής πρέπει καταρχήν να έχει οποιαδήποτε απαίτηση από τον οφειλέτη, χρηματική ή ενοχική. Οποιοσδήποτε δανειστής (εργαζόμενοι, τράπεζες, προμηθευτές, το Δημόσιο για φόρους ή για άλλες απαιτήσεις, ασφαλιστικά ταμεία, θύματα αδικοπραξίας, καταναλωτές για αξιώσεις τους κτλ), ημεδαπός ή αλλοδαπός, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, από εμπορική αιτία ή όχι, υπό αίρεση ή προθεσμία και ανεξάρτητα από το μέγεθος της απαίτησής του, μπορεί να ζητήσει την πτώχευση¹.

Επίσης βασική προϋπόθεση αποτελεί το *έννομο συμφέρον*, πράγμα που θα χρειαστεί να αποδειχτεί και στο δικαστήριο για να μην απορριφθεί η αίτηση ως απαράδεκτη. Έννομο συμφέρον έχει ο πιστωτής, ο οποίος διαθέτει «γεννημένη και δικαστικώς επιδιώξιμη» (άρθρο 21 § 1) ενοχική αξίωση εναντίον του οφειλέτη προς παροχή χρηματική ή αποτιμητή σε χρήμα, εφόσον πρόκειται να καταστεί πτωχευτικός πιστωτής, όταν κηρυχθεί νόμιμα η πτώχευση². Επίσης έννομο συμφέρον έχει ο πιστωτής όταν η μοναδική λύση ώστε να ικανοποιηθεί η απαίτησή του είναι η κήρυξη της πτώχευσης. Σε περίπτωση που η υποβολή της αίτησης κριθεί καταχρηστική, διότι ο πιστωτής είτε επιθυμεί να ικανοποιηθούν μόνον οι δικές του απαιτήσεις είτε στοχεύει να βλάψει τον οφειλέτη και την επιχείρησή του, τότε το έννομο συμφέρον χάνεται. Το μέγεθος

¹ Ευάγγελος Εμμ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2010 σελ. 84

² Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ. 57

της απαίτησης του πιστωτή και το αν προέβη ή όχι στα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη αποτελούν παράγοντες, οι οποίοι δεν αποδεικνύουν αν υπάρχει ή όχι το έννομο συμφέρον, ενώ στην περίπτωση που ο πιστωτής είναι εμπραγμάτως ασφαλισμένος με ισχύουσα ασφάλεια τότε το έννομο συμφέρον δεν υφίσταται.

Μέσα στο διάστημα της παύσης των πληρωμών, μπορεί ο πιστωτής μια οποιαδήποτε στιγμή να καταθέσει την αίτηση για πτώχευση του οφειλέτη, ενώ σε περίπτωση θανάτου του, η προθεσμία είναι ένα έτος από τον θάνατό του. Η αίτηση καταθέτεται στο αρμόδιο δικαστήριο, το πολυμελές πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των συμφερόντων του, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 § 1 του νόμου. Ως κέντρο των συμφερόντων ενός οφειλέτη ορίζεται ο τόπος, όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και είναι αναγνωρίσιμος από τους τρίτους¹. Ο τόπος που θα χαρακτηριστεί έτσι για έναν οφειλέτη πρέπει να πληρεί και τις δύο προϋποθέσεις, να διοικούνται σε αυτόν τα συμφέροντα του και να αναγνωρίζεται από τρίτους, δηλαδή η κύρια επαγγελματική του εγκατάσταση ή η έδρα του αν είναι νομικό πρόσωπο.

2. ΜΕ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ

Την αίτηση για πτώχευση δύναται να την καταθέσει και ο ίδιος ο οφειλέτης, όταν συντρέχει ο λόγος της παύσης των πληρωμών του. Σε αυτήν την περίπτωση οποτεδήποτε πριν την εξωτερίκευση της παύσης αυτής μπορεί να γίνει αίτησης για πτώχευση. Αν επέλθει η παύση των πληρωμών, το αργότερο σε διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών πρέπει να κατατεθεί η αίτηση στο αρμόδιο δικαστήριο. Το πλεονέκτημα της εθελούσιας κατάθεσης της αίτησης από τον ίδιο τον οφειλέτη είναι ότι το δικαστήριο μπορεί να του αναθέσει την διοίκηση της πτωχευτικής του περιουσίας, να τον απαλλάξει από ευθύνες που τον βαραίνουν λόγω πτώχευσης και να δει ευνοϊκά το ζήτημα να κηρυχθεί συγγνωστός. Το πολυμελές πρωτοδικείο, ανεξάρτητα από την εξωτερίκευση ή μη της παύσης των πληρωμών, υποχρεούται να κηρύξει την πτώχευση αφού αποδειχτεί από τον οφειλέτη μόνο η αδυναμία πληρωμών του όχι η εξωτερίκευση.

Στην περίπτωση που στην πτωχευτική διαδικασία υπόκειται νομικό πρόσωπο την αίτηση οφείλουν να καταθέσουν οι νόμιμοι εκπρόσωποι της εταιρίας, τα άτομα με την διοικητική εξουσία (διαχειριστές και το διοικητικό συμβούλιο). Σε περίπτωση θανάτου του οφειλέτη την υποχρέωση κατάθεσης επωμίζονται οι κληρονόμοι του, αν ο θανών οφειλέτης είχε παύσει τις πληρωμές του όσο ζούσε και η διορία κατάθεσης της αίτησης είναι ως ένα έτος μετά τον θάνατο του οφειλέτη.

---

¹ www.ministryofjustice.gr

3. ΜΕ ΑΙΤΗΣΗ ΑΛΛΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

α) Ο εισαγγελέας πρωτοδικών

Την κήρυξη της πτωχευτικής διαδικασίας μπορεί να καταθέσει και ο εισαγγελέας πρωτοδικών «εφόσον τούτο δικαιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος» όπως αυτό αναφέρεται ρητά στον πτωχευτικό νόμο (άρθρο 5 § 1) και όταν οι περιστάσεις το απαιτούν με τους οφειλότες και τους πιστωτές να μην προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες.

Κύριος λόγος για την εισαγγελική παρέμβαση αποτελεί η διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος που επιτυγχάνεται με την εξασφάλιση των δικαιωμάτων των πιστωτών και την προστασία αυτών με την διακοπή της αφερεγγυότητας του πτωχού και του κινδύνου που ελλοχεύει από την εξάπλωσή της στο περιβάλλον εκτός της επιχείρησης. Η έννοια του δημοσίου συμφέροντος συμπίπτει με την προστασία όχι μόνο των παρόντων αλλά και των μελλοντικών πιστωτών από πράξεις του πτωχού που πιθανόν θα τους βλάψουν όπως η φυγή του πτωχού στο εξωτερικό ή η συμπαιγνία του με ορισμένους εξ αυτών, παρόλο που η συμπαιγνία θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως πρόποδας για την επίτευξη μιας συμφωνίας προπτωχευτικού συμβιβασμού (θεσμός που αντικαταστάθηκε από το σχέδιο αναδιοργάνωσης). Συνεπώς ο εισαγγελέας στην αίτησή του, στην οποία θα καταγράψει και θα αναλύσει εκτεταμένα τους λόγους για τους οποίους την κατέθεσε, σαν πρωταρχικό στόχο έχει τη προστασία των πιστωτών και των δικαιωμάτων αυτών.

β) Ο αλλοδαπός σύνδικος

Υπάρχει μια ακόμα περίπτωση, πιο σπάνια δε, κατά την οποία αίτηση για πτώχευση δεν καταθέτουν μόνο τα πρόσωπα που αναφέρει ο πτωχευτικός νόμος (άρθρο 5 § 1). Όταν το κέντρο των συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, διαθέτοντας παράλληλα εγκατάσταση στην Ελλάδα και βρίσκεται σε πτώχευση τότε υπάρχει η δυνατότητα ο αλλοδαπός σύνδικος να ζητήσει την πτώχευσή του οφειλέτη στην Ελλάδα. Την παραπάνω δυνατότητα για άνοιγμα «δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας στην Ελλάδα¹ αναφέρεται και ο νόμος 3858/2010 με το άρθρο 11.

4. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Το περιεχόμενο μιας αίτησης πτώχευσης πρέπει να απαρτίζεται από ορισμένα στοιχεία ανάλογα με το πρόσωπο που την καταθέτει. Η αίτηση αποτελείται από τα στοιχεία του αιτούντα, την ιδιότητα που έχει καθώς και τα στοιχεία του πρωτοδικείου, στο οποίο αναφέρεται. Αν ο αιτών είναι πιστωτής τότε οφείλει να αναφέρει και να επεξηγήσει την απαίτηση και το έννομο συμφέρον που έχει από τον οφειλέτη. Επίσης υποχρεωτικά είναι τα στοιχεία του οφειλέτη όπως όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο, επωνυμία και διεύθυνση κύριας ή

---

¹ Ευάγγελος Εμμ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2010 σελ. 92

δευτερεύουσας εγκατάστασης (αν υπάρχει). Στην αίτηση πρέπει να αναγράφεται και ο αριθμός του Εμπορικού Μητρώου του οφειλέτη και να παρουσιάζονται με αποδείξεις οι προϋποθέσεις της πτώχευσης τόσο η πτωχευτική ικανότητα του οφειλέτη λόγω εμπορικής ιδιότητας όσο και η παύση των πληρωμών ή η επαπειλούμενη παύση όταν η αίτηση κατατίθεται από τον οφειλέτη. Μαζί με το έγγραφο της αίτησης πρέπει να υπάρχει ένα παράβολο από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσού πεντακοσίων (500) ευρώ και αν υφίσταται σχέδιο αναδιοργάνωσης. Η προσάρτηση του ισολογισμού της προς πτώχευσης εταιρίας δεν είναι απαραίτητη όμως ο αιτών θα ζητηθεί να την προσκομίσει.

Η κοινοποίηση της αίτησης είναι υποχρεωτική στον οφειλέτη, σε περίπτωση πτώχευσης ομόρρυθμης εταιρίας ενημερώνονται όλοι οι ομόρρυθμοι εταίροι, οι οποίοι και συμπτωχέουν, ενώ σε περίπτωση πτώχευσης θανόντος οφειλέτη ενημερώνονται οι κληρονόμοι του.

IV. Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

1. Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Η απόφαση που θα πάρει το πτωχευτικό δικαστήριο είναι εκείνη που θα καθορίσει την έκβαση της διαδικασίας. Το πολυμελές πρωτοδικείο έχει την δυνατότητα να ζητήσει οποιαδήποτε πληροφορία προκειμένου να πάρει την απόφασή του, εφόσον κρίνει ότι τα κατατεθέντα στοιχεία είναι ελλιπή. Ανάλογα με το πρόσωπο που καταθέτει την αίτηση, το δικαστήριο οφείλει να ζητήσει την απόδειξη ορισμένων στοιχείων. Στην περίπτωση κατάθεσης από τον πιστωτή, ο τελευταίος είναι υποχρεωμένος να αποδείξει την εμπορική ιδιότητα του οφειλέτη, την απαίτηση που έχει από αυτόν και αν υφίσταται την παύση των πληρωμών του, ενώ στην περίπτωση του εισαγγελέα πρωτοδικών αρκεί μόνο η εμπορική ιδιότητα του οφειλέτη και η παύση των πληρωμών του. Ομοίως όταν η αίτηση κατατίθεται από τον οφειλέτη αναγκαία απόδειξης χρίζεται η εμπορική ιδιότητα και η αδυναμία πληρωμών.

α) Η απόφαση απόρριψης της αίτησης

Το δικαστήριο θα απορρίψει την αίτηση ως απαράδεκτη όταν δεν υπάρχουν μερικά από τα απαραίτητα στοιχεία όπως το παράβολο κατάθεσης ή όταν υπάρχουν ελλιπή στοιχεία του οφειλέτη. Σε αυτή την περίπτωση ο δικαστής θα ζητήσει από τον αιτούντα να τα προσκομίσει.

Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της πτώχευσης, τόσο οι ουσιαστικές όσο και οι δικονομικές, το δικαστήριο δύναται να απορρίψει την αίτηση, ενώ λόγος απόρριψης αποτελεί η καταχρηστική άσκηση της αίτησης και η έλλειψη του έννομου συμφέροντος. Επιπρόσθετα, η έλλειψη του ενεργητικού αποτελεί κύριο λόγο απόρριψης της αίτησης, διότι θα προκύψει πρόβλημα σε παρακάτω φάση της πτωχευτικής διαδικασίας, ενώ λόγοι που επιφέρουν το ίδιο

αποτέλεσμα είναι η κήρυξη προηγούμενης πτώχευσης, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό καθώς και η μη ολοκλήρωση του χρονικού διαστήματος των έξι (6) μηνών που δίνεται ως προθεσμία στην συμφωνία συνδιαλλαγής.

Την απόρριψη της αίτησης ακολουθεί η καταχώρηση του ονόματος του οφειλέτη στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο και στο Μητρώο Πτωχευσάντων, η οποία μετά το πέρας των τριών (3) ετών διαγράφεται.

β) Η απόφαση κηρύξεως της πτώχευσης

Η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να εκδοθεί πριν εξαντληθεί το χρονικό περιθώριο των δεκαπέντε (15) ημερών και με το περιεχόμενό της, εφόσον γίνει αποδεκτή από το πτωχευτικό δικαστήριο, όχι μόνο κηρύσσει την πτώχευση αλλά και αποδεικνύει την επάρκεια της περιουσίας του οφειλέτη.

Το κύριο περιεχόμενο της απόφασης αποτελείται από τα στοιχεία του οφειλέτη όπως όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο, επωνυμία, διεύθυνση κύριας εγκατάστασης, ή δευτερευόντων αν υπάρχουν, τον αριθμό του Γενικού Εμπορικού Μητρώου καθώς και την απόδειξη κατάθεσης του γραμματίου των πεντακοσίων (500) ευρώ. Στο κείμενο της δικαστικής απόφασης ορίζεται η ημέρα παύσης των πληρωμών, ώστε να μπορεί να υπολογιστεί η ύποπτη περίοδος. Η προσδιορισθείσα ημέρα δεν μπορεί να απέχει δύο (2) έτη από την κήρυξη της πτώχευσης, ένα έτος από τον θάνατο του οφειλέτη ενώ δεν δύναται να ορισθεί σε χρονική περίοδο κατά την οποία ο οφειλέτης δεν είχε εμπορική ιδιότητα ή δεν είχε συσταθεί ακόμα η επιχείρησή του. Ο προσδιορισμός της ημέρας παύσης των πληρωμών υπάγεται σε ένδικα μέσα και μεταβάλλεται κατόπιν αιτήσεως που καταθέτεται στο δικαστήριο από τον οφειλέτη ή όποιον άλλο έχει έννομο συμφέρον.

Με την απόφαση ορίζονται τα όργανα της πτωχευτικής διαδικασίας όπως ο εισηγητής δικαστής και ο σύνδικος, διατάσσεται η σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας και η σύγκληση της επιτροπής των πιστωτών σε ορισμένη μέρα, ώρα και τόπο ώστε να συνταχθεί ο πίνακας των πιστωτών και να ακολουθήσει η εκλογή της επιτροπής τους. Τα βιβλία της επιχείρησης δεν σφραγίζονται αλλά επιστρέφονται στο σύνδικο μετά την απογραφή. Η σύγκληση της επιτροπής από το δικαστήριο, σε χρονικό περιθώριο τεσσάρων (4) μηνών από την κήρυξη της πτώχευσης, στοχεύει στον καθορισμό της διαδικασίας και των κινήσεων που θα γίνουν, λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση του συνδίκου περί της οικονομικής καταστάσεως του οφειλέτη, ώστε να ικανοποιηθούν όσο γίνεται περισσότερο οι απαιτήσεις των πιστωτών. Οι συνελεύσεις τόσο για την σύγκληση της επιτροπής των πιστωτών όσο και για τον καθορισμό της διαδικασίας είναι δυνατό να συμπέσουν.

Η πτώχευση είναι μια διαδικασία που αφορά αυστηρά και μόνο έναν οφειλέτη και δεν δύναται να υπάρχει μία πτώχευση και πολλοί οφειλέτες. Στην περίπτωση ύπαρξης περισσότερων από έναν οφειλέτες δημιουργούνται αντίστοιχες πτωχευτικές διαδικασίες. Ομοίως και στην πτώχευση ομόρρυθμης ή

ετερόρρυθμης εταιρίας, όπου οι ομόρρυθμοι εταίροι συμπτωχέουν, οι πτωχευτικές διαδικασίες βαίνουν παράλληλα με την πτώχευσης της εταιρίας αλλά ουδέποτε ταυτίζονται.

Η απόφαση του δικαστηρίου έχει διπλό χαρακτήρα. Αφενός είναι διαπλαστική γιατί δημιουργεί μία νέα νομική κατάσταση με την κήρυξη της πτώχευσης, αφετέρου έχει και αναγνωριστικό χαρακτήρα, διότι με αυτά διαπιστώνεται η εμπορική ιδιότητα του οφειλέτη και η αδυναμία του να πληρώσει τα χρέη. Η απόφαση είναι αμέσως εκτελεστή και τα αποτελέσματά της επέρχονται αναδρομικά από την πρώτη μεταμεσονύκτια ώρα της ημέρας δημοσίευσης της απόφασης στο ακροατήριο¹.

Όλες οι πράξεις και αποφάσεις που σύμφωνα με το νόμο πρέπει να λάβουν δημοσιότητα κατά τη διαδικασία της πτώχευσης, δημοσιεύονται στο Δελτίο Ταμείου Σύνταξης Νομικών. Έτσι και μια περίληψη από τη δικαστική απόφαση, με επιμέλεια του συνδίκου, του οφειλέτη ή όποιου άλλου έχει έννομο συμφέρον καταχωρείται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών.

Στην συνέχεια η απόφαση καταγράφεται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο μαζί με τα στοιχεία των συνδίκων του οφειλέτη (ονοματεπώνυμο, αριθμός ταυτότητας, τόπος και ημερομηνία γέννησης) όπως υπαγορεύει η νέα νομοθεσία ν.3853/2010. Μετά τη σχετική δημοσίευση της απόφασης που κηρύττει την πτώχευση, η απόφαση αυτή καταχωρείται στο ειδικό Μητρώο Πτωχευσάντων που τηρείται σε κάθε Πρωτοδικείο όπου εγγράφονται όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που τελούν σε καθεστώς πτώχευσης στην περιφέρειά του. Στο Πρωτοδικείο Αθηνών τηρείται γενικό Μητρώο Πτωχευσάντων για όλη την Ελλάδα. Ακολουθεί η γνωστοποίηση της σφράγισης της περιουσίας στον ειρηνοδίκη από τον γραμματέα του δικαστηρίου, ενώ με οποιοδήποτε μέσο ενημερώνεται ο σύνδικος για την έναρξη του έργου του. Ανάλογα με το που έχει περιουσιακά αντικείμενα ο οφειλέτης γίνεται καταχώρηση στο υποθηκοφυλακείο, ή στο κτηματολόγιο, ή στα μητρώα πλοίων, αεροσκαφών ή σε άλλα δημόσια βιβλία και παράλληλα γίνεται οποιαδήποτε άλλη δημοσίευση κριθεί απαραίτητη από το δικαστήριο. Τέλος ο γραμματέας αποστέλλει, εντός δεκαπέντε (15) ημερών, θεωρημένα αντίγραφα στο εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο της περιφέρειας του.

Ειδική δημοσιότητα μέσω του διαδικτύου δεν προβλεπόταν, με το άρθρο 16 §1 στοιχ. δ' όμως του 3419/2005, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 3853/2010, θεσπίστηκε «ειδικός υποκατάλογος» του διαδικτυακού τόπου του ΓΕΜΗ, με τίτλο «Δελτίον Εμπορικής Δημοσιότητας /Τεύχος Πτωχευτικού Κώδικα» όπου θα δημοσιεύονται οι πληροφορίες, τα στοιχεία και οι μεταβολές, που προβλέπονται από τον πτωχευτικό κώδικα².

---

¹ www.dap-papei.gr

² Ευάγγελος Εμμ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2010 σελ. 104

2. ΤΑ ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Ένδικα μέσα ονομάζονται τα μέσα, (δικαιώματα), που παρέχει ο νόμος σε κάποιον διάδικο σε μία δίκη για να προσφύγει κατά της απόφασης του δικαστηρίου, ζητώντας την μερική ή ολική μεταρρύθμιση αυτής και την εκ νέου κρίση της υπόθεσης σε άλλο ομοβάθμιο ή ανώτερο δικαστήριο.

Σε αντίθεση με τα ένδικα βοηθήματα, τα οποία είναι μέσα για την υπαγωγή μιας διαφοράς σε δικαστική κρίση για πρώτη φορά, τα "ένδικα μέσα" στρέφονται κατά δικαστικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί ήδη επί συγκεκριμένης διαφοράς¹. Τα ένδικα μέσα ασκούνται με δικόγραφο, το οποίο, μαζί με τρία αντίγραφα, κατατίθεται στη γραμματεία της κύριας έδρας του δικαστηρίου, που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

Παρακάτω θα αναλύσουμε τα πιο σημαντικά από αυτά.

α) Η πτωχευτική ανακοπή

Δικαστικές αποφάσεις που κηρύττουν την πτώχευση, καθώς επίσης και αποφάσεις που ορίζουν προγενέστερη της κήρυξης ημέρα παύσης πληρωμών, μπορούν να προσβληθούν με ανακοπή (*πτωχευτική ανακοπή*). Η ανακοπή μπορεί να ασκηθεί από τον πτωχό, ο οποίος ερημοδίκησε οπότε έχουμε ανακοπή ερημοδικίας καθώς και από όποιον τρίτο έχει έννομο συμφέρον που όμως δεν ήταν διάδικος (ενάγον) στη δίκη, έτσι έχουμε τριτανακοπή. Οι λόγοι για τους οποίους κατατίθεται η αίτηση ανακοπής, που αναφέρονται στην αίτηση μαζί με τα στοιχεία του κάθε δικογράφου, πρέπει να δικαιολογούνται και στο δικαστήριο. Ο ερημοδικήσας οφειλέτης την καταθέτει γιατί είτε συνέτρεξαν λόγοι ανωτέρας βίας, είτε δεν κλητεύθηκε σωστά ή καθόλου και αυτό οδήγησε στην απουσία του από το δικαστήριο ενώ ο όποιος έχει έννομο συμφέρον την καταθέτει διότι μπορεί να θίγονται τα συμφέροντά του από την απόφαση που πάρθηκε από τον δικαστήριο ή βλάπτεται ο ίδιος. Με την ανακοπή υπάρχει δυνατότητα αμφισβήτησης της συνδρομής των προϋποθέσεων της πτώχευσης. Η ανακοπή ασκείται κατά του συνδίκου ενώ η προθεσμία για την κατάθεσή της από την ημέρα δημοσίευσης της απόφασης στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών είναι τριάντα (30) ημέρες.

β) Η αίτηση ανάκλησης

Η δικαστική απόφαση που κηρύττει την πτώχευση μπορεί να ανακληθεί με απόφαση του δικαστηρίου που κήρυξε την πτώχευση μετά από αίτηση του πτωχού. Η αίτηση ανάκλησης γίνεται δεκτή μόνο αν κλητευθεί νόμιμα ο σύνδικος στη συζήτηση, υποβάλλει σχετική έκθεση ο εισηγητής δικαστής και δηλώσουν εγγράφως όσοι πιστωτές έλαβαν μέρος στην πτωχευτική δίκη, καθώς και όσοι εμφανίζονται στο σχετικό φάκελο της πτώχευσης του οικείου Πρωτοδικείου, ότι ικανοποιήθηκαν ή ότι συναινούν στην άρση της πτώχευσης.

---

¹ www.el.wikipedia.org/ένδικα_μέσα

Ικανοποίηση ή συναίνεση πρέπει, όμως να αναφέρονται ρητά στην αίτηση και να αποδεικνύονται μόνον εγγράφως, με βεβαιωμένη τη γνησιότητα της υπογραφής των ικανοποιηθέντων ή συναινούντων πιστωτών από δημόσια αρχή¹. Η απόφαση ανάκλησης της πτώχευσης δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών και μπορεί να προσβληθεί με ανακοπή, έφεση ή τριτανακοπή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την δημοσίευση. Από την τελεσιδικία της απόφασης ανάκλησης, που επιτυγχάνεται κατόπιν αιτήσεως του οφειλέτη ή των κληρονόμων του, η πτώχευση θεωρείται ως μηδέποτε κηρυχθείσα.

γ) Η έφεση

Το ένδικο μέσο της εφέσεως ασκείται κατά των αποφάσεων που σχετίζονται με την πτωχευτική διαδικασία, είτε την κηρύσσουν είτε όχι, καθώς και κατά των αποφάσεων του πτωχευτικού δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 55 του πτωχευτικού κώδικα. Δικαίωμα άσκησης της αποκτά ο πτωχός, ο πιστωτής ή όποιος άλλος διάδικος της δίκης που θίγεται από αυτήν. Σε άσκησή της νομιμοποιείται και ο εισαγγελέας πρωτοδικών λόγω της φύσεως των πτωχευτικών δικών ως δημόσιας τάξεως² καθώς και αν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος. Η έφεση στρέφεται κατά του διαδίκου (ενάγοντος) στην δίκη, είτε είναι πιστωτής ή πτωχός, καθώς και κατά του συνδίκου με προθεσμία άσκησης τριάντα (30) ημερών από την επομένη της δημοσίευσής της απόφασης του πτωχευτικού δικαστηρίου.

Τέλος, να σημειωθεί ότι δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα μια σειρά από αποφάσεις, μεταξύ άλλων όσες διορίζουν, αντικαθιστούν, ή ανακαλούν τον σύνδικο ή τον εισηγητή Δικαστή, όσες χορηγούν άδεια εκποίησης κινητών πραγμάτων της πτωχευτικής περιουσίας, όσες αποφαίνονται κατά προσφυγών εναντίον αποφάσεων του Εισηγητή Δικαστή, και κάθε είδους προδικαστική απόφαση³.

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, Γ έκδοση 2007, σελ. 8

² Σπύρος Δ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, Γ έκδοση 2007, σελ. 79

³ www.nomothesia.ependyseis.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

I. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 52 του πτωχευτικού κώδικα : «Τα όργανα της πτώχευσης είναι: το πτωχευτικό δικαστήριο, ο εισηγητής δικαστής, ο σύνδικος, η συνέλευση πιστωτών και η επιτροπή των πιστωτών»¹. Τα παραπάνω όργανα με την δημοσίευση της απόφασης, η οποία κηρύσσει την πτώχευση, αναλαμβάνουν να φέρουν εις πέρας την πτωχευτική διαδικασία σε όλο το φάσμα της, από την έναρξη και τη εξέλιξη της, με την διεξαγωγή των πτωχευτικών δικών, μέχρι την λήξη της επιφέροντας στον πτωχό τις ανάλογες συνέπειες.

1. ΤΟ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Αρμόδιο δικαστήριο για την κήρυξη της πτώχευσης είναι το πολυμελές πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του². Ως κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη αναφέρεται ο τόπος που ασκεί την διοίκηση των κυρίων συμφερόντων του και είναι αναγνωρίσιμος από τρίτους. Στην περίπτωση των νομικών προσώπων σαν κέντρο κυρίων συμφερόντων λαμβάνεται η καταστατική έδρα, μέχρι να εξακριβωθεί το αντίθετο.

Κυριότερη αρμοδιότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου είναι η εποπτεία της πτωχευτικής διαδικασίας και η επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία αυτή. Οι τελευταίες είναι γνωστές ως πτωχευτικές δίκες. Πτωχευτικές δίκες (ή πτωχευτικές υποθέσεις), εκτός από την κήρυξη της πτώχευσης, είναι οι σχετικές με την πτωχευτική διεκδίκηση, την πτωχευτική ανάκληση, το σχέδιο αναδιοργάνωσης, την λύση των αμφοτεροβαρών συμβάσεων, την παύση των εργασιών, την αποκατάσταση του οφειλέτη, την επίλυση διαφορών μεταξύ των πτωχευτικών οργάνων κλπ. Αντίθετα, μη πτωχευτικές υποθέσεις είναι οι υπαγόμενες σε άλλα δικαστήρια (ποινικά, διοικητικά), οι υποθέσεις που ήταν ήδη εκκρεμείς κατά την κήρυξη της πτώχευσης, οι υποθέσεις που έχουν σχέση με απαιτήσεις του οφειλέτη κατά τρίτων, η άσκηση δικαιώματος αποχωρισμού, οι υποθέσεις που αφορούν τη μεταπτωχευτική ή την εξωπτωχευτική περιουσία κλπ³.

Όπως προαναφέρθηκε, κυριότερη αρμοδιότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου είναι η εποπτεία της πτωχευτικής διαδικασίας, από την έναρξή της και την κήρυξη της πτώχευσης και σε όλο το φάσμα της παίρνοντας σημαντικές αποφάσεις. Πιο συγκεκριμένα το πτωχευτικό δικαστήριο μετά την κήρυξη της

¹ Ευάγγελος Εμμ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2010 σελ. 111

² www.ministryofjustice.gr

³ Ευάγγελος Εμμ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2010 σελ. 114-115

πτώχευσης ορίζει τον σύνδικο, την ημέρα παύσης των πληρωμών και συγκαλεί την συνέλευση των πιστωτών. Αποφασίζει για την αντικατάσταση του συνδίκου ή του εισηγητή δικαστή, την αμοιβή του πρώτου καθώς και αν θα καταβληθεί στον πτωχό χρηματικό ποσό ως διατροφή.

Όσων αφορά την πτωχευτική περιουσία αποφασίζει περί της ανάθεσης της διοίκησης στον οφειλέτη ή όχι, ανακαλεί πράξεις του πτωχού που συνέβησαν κατά τη ύποπτη περίοδο, διασφαλίζει την ακεραιότητα της πτωχευτικής περιουσίας και έχει την δυνατότητα να δώσει άδεια στον σύνδικο να εκποιήσει ακίνητα από αυτήν. Επίσης αποφασίζει την διακοπή των εργασιών της πτώχευσης και την αποκατάσταση του πτωχού (με το πέρας 10 ετών από την έναρξη της διαδικασίας), επικυρώνει ή απορρίπτει το σχέδιο αναδιοργάνωσης, κηρύσσει τον οφειλέτη συγγνωστό ή όχι και δικάζει τις πτωχευτικές ανακοπές, τις αιτήσεις ανακλήσεως και τις ανακοπές ερημοδικίας.

2. Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Ως εισηγητής δικαστής (ή εισηγητής πτώχευσης) ορίζεται από τον νόμο ο υπηρετών πρωτοδίκης στο πτωχευτικό δικαστήριο. Εξαίρεση αποτελούν οι πόλεις της Αθήνας, του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης όπου ο εισηγητής διορίζεται για δύο έτη, ένας ή δύο εκ των προέδρων πρωτοδικών που υπηρετούν σε αυτά. Σε περίπτωση πτώχευσης ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας ο εισηγητής ορίζεται για τις εταιρίες αλλά και για τους συμπτωχέοντες εταίρους. Το πτωχευτικό δικαστήριο, αν κριθεί απαραίτητο, έχει την δυνατότητα αντικατάστασης του εισηγητή και απόφασή του αυτή δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.

Κύρια καθήκοντα του εισηγητή αποτελούν η επιτήρηση και η επιτάχυνση των εργασιών της πτωχευτικής διαδικασίας, η λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την διασφάλιση της πτωχευτικής περιουσίας καθώς και η άσκηση πειθαρχικής εξουσίας επί του συνδίκου, όπως αναφέρονται στο άρθρο 59 του πτωχευτικού κώδικα. Ο εισηγητής ενημερώνει τον σύνδικο για τον διορισμό του, επιβλέπει συνεχώς το έργο του και αιτείται την αντικατάστασή του αν το κρίνει απαραίτητο. Επίσης, ο εισηγητής ορίζεται από τον νόμο ως προεδρεύων της συνέλευσης των πιστωτών, την οποία συγκαλεί, ενώ έχει και την ικανότητα υποβολής προτάσεων, παροχής αδειών και σύνταξης εκθέσεων όπου χρειάζεται για την συνέχιση της διαδικασίας. Διαθέτει την αρμοδιότητα να ανακρίνει τον πτωχό και τους υπαλλήλους του για την σύνταξη του ισολογισμού και τις αιτίες της πτώχευσης. Οι διατάξεις του εισηγητή υπόκεινται σε ένδικα μέσα και σε προσφυγή στο πτωχευτικό δικαστήριο από τους έχοντες έννομο συμφέρον.

3. Ο ΣΥΝΔΙΚΟΣ

Ο σύνδικος της πτώχευσης αποτελεί το κεντρικό πρόσωπο της πτωχευτικής διαδικασίας. Διοριζόμενος από την απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση, ο σύνδικος είναι πάντοτε δικηγόρος με τουλάχιστον πενταετή πείρα που κατοικεί

στην περιοχή που έχει την έδρα του το πτωχευτικό δικαστήριο. Επιλέγεται από κατάλογο, τον οποίο συντάσσει ο εκάστοτε δικηγορικός σύλλογος με τους ενδιαφερόμενους νομικούς κάθε χρόνο. Σε περίπτωση που δεν έχει συνταχθεί τέτοιου είδους κατάλογος χρησιμοποιείται του προηγούμενου έτους, ειδάλλως το πτωχευτικό δικαστήριο έχει το ελεύθερο της επιλογής. Κατά την επιλογή του συνδίκου λαμβάνεται υπόψη η τυχόν συγγενική του σχέση με κάποιον από τους εμπλεκόμενους στην πτωχευτική διαδικασία καθώς κάτι τέτοιο απαγορεύεται από τον νόμο έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ορθή κρίση και η ακεραιότητα του συνδίκου.

Με την δημοσίευση της του διορισμού απόφασης ο εισηγητής ενημερώνει τον διορισθέντα σύνδικο με οποιοδήποτε δυνατό τρόπο και ο γραμματέας των πτωχεύσεων σημειώνει ενυπόγραφα την ειδοποίηση πάνω στον φάκελο της πτώχευσης. Ο σύνδικος έχει την δυνατότητα να αποποιηθεί τον διορισμό του με έγγραφη δήλωσή του προς τον εισηγητή, παραθέτοντας όλους τους λόγους για τους οποίους αδυνατεί εντός δύο (2) ημερών. Το πτωχευτικό δικαστήριο παράλληλα με τη εύρεση νέου συνδίκου εξετάζει και τους λόγους αποποίησης του προηγούμενου αποφασίζοντας αν όντως συντρέχουν σοβαροί λόγοι. Σε περίπτωση που το δικαστήριο κρίνει διαφορετικά η αποποίηση είναι έγκυρη μεν, αλλά ο σύνδικος δεν μπορεί να διορισθεί ξανά για τρία (3) έτη. Ο σύνδικος δύναται να αντικατασταθεί κατόπιν παραιτήσεως του με έγγραφη δήλωσή του προς τον εισηγητή, μην μπορώντας να διοριστεί για τα επόμενα τρία έτη, αν δεν συντρέχουν σοβαροί λόγοι. Επίσης αντικαθίσταται κατόπιν αίτησης του οφειλέτη, της επιτροπής πιστωτών καθώς και του εισηγητή αυτεπάγγελα με την προϋπόθεση σοβαρής δικαιολογίας. Ο σύνδικος παύει από το λειτούργημά του σε περίπτωση που πεθάνει, βρεθεί σε ανικανότητα, απολέσει τη δικηγορική του ιδιότητα ή όταν ανακληθεί, περατωθεί η πτώχευση και αν ανατραπεί η απόφαση που διόρισε το σύνδικο.

Όντας ένα από τα βασικά πρόσωπα της πτωχευτικής διαδικασίας ο σύνδικος έχει διάφορα καθήκοντα και υποχρεώσεις. Βασικά καθήκοντά του στην έναρξη της πτωχευτικής διαδικασίας, εφόσον αποδεχτεί τον διορισμό του, είναι η δημοσίευση της κηρύττουσας την πτώχευση απόφασης στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών και όπου αλλού είναι απαραίτητο, η παραλαβή του γραμματίου των πεντακοσίων ευρώ για τα πρώτα έξοδα της διαδικασίας, η πρόσκληση των πιστωτών σε συνέλευση καθώς και η αίτηση για μεταβολή της ορισθείσας ημέρας παύσης πληρωμών. Ο σύνδικος παραλαμβάνει την πτωχευτική περιουσία και τα εμπορικά βιβλία του οφειλέτη. Απογράφει και αποτιμά την περιουσία συντάσσοντας έκθεση και ελέγχοντας παράλληλα τα βιβλία, ζητώντας από τον οφειλέτη να συντάξει ισολογισμό, αν δεν έχει συνταχθεί ισολογισμός ο σύνδικος συντάσσει ο ίδιος λογιστική κατάσταση. Ο σύνδικος έχοντας την διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας στα χέρια του έχει καθήκον να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την διασφάλισή της όπως η είσπραξη απαιτήσεων και η κατάθεσή τους σε ειδικό τραπεζικό λογαριασμό, η

εξαίρεση και η εκποίηση πραγμάτων άμεσα υποκείμενων σε φθορά ή υποτίμηση κατόπιν αδείας του εισηγητή και του πτωχού καθώς και η εγγραφή όλων των υποθηκών και των προσημειώσεων για τα οποία υπάρχουν τίτλοι κατά οφειλετών της πτώχευσης. Καταρτίζει επίσης τον πίνακα των απαιτήσεων με όλα τα στοιχεία των πιστωτών έπειτα από διασταύρωση κ επαλήθευση με τα λογιστικά βιβλία.

Έχοντας όλα τα στοιχεία στην διάθεσή του ο σύνδικος είναι σε θέση να κρίνει αν είναι εφικτή η συνέχιση των εργασιών της πτώχευσης μέχρι το τέλος. Αν κρίνει ότι κάτι τέτοιο είναι αδύνατο ζητά άμεσα την παύση των εργασιών της πτώχευσης. Διαφορετικά, η διαδικασία συνεχίζεται και ο σύνδικος προβαίνει σε κινήσεις ωφέλιμες όπως η υποβολή σχεδίου αναδιοργάνωσης έπειτα από την σύνταξη έκθεσης οικονομικής κατάστασης του οφειλέτη στην συνέλευση των πιστωτών. Ο σύνδικος μπορεί να αποφασίσει τη συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης, να δώσει την διοίκηση στο οφειλέτη συμπράττοντας μαζί του ή να αποφασίσει την ρευστοποίηση είτε της επιχείρησης ως σύνολο είτε επί μέρους στοιχεία μέσω πλειοδοτικού διαγωνισμού και να διανείμει το προϊόν της ρευστοποίησης στους πιστωτές.

Κατά την διάρκεια των εργασιών του ο σύνδικος δικαιούται να ενημερώνεται από τον οφειλέτη για οποιοδήποτε θέμα αφορά την επιχείρηση, να λαμβάνει γνώση των επιστολών του οφειλέτη και να αμειφθεί για τις υπηρεσίες που προσέφερε. Με το πέρας της διαδικασίας ο σύνδικος εντός ενός μηνός καταθέτει έκθεση με τον λόγο της διαχείρισής του στον εισηγητή, ο οποίος τη υποβάλλει στο πτωχευτικό δικαστήριο όπου εγκρίνεται η λογοδοσία. Ο σύνδικος της πτωχέυσεως, αφού δώσει λόγο της διαχείρισης του, μπορεί να λάβει αντιμισθία, το ποσό της οποίας ορίζει το δικαστήριο, με βάση έκθεση του εισηγητή της πτώχευσης. Από τη διάταξη αυτήν προκύπτει ότι δεν αποκλείεται, όταν η διάρκεια των εργασιών της πτωχέυσεως προβλέπεται μακρά, να χορηγηθεί στο σύνδικο και πριν από το τέλος των καθηκόντων του, μετά από σχετική έκθεση του εισηγητή, αποζημίωση, η οποία θα έχει την έννοια της προκαταβολής έναντι της οριστικής αντιμισθίας του και της οποίας το ποσό θα συνυπολογισθεί κατά τον καθορισμό της οριστικής του αντιμισθίας. Για τον καθορισμό της αντιμισθίας του συνδίκου λαμβάνεται υπόψη η έκταση της πτωχευτικής περιουσίας, η διάρκεια του λειτουργήματος του, η δραστηριότητα που ανέπτυξε, ο αριθμός, το είδος και η χρονική διάρκεια των ενεργειών του, η αναγκαιότητα και η αποτελεσματικότητα αυτών για την εξακρίβωση και την εξασφάλιση του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας, η σπουδαιότητα της πτώχευσης και η ταχύτητα με την οποία διενήργησε για την εκπλήρωση των καθηκόντων του, όπως και τις συνθήκες υπό τις οποίες παρέσχε τις υπηρεσίες του. Επίσης το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη και τις δικηγορικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν και με τις οποίες η πτώχευση απαλλάχθηκε από την αμοιβή

άλλου δικηγόρου, χωρίς όμως η αντιμισθία, ως προς τις υπηρεσίες αυτές, να καθορίζεται βάσει των διατάξεων του Κώδικα περί Δικηγόρων¹.

4. Η ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

Η συνέλευση των πιστωτών είναι το συλλογικό όργανο της πτωχευτικής διαδικασίας, που συγκροτείται από όλους τους πιστωτές του πτωχεύσαντα, ανεξαρτήτως προνομίων ή εμπραγμάτων ασφαλειών, καθώς και από τους πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις τελούν υπό αίρεση (άρθρο 82 § 1), και έχει ως αρμοδιότητα τη λήψη καίριων αποφάσεων επί της πτωχευτικής διαδικασίας, στις περιπτώσεις, που ορίζει τούτο ειδικά ο νόμος².

Η πρώτη συνέλευση των πιστωτών, πολύ συχνά και η δεύτερη, συγκαλούνται από την κηρύξασσα την πτώχευση απόφαση. Σε αυτήν την συνέλευση, συμμετέχουν όλοι οι εικαζόμενοι πιστωτές, πιστωτές που προσήλθαν με απαιτήσεις αλλά δεν έχει εξακριβωθεί αν όντως ισχύουν. Κύρια καθήκοντά της η κατάρτιση του πίνακα εικαζόμενων πιστωτών, η εκλογή της επιτροπής αυτών και οι επόμενες κινήσεις για την συνέχιση της διαδικασίας. Στις επόμενες συνελεύσεις που θα συγκληθούν από τον εισηγητή, συμμετέχουν μόνο οι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις έγιναν αποδεκτές, μετά την επαλήθευση των απαιτήσεων, είτε προσωρινά από τον εισηγητή. Ο τελευταίος είναι προεδρεύων, επικουρούμενος από τον γραμματέα των πτωχεύσεων με την παρουσία του συνδίκου και του οφειλέτη ή του νομίμως διορισμένου αντιπροσώπου. Στην συνέλευση οι πιστωτές ζητούν πληροφορίες ανταλλάσσουν απόψεις και ψηφίζουν όπου απαιτείται.

Για την ψηφοφορία ο νόμος ορίζει συγκεκριμένα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας. Απαρτία υφίσταται όταν στην συνέλευση παρίστανται οι μισοί πιστωτές ανεξάρτητα από τις απαιτήσεις τους. Αν δεν επιτευχθεί αυτό η συνέλευση επαναλαμβάνεται, σε νέα ημερομηνία οριζόμενη από τον εισηγητή, όπου λαμβάνονται υπόψη όσοι είναι παρόντες ανεξαρτήτως το ύψος των απαιτήσεων τους.

II. ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Με την κήρυξη της πτώχευσης ορίζονται τα όργανα της διαδικασίας, οι υποχρεώσεις και οι αρμοδιότητές τους. Μέχρις ότου να αναλάβουν δράση όμως μπορεί να χρειαστεί ένα εύλογο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο η περιουσία πρέπει να διασφαλιστεί και με την παραλαβή της από τον σύνδικο να συνεχιστεί η διαδικασία. Όλα τα όργανα της πτώχευσης έχουν επωμισθεί με καθήκοντα που διασφαλίζουν, διοικούν και καθορίζουν την μετέπειτα πορεία της πτωχευτικής περιουσίας.

---

¹ www.foggs.gr

² Σπύρος Δ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, 7 έκδοση 2007, σελ. 243

1. Η ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Η πτωχευτική περιουσία περιλαμβάνει το σύνολο της περιουσίας που ανήκει στον πτωχέυσαντα κατά την κήρυξη της πτώχευσης. Πτωχευτική περιουσία αποτελεί μόνο αυτή η περιουσία που υπήρχε κατά το χρονικό σημείο της κήρυξης πτώχευσης της εταιρίας, οπουδήποτε και αν βρισκόταν ακόμα και στο εξωτερικό. Ο καθορισμός της πτωχευτικής περιουσίας δεν είναι εύκολο έργο γιατί στην περιουσία αυτή είναι δυνατό να συμπεριλαμβάνονται περιουσιακά στοιχεία που δεν ανήκουν στον πτωχό. Για να συμπεριληφθεί ένα δικαίωμα ή ένα περιουσιακό στοιχείο στην πτωχευτική περιουσία, θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία κτήσης του.

Πτωχευτική περιουσία αποτελούν όλα τα ενοχικά και εμπράγματα δικαιώματα του πτωχού, απαιτήσεις, τόκοι, ποινικές ρήτρες και άλλες αξιώσεις που υφίσταντο πριν από την πτώχευση καθώς και αγαθά, όπως το σήμα ή η ευρεσιτεχνία. Οποιοδήποτε άλλο περιουσιακό στοιχείο που αποκτήθηκε πέραν του χρονικού αυτού σημείου της πτώχευσης δημιουργεί ένα νέο περιουσιακό σύνολο, την λεγόμενη μεταπτωχευτική περιουσία. Η περιουσία αυτή, όσο τελεί η εταιρία υπό τη διαδικασία της πτώχευσης αποτελεί χωριστή περιουσιακή ομάδα με αποτέλεσμα οι δανειστές να μην μπορούν να ικανοποιηθούν έχοντας προσφύγει εναντίον της. Η ένωση μεταπτωχευτικής και πτωχευτικής περιουσίας επέρχεται όταν πλέον έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της πτώχευσης.

Πτωχευτική περιουσία αντίθετα δεν μπορούν να αποτελέσουν προσωπικά δικαιώματα (π.χ. οίκηση, και οι προσωπικές δουλειές, οι αξιώσεις που πηγάζουν από προσωπικές σχέσεις όπως π.χ. διατροφή). Οι απαιτήσεις και τα δικαιώματα αυτά αποτελούν τη λεγόμενη εξωπτωχευτική περιουσία¹. Επίσης δεν ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία τα κατά το δικονομικό δίκαιο ακατάσχετα ή εξαιρούμενα με ειδικές διατάξεις νόμων. Στην πτωχευτική περιουσία δεν περιλαμβάνεται η περιουσία που απέκτησε ο πτωχός μετά την κήρυξη της πτώχευσης. Ωστόσο, σε περίπτωση που μετά την κήρυξη της πτώχευσης ο πτωχός λαμβάνει τόκους ή περιοδικές παροχές εξαιτίας ενοχής προς αυτόν που ανατρέχει σε χρόνο προγενέστερο της κήρυξης, τα περιουσιακά αυτά στοιχεία ανήκουν επίσης στην πτωχευτική περιουσία².

2. ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

α) Οι ενέργειες του γραμματέα των πτωχέσεων

Ο γραμματέας των πτωχέσεων δημοσιεύει την κηρύξασσα την πτώχευση απόφαση και καταχωρεί το όνομα ή την εταιρική επωνυμία στο μητρώο πτωχέσεων του πρωτοδικείου καθώς και στο αλφαβητικό ευρετήριο και στο βιβλίο μερίδων, ανοίγοντας νέα μερίδα, συγκεντρώνοντας στον φάκελο όλα τα στοιχεία της πτωχευτικής διαδικασίας. Αποστέλλει επίσης στο πρωτοδικείο Αθηνών τα στοιχεία για να καταχωρηθούν στο γενικό μητρώο.

¹ www.dap-papei.gr

² www.nomothesia.ependyseis.gr

Με την δημοσίευση της απόφασης άμεση είναι και η ειδοποίηση του ειρηνοδίκη για την σφράγιση της επιχείρησης. Τέλος ο γραμματέας των πτωχεύσεων ειδοποιεί τον διορισθέντα σύνδικο σημειώνοντας ενυπόγραφα την ειδοποίηση πάνω στον φάκελο της πτώχευσης.

β) Η σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας

Η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση διατάσσει και την σφράγιση των αντικειμένων που αποτελούν την πτωχευτική περιουσία, προκειμένου να παραμείνει ακέραιη από ενέργειες του οφειλέτη ή τρίτων, για την διεκπεραίωση της διαδικασίας. Η σφράγιση πραγματοποιείται από τον ειρηνοδίκη εντός εικοσιτεσσάρων (24) ωρών, παρουσία του συνδίκου ή όχι. Η σφράγιση δύναται να παραληφθεί αν σύμφωνα με την κρίση του εισηγητή δικαστή, ο αριθμός των αντικειμένων που συγκροτούν την πτωχευτική περιουσία είναι τέτοιος που η απογραφή της μπορεί να γίνει εντός μίας ημέρας καθιστώντας την σφράγιση περιττή.

Αρμόδιος για την σφράγιση είναι ο ειρηνοδίκης, οποίος θέτει τις σφραγίδες στις θύρες και τα παράθυρα του καταστήματος του πτωχού και των λοιπών ακινήτων του, καθώς και επί των κινητών του, που βρίσκονται σε κλειστό χώρο, ώστε να μην είναι δυνατή η είσοδος στα ακίνητα ή η αφαίρεση των κινητών, χωρίς την καταστροφή των σφραγίδων (άρθρο 11 § 3). Σφραγιστέα, εν γένει, αντικείμενα είναι, δηλαδή, εκείνα μόνο, που βρίσκονται στην κατοχή του πτωχού. Σε περίπτωση πτώχευσης ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, η σφράγιση περιλαμβάνει προφανώς, και την περιουσία των συμπτωχευόντων ομόρρυθμων εταίρων (βλ. άρθρο 7 §4)¹. Από την σφράγιση δεν εξαιρείται ούτε ο επαγγελματικός χώρος της εταιρίας του πτωχού είτε είναι μισθωμένο κατάστημα είτε αποθήκη.

Εξαιρούνται υποχρεωτικά από την σφράγιση κάποια αντικείμενα, τα οποία είναι απολύτως αναγκαία για τον πτωχό και την οικογένειά του, όπως η οικία του. Ο εισηγητής δικαστής μπορεί να εξαιρέσει από την σφράγιση τα κινητά που θεωρούνται ακατάσχετα καθώς και τα αντικείμενα που υπόκεινται σε άμεση φθορά ή υποτίμηση ή το κόστος συντήρησής τους είναι υψηλό. Σε περίπτωση απόφασης εκποίησης των αντικειμένων αυτά, απογράφονται και αποτιμώνται από τον σύνδικο, ο οποίος με την σειρά του συντάσσει έκθεση, η οποία τοιχοκολλάται στο πτωχευτικό δικαστήριο. Επίσης από την σφράγιση εξαιρούνται τα εμπορικά βιβλία του πτωχού, τα οποία θεωρούνται από τον εισηγητή, τα βραχυπρόθεσμα αξιόγραφα ή τα χρίζοντα αποδοχής εμπορικά γραμμάτια, για τα οποία πρέπει να διενεργηθούν συντηρητικές πράξεις.

Τέλος ο εισηγητής δικαστής συντάσσει έκθεση περιγράφοντας τους σφραγισθέντες χώρους και αντικείμενα απαριθμώντας ταυτόχρονα και τα αντικείμενα που εξαιρέθηκαν από την σφράγιση.

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, Γ έκδοση 2007, σελ. 255-256

Η σφράγιση έχει χαρακτήρα ρυθμιστικού μέτρου διότι υπαγορεύεται από τον πτωχευτικό κώδικα όμως αν οι περιστάσεις το απαιτήσουν με αυτεπάγγελτη εντολή του ειρηνοδίκη διατάσσεται και ως προληπτικό μέτρο με στόχο την διασφάλιση της πτωχευτικής περιουσίας και την αποφυγή ενός επικείμενου κινδύνου.

γ) Η αποσφράγιση και η απογραφή της πτωχευτικής περιουσίας

Την αποσφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας, εφόσον διενεργήθηκε σφράγιση, ζητεί ο σύνδικος, εντός τριών (3) ημερών από τον διορισμό του, από τον ειρηνοδίκη. Στην διαδικασία της αποσφράγισης καλείται να παρευρίσκεται και ο πτωχός, ή οι κληρονόμοι του αν ο τελευταίος απεβίωσε. Ο σύνδικος διενεργεί την απογραφή παρουσία ειρηνοδίκη έχοντας το δικαίωμα, κατόπιν αδείας του εισηγητή δικαστή, να προσλάβει άτομο με εξειδικευμένες γνώσεις ως αρωγό του στην εκτίμηση των απογραφέντων πραγμάτων.

Οι σφραγίδες αφαιρούνται διαδοχικά και τα ευρισκόμενα αντικείμενα καταγράφονται και αποτιμώνται. Ο σύνδικος, παράλληλα με την διαδικασία, συντάσσει έκθεση καταγράφοντας λεπτομερώς τα ευρήματά της, ενώ η έκθεση αυτή υπογράφεται από τον ίδιο, τον ειρηνοδίκη και όλα τα παρευρισκόμενα πρόσωπα. Η διαδικασία της αποσφράγισης, καταγραφής και αποτίμησης της πτωχευτικής περιουσίας μπορεί να διαρκέσει περισσότερες από μία ημέρες, έτσι όλες οι τυχόν διακοπές σημειώνονται στην έκθεση και προσυπογράφονται από όλους τους παρευρισκόμενους. Με το πέρας της διαδικασίας η έκθεση κατατίθεται στον εισηγητή δικαστή, ενώ όποιος έχει έννομο συμφέρον και επιθυμεί, μπορεί να λάβει αντίγραφο αυτής από τον γραμματέα της πτώχευσης.

3. ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Με την παραλαβή της πτωχευτικής περιουσίας ο σύνδικος υποχρεούται να την διοικήσει ασκώντας όλες τις εξουσίες που έχει, βάση νόμου. Παρακάτω αναλύονται οι πιο σημαντικές από αυτές.

α) Η παραλαβή της πτωχευτικής περιουσίας

Ο σύνδικος παραλαμβάνει όλα τα βιβλία, τα λοιπά χρεόγραφα, τα χρήματα, τα εμπορεύματα και όλα τα αντικείμενα που συγκροτούν την πτωχευτική περιουσία βεβαιώνοντας ενυπόγραφα την παραλαβή στην συνταχθείσα έκθεση. Το συντομότερο δυνατό ο σύνδικος οφείλει αφού μελετήσει τα στοιχεία που έχει στην διάθεσή του να συντάξει ειδική αναφορά προς τον εισηγητή αναφέροντας την κατάσταση της πτωχευτικής περιουσίας καθώς και τον τρόπο, με τον οποίο θα συνεχιστεί η πτωχευτική διαδικασία. Επιπρόσθετα, λόγω της επικείμενης συνέλευσης των πιστωτών, ο σύνδικος οφείλει να ετοιμάσει μια έκθεση όσων αφορά την οικονομική κατάσταση του πτωχού, τα αίτια που τον οδήγησαν στην πτώχευση, την βιωσιμότητα της επιχείρησής του, την δυνατότητα υπαγωγής στο σχέδιο αναδιοργάνωσης και τις συνέπειες ως προς

την ικανοποίηση των πιστωτών. Η παραπάνω έκθεση συνεισφέρει στην οργάνωση της συνέλευσης για την λήψη αποφάσεων που αφορούν το μέλλον της επιχείρησης.

β) Οι συντηρητικές πράξεις

Με την παραλαβή της πτωχευτικής περιουσίας ο σύνδικος επωμίζεται από τον νόμο την υποχρέωση να διασφαλίσει την πτωχευτική περιουσία. Έχει το δικαίωμα να ενεργήσει με δική του βούληση, όπου το θεωρεί απαραίτητο, παίρνοντας μέτρα αποσκοπώντας στην εξομάλυνση της πτωχευτικής διαδικασίας. Ο σύνδικος με στόχο την διατήρηση των δικαιωμάτων του οφειλέτη προβαίνει στην διακοπή της παραγραφής, την σύνταξη διαμαρτυρικού, την εμφάνιση συναλλαγματικών προς αποδοχή όταν οι περιστάσεις το απαιτούν. Καθήκον του αποτελεί η άμεση εγγραφή των υποθηκών και προσημειώσεων, για τις οποίες υπάρχουν τίτλοι υπέρ του πτωχού σε περίπτωση αμέλειας εγγραφής τους καθώς και της εγγραφής της υποθήκης όλων των ακινήτων του πτωχού υπέρ της ομάδας των πιστωτών. Επίσης στην διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας υπάγεται και η υποβολή των φορολογικών δηλώσεων και η τακτοποίηση όλων των φορολογικών ζητημάτων του πτωχού που θα προκύψουν.

γ) Η χρηματική διαχείριση

Ο σύνδικος υποχρεούται από τον νόμο να συνεχίσει την είσπραξη των απαιτήσεων, τις οποίες πιθανόν να έχει ο πτωχός από τρίτους καθώς και γενικά την διαχείριση των χρημάτων του πτωχού. Το υπόλοιπο του ταμείου της επιχείρησης μετά την απογραφή καθώς και ότι ποσό εισέπραξε ο σύνδικος οφείλει να τα καταθέσει σε ειδικό έντοκο λογαριασμό, συνήθως ταμιευτηρίου, που θα ανοίξει σε πιστωτικό ίδρυμα, το οποίο λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα. Την απόδειξη κατάθεσης οφείλει με διορία τριών (3) ημερών να την προσκομίσει στον εισηγητή, ενώ το βιβλιάριο παραμένει στην κατοχή του. Για την κάθε κίνηση του λογαριασμού, με καταθέσεις, αναλήψεις ή μεταφορά κεφαλαίων, απαιτείται αυστηρά η άδεια του εισηγητή. Στην περίπτωση ύπαρξης εκτελεστού πίνακα διανομής ο εισηγητής δύναται να δώσει εντολή στο πιστωτικό ίδρυμα να αποδώσει αμέσως τα χρήματα στους δικαιούχους, χωρίς να περάσουν από τα χέρια του συνδίκου. Ο σύνδικος δεν έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει τα χρήματα του πτωχού για κανένα άλλο λόγο πλην ότι του έχει δοθεί εντολή, έτσι οποιαδήποτε κατάθεση σε λογαριασμό δικό του ή τρίτου συνιστά αδίκημα υπεξαίρεσης.

δ) Η σύναψη συμβιβασμού

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 74, ο σύνδικος μπορεί να συνάψει συμβιβασμό, με τους όρους των γενικών περί αυτού διατάξεων του ΑΚ (άρθρα

871 επ.), για κάθε ενοχική ή εμπράγματη αξίωση, που έχει ο πτωχός κατά τρίτων ή οι τρίτοι κατά του πτωχού¹. Για την επίτευξη του συμβιβασμού απαιτείται συμφωνία και από τα δύο μέρη και έπειτα η σύνταξη σχετικού πρακτικού ενώπιον του γραμματέα των πτωχεύσεων, οποίο υποβάλλεται στον εισηγητή για επικύρωση. Πριν από την επικύρωση ο πτωχός και η επιτροπή των πιστωτών καλούνται να λάβουν γνώση του συμβιβασμού με την δυνατότητα προβολής αντίρρησης εντός τριών (3) ημερών.

Αν η αξία του αντικειμένου του συμβιβασμού δεν υπερβαίνει το ποσό αρμοδιότητας του μονομελούς πρωτοδικείου, ο εισηγητής δύναται να τον επικυρώσει ή να τον απορρίψει. Κατά της απόφασης του εισηγητή μπορεί να προσφύγει ο πτωχός, η επιτροπή των πιστωτών, ο σύνδικος και οποιοσδήποτε τρίτος ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου. Στην περίπτωση όμως που το ποσό του συμβιβασμού ξεπερνάει το ποσό αρμοδιότητας του μονομελούς πρωτοδικείου ο εισηγητής συντάσσει έκθεση και υποβάλλει τον συμβιβασμό στο πτωχευτικό δικαστήριο.

ε) Η εκποίηση μέρους ή ολόκληρης της πτωχευτικής περιουσίας

Σύμφωνα με το άρθρο 67 §1 του πτωχευτικού κώδικα, από την διαδικασία της σφράγισης εξαιρούνται πράγματα υποκείμενα σε άμεση φθορά, σε υποτίμηση της αξίας τους ή των οποίων το κόστος συντήρησής τους είναι υψηλό. Δυνατότητα εκποίησης αντικειμένων από την πτωχευτική περιουσία έχει και ο σύνδικος όταν συντρέχει λόγος αντιμετώπισης τρεχουσών αναγκών της διαδικασίας. Για την υλοποίηση αυτής της δυνατότητας υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις όπως να έχει περατωθεί η διαδικασία της απογραφής, η ανάγκη χρηματικού ποσού για την κάλυψη των αναγκών της διαδικασίας, η ύπαρξη στοιχείων που να στηρίζουν την μη διατήρηση της επιχείρησης αλλά την εκποίησή της και η ειδοποίηση του πτωχού και της επιτροπής των πιστωτών ώστε να μπορέσουν αν το επιθυμούν να προβάλλουν αντίρρηση. Επίσης, απαραίτητη σε όλο αυτό το επιχείρημα είναι η άδεια του εισηγητή, ο οποίος καθορίζει όλες τις παραμέτρους βάσει των οποίων θα γίνει η πώληση, η δημοσίευση της άδειας εκποίησης στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών δέκα ημέρες πριν την ημέρα της πώλησης και τέλος η τοιχοκόλληση της δημοσιοποιημένης περίληψης στο γραφείο του εισηγητή.

Η πώληση πραγματοποιείται από τον σύνδικο, παρουσία του εισηγητή, ο οποίος ελέγχει τους όρους της πώλησης εγκρίνοντας την ή απορρίπτοντάς την ως ασύμφορη.

Όμως αν συντρέχουν όροι άμεσου κινδύνου για την επιχείρηση, όπως μια σημαντική μείωση της αξίας της επιχείρησης ή μια πολύ ευνοϊκή πρόταση, ο εισηγητής θα προτείνει στο πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο αφού λάβει υπόψη του τον σύνδικο και την επιτροπή των πιστωτών θα κινήσει τις διαδικασίες για

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, Γ έκδοση 2007, σελ. 265

την εκποίηση της επιχείρησης του οφειλέτη ως συνόλου. Η εκποίηση δηλαδή θα λάβει χώρα όπως καθορίζεται από τον πτωχευτικό κώδικα με την ένωση των πιστωτών και την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας.

στ) Η συνέχιση της επαγγελματικής δραστηριότητας

Η εντολή για την συνέχιση της επαγγελματικής δραστηριότητας της υπό πτώχευση επιχείρησης μπορεί να δοθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο ή μέσω της επιτροπής των πιστωτών. Κύριος στόχος της απόφασης αυτής είναι η διατήρηση της αξίας της επιχείρησης του πτωχού, η αντιμετώπιση των προβλημάτων που μπορεί να μειώσουν την αξία της και η εξασφάλιση χρόνου για την εξεύρεση συμφέρουσας προσφοράς για την εκποίησή της. Έτσι το πτωχευτικό δικαστήριο εγκρίνει την επαναλειτουργία της επιχείρησης είτε από τον πτωχό είτε από τον σύνδικο. Μετά από την κατάθεση της αίτησης για συνέχιση της δραστηριότητας απαραίτητη είναι η απόδειξη ότι δεν θίγονται τα συμφέροντα των πιστωτών και ότι εξασφαλίζεται η αξία της επιχείρησης. Η συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης θα είναι προσωρινή όπως αναφέρεται στον νόμο και η διάρκειά της καθορίζεται από τις επόμενες κινήσεις στην πτωχευτική διαδικασία, όπως η συνέχιση της δραστηριότητας έως ότου επικυρωθεί το σχέδιο αναδιοργάνωσης ή έως ότου αποφασιστεί η διακοπή της από την επιτροπή των πιστωτών. Δυνάμενη απόφαση της επιτροπής αποτελεί η εκμίσθωση της επιχείρησης σε τρίτους ή η εκποίησή της ως σύνολο, εφόσον επικυρωθεί η απόφαση με πράξη του εισηγητή, ο πτωχός ή ο σύνδικος δεν έχουν αντίρρηση και η απόφαση τοιχοκολληθεί στο γραφείο του εισηγητή. Σε περίπτωση που η επιτροπή δεν κατέχει την ορισθείσα πλειοψηφία ή η απόφαση δεν επικυρώθηκε η πτωχευτική διαδικασία συνεχίζεται με ρευστοποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας χωριστά.

III. Η ΕΞΕΛΕΓΞΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

Με την πρόοδο της πτωχευτικής διαδικασίας γίνεται ολοένα πιο επιτακτική η ανάγκη διασφάλισης των συμφερόντων των πιστωτών. Με την διαδικασία της εξέλεξης των πιστώσεων, διαπιστώνεται το παθητικό της πτωχευτικής περιουσίας και δίνεται η δυνατότητα στους πιστωτές να επιλέξουν τον πιο συμφέροντα τρόπο περάτωσης της πτώχευσης. Τα στάδια της διαδικασίας, η οποία κινείται από τον σύνδικο ή τον εισηγητή, είναι δύο, η αναγγελία και η επαλήθευση των πιστώσεων.

1. Η ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Η αναγγελία αποτελεί το πρώτο στάδιο της εξέλεξης των πιστώσεων, και συνίσταται στη γνωστοποίηση των πτωχευτικών απαιτήσεων στα όργανα της

πτωχεύσεως με τον τρόπο που ο νόμος ορίζει, για να καταστεί δυνατή η επαλήθευση και ικανοποίησή τους στα πλαίσια της πτωχευτικής διαδικασίας¹.

Όταν ο οφειλέτης κηρύσσεται σε πτώχευση παραδίδει στον σύνδικο τον κατάλογο με τους εγγεγραμμένους ως πιστωτές του καθώς και όλα τα στοιχεία αυτών. Ο σύνδικος καλεί τους πιστωτές προς αναγγελία και τους ενημερώνει για τις κυρώσεις σε περίπτωση μη αναγγελίας ή καθυστερημένης κατάθεσης εγγράφων στον εισηγητή. Σε περίπτωση πτώχευσης ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας ο σύνδικος καλεί τόσο τους πιστωτές της εταιρίας όσο και αυτούς του πτωχεύσαντος εταίρου.

Η χρονική προθεσμία για την αναγγελία των απαιτήσεων είναι τρεις (3) μήνες από την δημοσίευση της περί πτώχευσης απόφασης στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών και οι εκπρόθεσμοι, μη αναγγελλθέντες πιστωτές αποκλείονται από τη περαιτέρω διαδικασία. Υπάρχει όμως η δυνατότητα να προσφύγουν κατά του πτωχού ατομικά, μετά το πέρας της πτωχευτικής διαδικασίας, ή να ασκήσουν ανακοπή και αναλαμβάνοντας τα έξοδα να ζητήσουν την επαλήθευση των απαιτήσεών τους. Ο πιστωτής, ή ο διορισθείς αντιπρόσωπος, αναγγέλλει εγγράφως την απαίτησή του παραδίδοντας τα έγγραφά του στον γραμματέα των πτωχεύσεων. Η αναγγελία των απαιτήσεων των πιστωτών γίνεται μέσω της κατάθεσης των τίτλων, που αποδεικνύουν την απαίτηση και σημειώματος όπου αναγράφεται το ύψος της απαίτησης και των τόκων, και οι τίτλοι που την αποδεικνύουν. Στα έγγραφα αυτά αναφέρει, το είδος, την αιτία, τον χρόνο γέννησης της απαίτησης καθώς και το ύψος της, την ύπαρξη ειδικού προνομίου ή εμπράγματης ασφάλειας και τα στοιχεία του διορισθέντα αντιπροσώπου.

Η ανακοπή δύναται να ασκηθεί και κατά το στάδιο των διανομών. Οι διαταχθείσες από τον εισηγητή διανομές δεν αναστέλλονται και τα ποσά που ήδη έχουν διανεμηθεί δεν επιστρέφονται. Στον ασκούμενο την ανακοπή το πτωχευτικό δικαστήριο επιδικάζει ποσό, το οποίο αφαιρείται από τις νέες διανομές και κρατείται έως ότου εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση. Μετά την αναγνώριση της απαίτησης, ο ανακόπτων δικαιούται να ζητήσει από τον εισηγητή να προαφαιρέσει από τα ποσά, που δεν έχουν διανεμηθεί, τα μερίσματα που αναλογούν από τις προηγηθείσες διανομές (άρθρο 92 § 2)². Η απόφαση επί της ανακοπής προσβάλλεται με έφεση στρεφόμενη κατά του συνδίκου.

Με την παρέλευση της τρίμηνης προθεσμίας ο σύνδικος οφείλει να καταρτίσει πίνακα με όλους τους αναγγελλθέντες πιστωτές, αναφέροντας το ύψος των απαιτήσεών τους και αν κάποιες από αυτές έχουν προνόμιο ή εμπράγματη ασφάλεια και ποια είναι αυτή. Ο πίνακας κατατίθεται στον γραμματέα των πτωχεύσεων και αντίγραφό του λαμβάνει ο εισηγητής και όποιος

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, Γ έκδοση 2007, σελ. 274

² Ευάγγελος Εμμ. Περράκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2010 σελ.308, 309

ενδιαφερόμενος το επιθυμεί προκειμένου να εκφράσει αντιρρήσεις περί αυτού, ως προς τα καταχωρηθέντα στοιχεία, το ύψος, το είδος ή την σειρά της απαίτησης.

Εξαίρεση στην διαδικασία της αναγγελίας αποτελεί ο πιστωτής που διαμένει μόνιμα στο εξωτερικό και αναγγέλλει την απαίτησή του σε πτώχευση κηρυχθείσα στην Ελλάδα, προσκομίζοντας την αναγγελία επικυρωμένη και μεταφρασμένη στην ελληνική γλώσσα. Ο παραπάνω πιστωτής δεν υποχρεούται σε αναγγελία αν έχει ήδη αναγγελθεί από σύνδικο πτώχευσης σε άλλο κράτος.

2. Η ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Η επαλήθευση των απαιτήσεων αποτελεί το δεύτερο στάδιο της εξέλεξης των πιστώσεων, κατά το οποίο οι πιστωτές πρέπει να αποδείξουν τις απαιτήσεις τους ώστε να πάρουν θέση στο παθητικό της επιχείρησης.

Η επαλήθευση λαμβάνει χώρα τρεις (3) ημέρες έπειτα από την αναγγελία των απαιτήσεων, παρουσία του εισηγητή, ο οποίος ορίζει την ακριβή ημέρα και ώρα έναρξης της διαδικασίας. Οι πιστωτές ενημερώνονται από τον σύνδικο, για την επαλήθευση, παράλληλα με την πρόσκλησή τους για την αναγγελία των απαιτήσεών τους. Το χρονικό περιθώριο ολοκλήρωσης της επαλήθευσης, βάση νόμου, είναι τρεις (3) μήνες οριζόμενο από τον εισηγητή, ο οποίος αν κρίνει απαραίτητη παραχωρεί παράταση της διαδικασίας με ανώτατο όριο τους έξι (6) μήνες. Την ημέρα της επαλήθευσης παρευρίσκονται στο καθορισμένο σημείο οι ίδιοι οι πιστωτές ή οι αντιπρόσωποί τους, έχοντας στην κατοχή τους ειδικό πληρεξούσιο υπογεγραμμένο με θεωρημένη την υπογραφή από αστυνομική, δημόσια ή δημοτική αρχή, καθώς και ο οφειλέτης σε περίπτωση που θέλει να φέρει αντίρρηση στην διαδικασία.

Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η αντιπαραβολή των τίτλων των πιστωτών προς τα έγγραφα και τα εμπορικά βιβλία του πτωχού, ενώ ο πιστωτής υποχρεούται να προσκομίσει στον εισηγητή τα εμπορικά του βιβλία ή μέρος αυτών ως αποδεικτικό για την βασιμότητα και την νομιμότητα της απαίτησής του. Ο σύνδικος ερευνά τις παρουσιαζόμενες απαιτήσεις αλλά σε περίπτωση, που ο ίδιος έχει απαιτήσεις έναντι του πτωχού, ο εισηγητής διορίζει δύο από τους πιστωτές που κατέχουν τις μεγαλύτερες απαιτήσεις για να διενεργήσουν την επαλήθευση. Με το πέρας της επαλήθευσης η απαίτηση γίνεται μερικώς ή ολικώς αποδεκτή ή αμφισβητείται και απορρίπτεται, με τον σύνδικο να σημειώνει πάνω στα προσκομισθέντα έγγραφα την απόφαση, την οποία θεωρεί ο εισηγητής.

Στην συνέχεια ο εισηγητής συντάσσει έκθεση, η οποία αναρτάται για δέκα (10) ημέρες στο γραφείο του, υπογραφομένη από τον σύνδικο και τον γραμματέα των πτωχεύσεων, το περιεχόμενο της οποίας απαρτίζεται από τα στοιχεία των πιστωτών, τα αποδεικτικά έγγραφα που κατατέθηκαν στην διαδικασία, οι τυχόν διορθώσεις που έλαβαν χώρα καθώς και το αποτέλεσμα αποδοχής ή απόρριψης της αίτησης.

Να σημειωθεί ότι σε περίπτωση εμφανίσεως μόνο ενός πιστωτή ή κανενός απολύτως στην διαδικασία της επαλήθευσης, τότε η απόφαση που κήρυξε την πτώχευση υπόκειται σε ανάκληση.

3. Η ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΩΝ

Στην διάρκεια της αναγγελίας και της επαλήθευσης των απαιτήσεων η αναγγέλουσα απαίτηση δύναται να αμφισβητηθεί με αντιρρήσεις που θα προβληθούν από μέρους του συνδίκου, του πτωχού και των λοιπών πιστωτών. Οι υπό αμφισβήτηση απαιτήσεις εισάγονται ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, το οποίο θα αποφανθεί, με την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, για την αποδοχή τους ή όχι. Στην δίκη, εισαγωγικό έγγραφο αποτελεί η έκθεση του εισηγητή για τις απαιτήσεις και καλούνται να παρευρίσκονται ο πτωχός, οι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις αμφισβητήθηκαν καθώς και εκείνοι που τις αμφισβήτησαν, με μέριμνα του συνδίκου. Δικαίωμα παρέμβασης έχει οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον και η επιτροπή των πιστωτών δικαιολογώντας τους λόγους τυχόν αντίρρησης, ενώ κατά της απόφασης του δικαστηρίου μπορεί να ασκηθεί μόνο έφεση.

Στην περίπτωση που μια απαίτηση αμφισβητηθεί και δεν υπάρξουν αντιρρήσεις επί της αμφισβήτησης, τότε τίθεται οριστικά εκτός διαδικασίας, αντίθετα αν προέκυψαν αντιρρήσεις ή διχογνωμία επ' αυτής, κρίνεται αμφισβητήσιμη και οδηγείται στο πτωχευτικό δικαστήριο για εκδίκαση.

Αντίθετα, αν μια απαίτηση κατά την αναγγελία της, δεν αμφισβητήθηκε και δεν προβλήθηκαν αντιρρήσεις τότε γίνεται οριστικά δεκτή, με ανοιχτό το ενδεχόμενο να προκύψουν στην συνέχεια της διαδικασίας. Ο εισηγητής κατέχει την δυνατότητα, τις απαιτήσεις που αμφισβητήθηκαν να τις καταστήσει με δική του απόφαση προσωρινά δεκτές, εν μέρει ή ολόκληρο το ποσό τους. Η απόφαση αυτή του εισηγητή δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα και η τύχη των παραπάνω απαιτήσεων θα καθοριστεί στο πτωχευτικό δικαστήριο, μαζί με άλλες απαιτήσεις που αμφισβητήθηκαν αλλά είτε δεν έγιναν δεκτές είτε προέκυψαν αντιρρήσεις. Επίσης, δεν δύναται να αμφισβητηθεί η απαίτηση, η οποία έλαβε τελεσίδικη βεβαίωση με απόφαση πριν την κήρυξη της πτώχευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Ως περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας ή περάτωση της πτώχευσης νοείται η λήξη της όλης διαδικασίας συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης και η άρση των πάσης φύσεως προσωπικών και περιουσιακών συνεπειών, που είχε προκαλέσει η κήρυξή της. Εν ολίγοις, παύουν να υφίστανται τα όργανα της πτώχευσης και οι αρμοδιότητές τους, αίρεται η πτωχευτική απαλλοτρίωση, επέρχεται σύγχυση της πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας και οι πιστωτές αναλαμβάνουν τα ατομικά διωκτικά τους μέτρα κατά του οφειλέτη¹.

Βασική διαφορά της ολοκλήρωσης από τον τερματισμό της πτωχευτικής διαδικασίας, είναι ότι κατά την ολοκλήρωση η πτώχευση περατώνεται έχοντας εκπληρώσει τους σκοπούς τους, βασικός εξ' αυτών η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, ενώ ο τερματισμός επέρχεται μετά από συγκεκριμένα γεγονότα, που προέκυψαν κατά την διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας.

1. Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Η πτωχευτική διαδικασία ολοκληρώνεται έπειτα από τρεις (3) περιπτώσεις. Πρώτον, μετά την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης, το οποίο αποσκοπεί στην διάσωση της επιχείρησης, στην αξιοποίησή της, καθώς και στην διανομή της πτωχευτικής περιουσίας, κάνοντας λόγο για την ευθύνη του οφειλέτη μετά την περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας. Δεύτερον, μετά την εκποίηση του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας. Η εκποίηση λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της ένωσης των πιστωτών αλλά και σε άλλα στάδια της πτωχευτικής διαδικασίας, όπως υπαγορεύουν τα άρθρα 19, 67, 77 και 78. Την τρίτη περίπτωση ολοκλήρωσης της πτωχευτικής διαδικασίας αποτελεί η αποκατάσταση του πτωχού, η οποία επιτεύχθηκε με την εξόφληση όλων των πτωχευτικών πιστωτών ως προς το κεφάλαιο και τους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης τόκους.

2. Ο ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Η πτωχευτική διαδικασία απλώς τερματίζεται, πρώτον, με παύση των εργασιών της πτώχευσης λόγω έλλειψης του ενεργητικού, δεύτερον, λόγω παρόδου δέκα (10) ετών από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών ή δεκαπέντε (15) ετών από την κήρυξη της πτώχευσης. Τέλος τρίτη περίπτωση τερματισμού

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ. 285

αποτελεί η αποκατάσταση του πτωχού, αυτήν την φορά με δικαστική απόφαση λόγω της παρόδου δεκαπέντε ετών από την κήρυξη της πτώχευσης.

Για τους προαναφερθέντες τρόπους περάτωσης της πτωχευτικής διαδικασίας, ακολουθεί εκτενέστερη ανάλυση στο παρών κεφάλαιο.

II. ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Κύριος στόχος της πτωχευτικής διαδικασίας είναι η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών με την ρευστοποίηση της περιουσίας του πτωχού. Η ικανοποίηση των πιστωτών όμως μπορεί να επιτευχθεί και με μια εναλλακτική λύση, με μια πρόταση σε μορφή εκθέσεως, η οποία προτείνει λύσεις για την διάσωση της επιχείρησης, την διανομή ή την αξιοποίησή της και την μετέπειτα ευθύνη του οφειλέτη. Η παραπάνω διαδικασία, γνωστή και ως σχέδιο αναδιοργάνωσης, αποτέλεσε τον αντικαταστάτη του προϊσχύσαντος πτωχευτικού συμβιβασμού, δύο όροι των οποίων η ανάλυση ακολουθεί σε επόμενο κεφάλαιο.

III. Η ΠΑΥΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Η πτώχευση αποτελεί μια διαδικασία, η οποία έχει ανάγκη από χρηματικούς πόρους, προκειμένου να έρθουν εις πέρας οι εργασίες της, και η έλλειψη αυτών καθιστά αδύνατη την συνέχισή της. Ο πτωχευτικός κώδικας ρυθμίζει αυτήν την περίπτωση με το άρθρο 166 περί της παύσης των εργασιών της πτωχευτικής διαδικασίας.

1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Παύση των εργασιών της πτώχευσης συνιστούν οι περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες περατώνεται η πτώχευση, είτε με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, η οποία εκδίδεται με τον προβλεπόμενο στο νόμο τρόπο, όταν διαπιστώνεται αδυναμία συνέχισης της πτωχευτικής διαδικασίας, λόγω έλλειψης χρημάτων ή ευχερώς ρευστοποιήσιμης περιουσίας, είτε αυτομάτως, όταν έχει παρέλθει ο προσδιοριζόμενος στο νόμο χρόνος, χωρίς εν τω μεταξύ η πτώχευση να έχει περατωθεί με άλλον τρόπο¹.

Το δικαστήριο θα απορρίψει την αίτησης περί κηρύξεως πτώχευσης αν συντρέχουν μεν όλες οι υπόλοιπες προϋποθέσεις, είναι αποδεδειγμένο δε ότι η περιουσία του οφειλέτη δεν θα επαρκέσει για την κάλυψη των αναγκών της διαδικασίας. Σε αυτήν την περίπτωση διενεργείται απλώς μια εγγραφή του ονόματος του οφειλέτη ή της επωνυμίας του νομικού προσώπου στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο και στα Μητρώα Πτωχευσάντων, εγγραφή που διαγράφεται έπειτα από τρία (3) χρόνια. Δεν γίνεται λόγος για ανεπάρκεια περιουσίας και συνεπώς παύσης των εργασιών της πτώχευσης όταν τα περιουσιακά στοιχεία

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ. 310, 311

επαρκούν μόνο για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας και όχι και για την ικανοποίηση των πιστωτών με πτωχευτικό μέρισμα.

Στην περίπτωση που η πτώχευση έχει ήδη κηρυχθεί, το πτωχευτικό δικαστήριο αφού ακούσει τον σύνδικο και λάβει υπόψη της την έκθεση του εισηγητή δύναται να κηρύξει την παύση των εργασιών της πτώχευσης, έπειτα από αίτηση του οφειλέτη, του συνδίκου, ενός πιστωτή ή αυτεπάγγελα, δεδομένου της αδυναμίας εκτέλεσης των εργασιών λόγω έλλειψης χρηματικών πόρων ή ευχερώς ρευστοποιήσιμης περιουσίας του οφειλέτη. Σε αυτό το σημείο να σημειωθεί ότι οι χρηματικοί πόροι πρέπει να μπορούν να καλύψουν όλα τα έξοδα της διαδικασίας μέχρι της περάτωσης αυτής, διαφορετικά επέρχεται η παύση πληρωμών. Ομοίως, επέρχεται η παύση των εργασιών, αν δεν υπάρχουν χρηματικοί πόροι αλλά περιουσιακά στοιχεία, τα οποία όμως ρευστοποιούνται δύσκολα.

Η παύση των πληρωμών, σαν αποτέλεσμα, επέρχεται με το πέρας δέκα (10) ετών από την σύσταση της ένωσης των πιστωτών καθώς και με το πέρας δεκαπέντε (15) ετών από την κήρυξη της πτωχευτικής διαδικασίας.

2. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Η παύση των εργασιών, είτε επέλθει με δικαστική απόφαση είτε αυτόματα, με το πέρας της δεκαετίας από την σύσταση της ένωσης των πιστωτών ή με το πέρας δεκαπενταετίας από την κήρυξη της πτώχευσης, επιφέρει ορισμένα αποτελέσματα. Ένα εξ' αυτών, είναι η ανάληψη της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας από τον οφειλέτη, έπειτα από την άρση της πτωχευτικής απαλλοτριώσης και η συγχώνευσή της με την μεταπτωχευτική. Επίσης, τα όργανα της πτωχευτικής διαδικασίας καταργούνται, εκτός από ορισμένα τους καθήκοντα, οι πιστωτές μπορούν να ασκήσουν τα ατομικά τους διωκτικά μέτρα κατά του πτωχού, όπως αγωγές, επιδιώκοντας την επίσπευση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης και προσωποκράτηση του οφειλέτη. Τέλος υπάρχει η δυνατότητα να κηρυχθεί ο τελευταίος συγγνωστός, εμποδίζοντας την προσωπική του κράτηση. Όταν η παύση των εργασιών κηρυχθεί με δικαστική απόφαση τα αποτελέσματα ενεργοποιούνται με την πάροδο ενός μηνός, το αντίθετο συμβαίνει με την αυτόματη παύση.

Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, με την παύση των εργασιών της πτώχευσης υπάρχει η δυνατότητα να κηρυχθεί ο οφειλέτης συγγνωστός, όταν η πτώχευσή του οφείλεται σε λόγους που δεν επισύρουν την ηθική αποδοκιμασία του. Με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, το οποίο λαμβάνει υπόψη του έκθεση του εισηγητή, διεξάγεται η δίκη για την παύση των εργασιών, κηρύσσοντας τον οφειλέτη συγγνωστό όταν, αποδεικνύεται ότι είναι καλής πίστεως και ότι η πτώχευσή του δεν προήλθε από δόλιες ενέργειές του αλλά από απρόβλεπτα περιστατικά, οικονομικές δυσχέρειες και εμπορικά γεγονότα, όπως ο αθέμιτος ανταγωνισμός. Επίσης, απαραίτητη είναι η απόδειξη μη καταδίκης του οφειλέτη για χρεοκοπία, κλοπή, απάτη, υπεξαίρεση ή πλαστογραφία. Σε περίπτωση που

εκκρεμεί ποινική δίωξη σε βάρος του, η δικαστική απόφαση αναβάλλεται μέχρι την εκδίκαση της δίωξης. Ο εισηγητής υποβάλλει την έκθεση της συνέλευσης των πιστωτών και την δική του στο πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο παρουσία του συνδίκου και της επιτροπής των πιστωτών παίρνει την απόφασή του. Αποτέλεσμα της θετικής έκβασης της δίκης, την κήρυξη του οφειλέτη συγγνωστού, αποτελεί η απαλλαγή του από την προσωποκράτησή του, εφόσον δεν ορίζεται κάτι διαφορετικό από τον νόμο.

IV. Η ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΜΕ ΕΝΩΣΗ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

Ως ένωση πιστωτών νοείται η φάση, όπου οι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις εξελέγχθηκαν, διατελούν αυτοδικαίως σε ένωση, με στόχο την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας και την ικανοποίηση τους από το προϊόν αυτής, στις περιπτώσεις όπου δεν υποβλήθηκε ποτέ σχέδιο αναδιοργάνωσης, δεν επιτεύχθηκε η αποδοχή ή η επικύρωσή του, ή επήλθε η δικαστική του ακύρωση.

Σε αυτή την φάση, ρευστοποιείται το ενεργητικό της περιουσίας του οφειλέτη, είτε μαζικά είτε μεμονωμένα, το προϊόν διανέμεται στους πιστωτές και η διαδικασία δεν τερματίζεται έως ότου εκποιηθεί όλο το ενεργητικό της επιχείρησης και να επέλθει η περάτωση της πτώχευσης. Της ρευστοποίησης της περιουσίας προηγείται η απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών, η οποία συγκαλείται από τον εισηγητή και αποφαινεται για το μέλλον της επιχείρησης, αν θα εκποιηθεί, θα εκμισθωθεί, ή θα συνεχιστεί η λειτουργία της, αν θα συμπεριληφθεί η πτωχευτική περιουσία στην διαδικασία της εκποίησης και το πώς θα διενεργηθούν οι διανομές στους πιστωτές.

2. Η ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Στο κείμενο του νόμου υπαγορεύονται δύο (2) τρόποι εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας. Ο πρώτος είναι η εκποίηση της επιχείρησης του οφειλέτη ως σύνολο και ο δεύτερος η εκποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας.

α) Η εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας ως σύνολο

Η συνέλευση των πιστωτών έχει ως έργο, στην προαναφερθείσα συνάντησή της, να αποφασίσει αν θα εκποιηθεί η επιχείρηση ως σύνολο, με όλα τα στοιχεία υλικά και άυλα που την απαρτίζουν, όπως η επωνυμία, η πελατεία και η φήμη. Με την τελεσιδικία της απόφασης, την οποία επικύρωσε και ο εισηγητής, ο σύνδικος προσλαμβάνει εκτιμητή, από τον κατάλογο των πραγματογνωμόνων, για την συνολική και την επί μέρους εκτίμηση της επιχείρησης. Ο σύνδικος, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών και κατόπιν της εκθέσεως του εκτιμητή, συντάσσει έκθεση χρησιμοποιώντας την απογραφή, τον ισολογισμό ή την

λογιστική κατάσταση και οποιοδήποτε στοιχείο έχει στην διάθεσή του. Η έκθεσή του, προτείνει όρους πώλησης με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό και περιέχει τα στοιχεία του ενεργητικού της επιχείρησης που θα μεταβιβαστούν στον πλειοδότη.

Εντός δεκαπέντε (15) ημερών το πτωχευτικό δικαστήριο, κατά της απόφασης του οποίου δεν δύναται να ασκηθούν ένδικα μέσα, αποφαινεται για την αξία της επιχείρησης, την τιμή πρώτης προσφοράς, τους όρους και φυσικά την συμφωνία του περί της συνολικής εκποίησης. Αν η αξία της επιχείρησης αποτιμηθεί λιγότερο από ένα εκατομμύριο ευρώ τότε το δικαστήριο είναι αυτό που αποφασίζει τους όρους και τους τρόπους εκποίησης.

Στις επόμενες δέκα (10) ημέρες δημοσιεύεται από τον σύνδικο η διακήρυξη περί της διενέργειας δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού με την επωνυμία, την έδρα και το αντικείμενο της επιχείρησης καθώς και πληροφορίες για την κατάθεση των προσφορών μαζί με εγγυητική επιστολή από τράπεζα, ημερομηνία για την αποσφράγιση των προσφορών και πληροφορίες του αρμόδιου συμβολαιογράφου. Η διακήρυξη δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών, μία οικονομική και σε δύο αθηναϊκές ημερήσιες εφημερίδες. Στην περίπτωση που η επιχείρηση έχει περιουσιακά στοιχεία στην επαρχία τότε δημοσιεύεται και σε μια τοπική εφημερίδα, ενώ αν η αξία της ξεπερνά τα πενήντα (50) εκατομμύρια ευρώ τότε δημοσιεύεται και σε μία διεθνή οικονομική εφημερίδα.

Ο εισηγητής, συντάσσει έκθεση με τις προσφορές που παρέλαβε, την οποία συνυπογράφουν ο γραμματέας των πτωχέσεων και ο ενδιαφερόμενος και αποσφραγίζει τις προσφορές παρουσία του συνδίκου, του γραμματέα, της επιτροπής πιστωτών και των ενδιαφερομένων. Η αξιολόγηση των προσφορών γίνεται έπειτα από πέντε ημέρες, από τον σύνδικο, στο αν κατά πρώτον είναι παραδεκτό το περιεχόμενο και δεύτερον αν συμφέρει πρότασή της, ο οποίος συντάσσει την κατακυρωτική έκθεση για την έγκριση της προσφοράς από το πτωχευτικό δικαστήριο. Το δικαστήριο την εγκρίνει, παρουσία του οφειλέτη και του συνδίκου και τότε υπογράφεται το συμβόλαιο μεταβίβασης του ενεργητικού της επιχείρησης από τον σύνδικο και τον πλειοδότη αγοραστή. Στην μεταβίβαση μπορεί να συμμετάσχει και το δημόσιο ως τρίτος συμβαλλόμενος, ενώ αντικείμενο μεταβίβασης είναι το συνολικό ενεργητικό της επιχείρησης όπως αναγράφεται στην διακήρυξη και οι συναπτόμενες σε αυτή διοικητικές άδειες.

Το τίμημα που συμφωνήθηκε και από τις δύο πλευρές μπορεί να είναι άμεσα καταβλητέο ή επί πιστώσει, κατατίθεται από τον σύνδικο στο ειδικό τραπεζικό λογαριασμό, ενώ στην περίπτωση που στην συμφωνία υπάρχουν εμπράγματα δικαιώματα ή άλλα προνόμια επί κινητών ή ακινήτων του οφειλέτη πρέπει να είναι ξεκάθαρο στο συμβόλαιο ποιο μέρος του συνολικού τιμήματος αντιστοιχεί σε κάθε ένα από αυτά.

Με την καταβολή ολόκληρου του συμφωνηθέντος τιμήματος, ο σύνδικος με έγκριση του εισηγητή συντάσσει πράξη ολοσχερούς εξόφλησης και πράξη

πιστοποίησης εκπλήρωσης των όρων της συμφωνίας. Αντίθετα, αν καταβληθεί μέρος του τιμήματος, συντάσσεται πράξη μερικής εξόφλησης με την πράξη ολοσχερούς εξόφλησης αλλά και της εκπλήρωσης των όρων να συντάσσονται με την καταβολή του υπόλοιπου τιμήματος.

Να σημειωθεί ότι, σε περίπτωση που υποβληθούν προσφορές που δεν είναι συμφέρουσες ή οι υποβληθείσες ακυρωθούν ο δημόσιος πλειοδοτικός διαγωνισμός επαναλαμβάνεται για δεύτερη φορά. Αν και η δεύτερη φορά αποτύχει τότε το λόγο έχει η συνέλευση των πιστωτών. Η ευθύνη των χρεών της μεταβιβαζόμενης επιχείρησης έναντι των πιστωτών της συνεχίζει να βαραίνει εξ' ολοκλήρου τον οφειλέτη, ο νέος ιδιοκτήτης δεν φέρει καμία ευθύνη.

β) Η εκποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της πτωχευτικής περιούσιας

Η διαδικασία εκποίησης των κατ' ιδίαν στοιχείων, ενεργοποιείται από τον σύνδικο όταν αφενός κατά τον δεύτερο πλειοδοτικό διαγωνισμό απέτυχε να συναφθεί συμφωνία πώλησης και αφετέρου αποφάσισε έτσι η συνέλευση των πιστωτών. Στην διαδικασία αυτή εμπλέκονται κινητά και ακίνητα, που περίσσειαν από την εκποίηση των υποκειμένων σε άμεση φθορά, σε υποτίμηση της αξίας τους ή των οποίων το κόστος συντήρησής τους ήταν υψηλό. Επίσης, όσα δεν εκποιήθηκαν στην συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης και για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών της διαδικασίας.

Για την εκποίηση των κινητών, ο εισηγητής εκδίδει άδεια στον σύνδικο, η περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στο γραφείο του, στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών και περιέχει στοιχεία για την εκποίηση, όπως την ποσότητα των κινητών, την εκτιμηθείσα αξία τους, την τιμή πρώτης προσφοράς τους καθώς και τον τόπο, την ημερομηνία που θα λάβει χώρα ο πλειστηριασμός τον χρόνο εξόφλησης και παράδοσης των κινητών στον πλειοδότη. Ο σύνδικος κινεί την διαδικασία, την οποία περατώνει ο εισηγητής εγκρίνοντας ή απορρίπτοντας την προτάσεις επαναλαμβάνοντας την διαδικασία αν κρίνει ότι θα συναφθεί μια πιο συμφέρουσα συμφωνία. Ο ενδιαφερόμενος, ή ο αντιπρόσωπός του με νόμιμο πληρεξούσιο, καταθέτει την ενσφράγιστη προσφορά του μαζί με μια επιταγή με το ένα τρίτο της τιμής προσφοράς ως εγγύηση. Τα κινητά, τα οποία έχουν δοθεί ως ενέχυρο και είναι στην κατοχή του ενεχυρούχου δανειστή, δύναται να εκποιηθούν μετά από την καταβολή στο τελευταίο της απαίτησής του.

Η εκποίηση των ακινήτων προϋποθέτει την μη επιβάρυνση τους με υποθήκη, με προσημείωση για υποθήκη ή κάποιο ειδικό προνόμιο πιστωτή. Αν ένας ενέγγυος πιστωτής έχει εκκινήσει την διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης στο ακίνητο, πριν την ένωση των πιστωτών, μπορεί να την συνεχίσει μόνο αν δεν καθυστερεί σε βλάβη των υπόλοιπων πιστωτών. Η διαδικασία εκποίησης των ακινήτων ξεκινάει με αίτησης του συνδίκου προς τον εισηγητή και έκθεση αυτού στο πτωχευτικό δικαστήριο. Έπειτα από την χορήγηση άδειας, η οποία καθορίζει την αξία του ακινήτου, την τιμή προσφοράς του και τους όρους

εκποίησης, ο εισηγητής με εκ νέου δική του έκθεση ορίζει τον τόπο και τον χρόνο διεξαγωγής του πλειοδοτικού διαγωνισμού. Εντός δέκα (10) ημερών συντάσσεται από τον σύνδικο η διακήρυξη του πλειστηριασμού, η οποία είκοσι (20) ημέρες πριν τον πλειστηριασμό δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών, επτά (7) ημέρες στο γραφείο του εισηγητή και ενημερώνονται οι ενυπόθηκοι δανειστές.

Οι προσφορές υποβάλλονται και εδώ ενσφράγιστα μαζί με την επιταγή και ο εισηγητής με το πέρας της διορίας αποσφραγίζει και μονογράφει τις επιταγές, επιλέγοντας την πλέον πιο συμφέρουσα. Σε περίπτωση μη εκποίησης όλων των ακινήτων ή μη σύναψης συμφωνίας η διαδικασία επαναλαμβάνεται τρεις φορές.

Κατά των πράξεων της εκποίησης μπορεί να ασκηθεί ανακοπή από όποιον έχει έννομο συμφέρον, πτωχός ή πιστωτής ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου.

3. Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΟΙΗΣΗΣ

Αφού εκποιηθούν τα αντικείμενα της πτωχευτικής περιουσίας και εισπραχθούν τα χρήματα, ο σύνδικος τα καταθέτει στο ειδικό λογαριασμό και προσκομίζει, μέσα σε τρεις ημέρες την απόδειξη κατάθεσης. Στην συνέχεια, καταρτίζεται ο πίνακας διανομής βάσει των αναγγελθέντων απαιτήσεων από τον οποίο θα ικανοποιηθούν οι πιστωτές., ο οποίος εγκρίνεται από τον εισηγητή που τον κηρύσσει εκτελεστό και τον τοιχοκολλά στο γραφείο του.

Ο πίνακας διανομής κατατάσσει τους πιστωτές με ποια σειρά θα ικανοποιηθούν. Αρχικά, από το συγκεντρωθέν ποσό αφαιρούνται τα δικαστικά έξοδα, τα έξοδα διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας, όπως το αντιμίσθιο του συνδίκου, καθώς και τα τυχόν ομαδικά πιστώματα. Ακολουθούν, οι απαιτήσεις των γενικών προνομιούχων πιστωτών, οι απαιτήσεις των πιστωτών που έχουν ειδικό προνόμιο και εμπράγματα ασφάλεια, οι απαιτήσεις των εγχειρόγραφων ή ανέγγυων πιστωτών και τέλος οι απαιτήσεις μειωμένης εξασφάλισης. Πιο αναλυτικά, τα προνόμια αποτελούν τρόπο ενάσκησης των δικαιωμάτων επί ομάδος περιουσίας, με την έννοια της προτίμησης στην κατάταξη της απαίτησης¹. Εν συνεχεία, ικανοποιούνται οι ενέγγυοι πιστωτές με ειδικά προνόμια και εμπράγματα ασφαλείες, οι οποίοι βάσει προνομίου έχουν προτεραιότητα στην διανομή και έπειτα οι ανέγγυοι πιστωτές με απαιτήσεις, οι οποίες επαληθεύτηκαν και έγιναν οριστικά δεκτές από τον σύνδικο. Τέλος, είναι οι πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης που ικανοποιούνται μετά τους ανέγγυους και σε περίπτωση που υπάρχει υπόλοιπο, αυτό αποδίδεται στον οφειλέτη. Οι πληρωμές γίνονται, είτε από τον σύνδικο, οποίος διανέμει τα αναλογούντα ποσά είτε απευθείας από την τράπεζα έπειτα από άδεια του εισηγητή.

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ. 333

Κατά του καταρτισθέντος πίνακα διανομής, δύναται να ασκηθεί ανακοπή από όποιον έχει έννομο συμφέρον εντός δέκα (10) ημερών.

Με την ολοκλήρωση της εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας και της διανομής περατώνεται και η πτωχευτική διαδικασία με την λογοδοσία του συνδίκου. Η περάτωση της πτώχευσης με αυτόν τον τρόπο επιφέρει ορισμένα αποτελέσματα όπως η παύση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης, η ανάληψη ατομικών διωκτικών μέτρων κατά του πτωχού για μέρος της απαίτησής τους και τέλος η συγχώνευση της πτωχευτικής με την μεταπτωχευτική περιουσία.

V. Η ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1. Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Πτωχευτική αποκατάσταση ορίζεται η έννομη κατάσταση κατά την οποία περατώνεται η πτωχευτική διαδικασία, αίρονται όλες οι συνέπειες αυτής επί του πτωχού, ο οποίος επανακτεί όλα τα δικαιώματά του. Η πτωχευτική αποκατάσταση επέρχεται έπειτα από δικαστική απόφαση, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις.

Το κείμενο του νόμου ξεχωρίζει την αποκατάσταση ενός φυσικού από τα νομικά πρόσωπα. Αποκατάσταση φυσικού προσώπου έχουμε, εάν ο πτωχός εξόφλησε όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές του ως προς το κεφάλαιο και τους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης τόκους, γεγονός που αποδεικνύεται με την προσκόμιση στο Δικαστήριο είτε εξοφλητηρίων εγγράφων, είτε έγγραφης δήλωσής των πιστωτών ότι ικανοποιήθηκαν, ή εάν παρήλθε δεκαετία από την κήρυξη της πτώχευσης. Επίσης, προϋπόθεση αποτελεί η μη καταδίκη του πτωχού για χρεοκοπία ή άλλη αθέμιτη πράξη, εκτός αν έχει επέλθει η ποινική αποκατάστασή του καθώς και η υποβαλλόμενη στο πτωχευτικό δικαστήριο αίτηση αποκατάστασης του τελευταίου, ή των κληρονόμων του σε περίπτωση θανάτου του, με το πέρας της δεκαετίας για την αποκατάστασή του. Απαραίτητη είναι και η δικαστική απόφαση που κηρύσσει την αποκατάσταση του πτωχού και την περάτωση της πτώχευσης.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τα νομικά πρόσωπα αποτελεί και εδώ η εξόφληση όλων των πτωχευτικών πιστωτών, τόσο κατά το κεφάλαιο, όσο και κατά τους τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης, με την πάροδο της δεκαετίας όμως να μην επιφέρει την αποκατάστασή του. Οι υπόλοιπες προϋποθέσεις είναι παρόμοιες, όπως η αίτηση του διαχειριστή του νομικού προσώπου, η μη καταδίκη του για χρεοκοπία και η τελεσίδικη δικαστική απόφαση που κηρύσσει την αποκατάσταση.

2. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Η απόφαση περί αποκατάστασης του πτωχού λαμβάνεται από το πτωχευτικό δικαστήριο με την μέθοδο της εκούσιας δικαιοδοσίας. Ορίζεται δικάσιμος και περίληψη της αίτησης και της απόφασης δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών

Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης αποκατάστασης, δεν μπορεί να υποβληθεί νέα προτού παρέλθει ένα έτος από την απορριπτική απόφαση

Από την τελεσιδικία της απόφασης που εγκρίνει την αποκατάσταση, αίρονται οι προσωπικές συνέπειες της πτώχευσης για τα φυσικά πρόσωπα. Αν η αποκατάσταση λάβει χώρα σε ένα νομικό πρόσωπο λόγω εξόφλησης, τότε ταυτόχρονα επέρχεται και η περάτωση της πτώχευσης, με συνέπεια την άρση και των περιουσιακών συνεπειών και την δυνατότητα αναβίωσής του. Στην περίπτωση που ένα φυσικό πρόσωπο αποκατασταθεί λόγω παρόδου της δεκαετίας τότε μπορεί με αίτησή του να ζητήσει την περάτωση της πτώχευσής του αν δεν συντρέχουν λόγοι ύπαρξης της, την κήρυξη του ως συγγνωστό καθώς και την απαλλαγή του από το υπόλοιπο των απαιτήσεών του αν έχει κηρυχθεί ήδη συγγνωστός και η οικονομική του κατάσταση το επιτρέπει, με απόφαση του δικαστηρίου για την έκταση της απαλλαγής.

Επίσης, με την τελεσιδικία της απόφασης περάτωσης της πτώχευσης, αίρεται η πτωχευτική απαλλοτρίωση, ο πτωχός αναλαμβάνει την διοίκηση της περιουσίας του και οι πιστωτές στρέφονται κατά του με τα ατομικά διωκτικά τους μέτρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

I. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΦΕΙΛΕΤΗ

Με την επικύρωση και δημοσίευση της δικαστικής απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση επέρχονται στον οφειλέτη ορισμένες συνέπειες, οι οποίες παραμένουν ενεργές καθ' όλη την διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας και παύουν να ισχύουν με την αποκατάσταση του οφειλέτη και την περάτωση της πτώχευσης. Οι συνέπειες διαχωρίζονται στις προσωπικές και τις περιουσιακής φύσεως.

1. ΟΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Ο νέος πτωχευτικός κώδικας, αρχικά, κατήργησε ορισμένες προσωπικές συνέπειες όπως αυτή της προσωποκράτησης του πτωχού, της στέρησης του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, του ασκείν εμπορικό επάγγελμα και του ασκείν πάσας φύσεως δημόσιο επάγγελμα.

Αρχικά, με την κήρυξή του οφειλέτη σε πτώχευση δημοσιοποιούνται το όνομα ή η επωνυμία του με στόχο την προστασία των πιστωτών, της οικονομίας και των τρίτων που συναλλάσσονται ή θα συναλλαχτούν μαζί του, διορίζεται παράλληλα και ο αντίκλητός του, σε περίπτωση μόνο όταν ο πτωχός έχει το κέντρο των συμφερόντων του σε διαφορετική έδρα απ' ότι το δικαστήριο. Επίσης, ο κώδικας προβλέπει την υιοθέτηση μέτρων συνεργασίας μεταξύ συνδίκου και πτωχού. Ο πτωχός υποχρεούται να ενημερώνει τον σύνδικο και να συνεργάζεται μαζί του για οποιοδήποτε θέμα της πτώχευσης, παρέχοντάς του πληροφορίες, τον κατάλογο των πιστωτών, τα εμπορικά βιβλία και οτιδήποτε του ζητηθεί. Ο σύνδικος έχει το δικαίωμα να λαμβάνει γνώση της αλληλογραφίας και της κίνησης του τραπεζικού λογαριασμού του οφειλέτη, υπό την άρση του απορρήτου αυτών, εφόσον το περιεχόμενό τους έχει σχέση με την πτώχευση της επιχείρησης. Βάσει νόμου, ο πτωχός δεν δύναται να εργαστεί ως ασφαλιστικός πράκτορας, μεσίτης ασφαλειών ή διευθύνων σύμβουλος ασφαλιστικής εταιρίας διότι προϋπόθεση χορήγησης αδείας αποτελεί η μη κήρυξη σε πτώχευση. Το ίδιο ισχύει και για επαγγέλματα σχετιζόμενα με αγοραπωλησία κεφαλαίων και παροχή πιστώσεων.

Προσωπική συνέπεια αποτελεί η αφαίρεση της γονικής μέριμνας, έπειτα από δικαστική απόφαση, λόγω κακής άσκησης της ή αδυναμία άσκησης αυτής καθώς και η δυνατότητα απόκτησης νέας πτωχευτικής ικανότητας με την άσκηση εμπορικού επαγγέλματος παράλληλα με την πτώχευση.

Τέλος, στην περίπτωση του νομικού προσώπου η πτώχευσή του σημαίνει και τη λύση του, με την διατήρηση των οργάνων του.

2. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

α) Η πτωχευτική απαλλοτρίωση

Η κατάσταση, η οποία επέρχεται αυτοδικαίως με τη κήρυξη της πτώχευσης, αίρεται με την περάτωση αυτής και στερεί από τον πτωχό το δικαίωμα διοίκησης της πτωχευτικής του περιουσίας, αναλυτικότερα της διαχείρισης και της διάθεσής της, ονομάζεται πτωχευτική απαλλοτρίωση.

Η πτωχευτική απαλλοτρίωση απομακρύνει τον οφειλέτη από την πτωχευτική περιουσία, παραμένοντας όμως κύριός της, με την διοίκηση της στα χέρια του συνδίκου. Αντίθετα, η μεταπτωχευτική και η εξωπτωχευτική περιουσία παραμένουν στην κυριότητα του πτωχού. Άρση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης έχουμε με την τελεσιδικία της επικυρωτικής απόφασης του σχεδίου αναδιοργάνωσης, με την παύση των εργασιών έπειτα από δικαστική απόφαση, με την αυτοδίκαιη παύση των εργασιών με την πάροδο δέκα ετών από την ένωση των πιστωτών και δεκαπέντε από την κήρυξη της πτώχευσης καθώς και με αποκατάσταση του πτωχού μέσω εξοφλήσεως των πιστωτών ή με δικαστική απόφαση.

Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα προσωρινής ανάθεσης της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας στον οφειλέτη, αν και μόνο αν ο ίδιος έχει ζητήσει την πτώχευσή του, με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, εφόσον συμφωνεί η επιτροπή των πιστωτών. Το δικαστήριο μπορεί να αφαιρέσει την διοίκηση αν πιθανολογούνται δόλιες ενέργειες του οφειλέτη, οι οποίες θίγουν τα συμφέροντα των πιστωτών.

Η πτωχευτική απαλλοτρίωση επιφέρει ορισμένες επιπλέον συνέπειες όπως η κατηγοριοποίηση της περιουσίας, η ανενέργεια κάθε πράξης του πτωχού διενεργούμενης στο διάστημα της απαλλοτρίωσης και η νομιμοποίηση του συνδίκου σε δίκες που αφορούν στην πτωχευτική περιουσία.

β) Η διάκριση της περιουσίας σε κατηγορίες

Η πτωχευτική απαλλοτρίωση διαχωρίζει την περιουσία του πτωχού διαμορφώνοντας την πτωχευτική, την μεταπτωχευτική, την εξωπτωχευτική και την κοινή περιουσία επί κοινοκτημοσύνης. Η πτωχευτική περιουσία αναλύθηκε σε παραπάνω κεφάλαιο ως η περιουσία που ανήκε στον πτωχό την στιγμή της πτώχευσης οπουδήποτε και αν βρισκόταν. Η μεταπτωχευτική περιουσία περιλαμβάνει τα στοιχεία που αποκτήθηκαν μετά την κήρυξη της πτώχευσης με εξαίρεση τους τόκους και άλλες περιοδικές παροχές καθώς και τις παρεπόμενες αξιώσεις ή δικαιώματα που ανήκουν βάσει νόμου στην πτωχευτική περιουσία. Στο σύνολο της εξωπτωχευτικής περιουσίας περιέρχονται τα στοιχεία που δεν κατατάσσονται στην πτωχευτική περιουσία βάσει του νόμου, όπως τα προσωποπαγή δικαιώματα π.χ. στην κληρονομιά, τα μη μεταβιβάστα δικαιώματα, όπως η επικαρπία, τα ακατάσχετα βάσει του κώδικα πολιτικής

δικονομίας (άρθρο 953) καθώς και τα εξαιρούμενα από ειδικές διατάξεις νόμων, όπως φυσικές ελευθερίες. Η κοινή περιουσία επί κοινοκτημοσύνης περιλαμβάνει την περιουσία, την οποία κατέχουν από κοινού οι δύο σύζυγοι. Η περιουσία αυτή σε περίπτωση κήρυξης πτώχευσης περιλαμβάνεται στην πτωχευτική απαλλοτρίωση και επέρχεται στην διοίκηση του συνδίκου, ο οποίος περιορίζεται από τα άρθρα 1408 και 1409 του αστικού κώδικα ως προς την ρευστοποίησή της κατά το ήμισυ και ικανοποίησης των πιστωτών στην περίπτωση που η πτωχευτική περιουσία δεν είναι αρκετή.

γ) Οι ανενεργείς πράξεις του πτωχού

Οποιοσδήποτε πράξεις από και προς τον πτωχό, οι οποίες διαχειρίζονται ή διαθέτουν στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας, άνευ της συμπράξεως του συνδίκου κρίνονται ως ανενεργείς και απαγορεύεται η καταχώρηση αυτών σε δημόσια βιβλία άνευ της γραπτής εγκρίσεως του συνδίκου.

Ο σύνδικος οφείλει να συναινεί και να παρέχει την συγκατάθεσή του σε μια δικαιοπραξία του πτωχού ή προς αυτόν, που είναι εμφανές ότι θα βοηθήσει στην αύξηση ή στην διατήρηση της πτωχευτικής περιουσίας, καταστρώντας την έγκυρη ή στην αντίθετη περίπτωση να αρνηθεί να την δώσει με αποτέλεσμα η δικαιοπραξία να είναι άκυρη.

Για την εφαρμογή της διάταξης του πτωχευτικού κώδικα υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η διενέργεια δικαιοπραξιών διάθεσης ή διαχείρισης από ή προς τον πτωχό, ή τον αντιπρόσωπό του, οι πράξεις να αφορούν την πτωχευτική περιουσία καθώς και να έχουν γίνει μετά την κήρυξη της πτώχευσης, ώστε η περιουσία να έχει επέλθει στην πτωχευτική απαλλοτρίωση.

Να σημειωθεί, ότι οι τυχόν τρίτοι που συναλλάχθηκαν με τον πτωχό, μη γνωρίζοντας ότι τελεί υπό πτώχευση, δεν βλάπτονται από την ανενέργεια της δικαιοπραξίας και ο σύνδικος επιστρέφει την παροχή αυτών χωρίς καθυστέρηση.

δ) Οι εκκρεμείς και οι νέες δίκες

Το κείμενο του νόμου στο άρθρο 17 αναφέρει ρητά την νομιμοποίηση του συνδίκου για την διεξαγωγή δικών που αφορούν την πτωχευτική περιουσία και τον καθορισμό του ρόλου του πτωχού ως αρωγό με δυνατότητα πρόσθετης παρέμβασης. Ο πτωχός δύναται να λάβει μέτρα μόνο για την προστασία της πτωχευτικής περιουσίας και στην περίπτωση που ο σύνδικος κωλυσιεργεί.

Σε περίπτωση κήρυξης της πτώχευσης ή αλλαγή του προσώπου που διοικεί την πτωχευτική περιουσία έχουμε βίαιη διακοπή της δίκης που εκκρεμεί με αναγκαίο κομμάτι την ενημέρωση για τον λόγο της διακοπής στον αντίδικο. Η διακοπή αυτή παύει αυτοδίκαια με την περάτωση της πτώχευσης.

II. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΕΣ

Η κήρυξη της πτώχευσης δεν επιφέρει συνέπειες μόνο στον οφειλέτη αλλά και στους πιστωτές. Κύριες συνέπειες είναι η διάκριση των πιστωτών σε κατηγορίες, η ειδική κατηγοριοποίηση των πτωχευτικών πιστωτών, η δημιουργία της ομάδας των πιστωτών μαζί με την αλλοίωση και την διατήρηση των δικαιωμάτων των ανέγγυων και των ενέγγυων πιστωτών αντίστοιχα.

1. ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

Οι πιστωτές που συμμετέχουν στην πτωχευτική διαδικασία χωρίζονται σε κατηγορίες. Αυτές είναι οι πτωχευτικοί, οι μεταπτωχευτικοί, οι εξωπτωχευτικοί και οι ομαδικοί πιστωτές.

α) Οι πτωχευτικοί πιστωτές

Πτωχευτικοί πιστωτές είναι εκείνοι που κατά την κήρυξη της πτώχευσης έχουν κατά του οφειλέτη γεννημένη και δικαστικώς επιδιώξιμη χρηματική ενοχική απαίτηση¹. Οι πτωχευτικοί πιστωτές ικανοποιούν τις απαιτήσεις τους, τις λεγόμενες πτωχευτικές απαιτήσεις ή πτωχευτικά πιστώματα, από την πτωχευτική περιουσία και αν οι περιστάσεις το επιτρέψουν από την μεταπτωχευτική.

Κατά της μεταπτωχευτικής περιουσίας στρέφονται, αρχικά, με την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης, εφόσον κάτι τέτοιο αναφέρεται στο κείμενό του και στην περίπτωση που επέλθει αυτόματα ή κηρυχθεί η παύση των εργασιών της πτώχευσης, οπότε οι πιστωτές αναλαμβάνουν τα ατομικά δικωτικά τους μέσα κατά του πτωχού στρεφόμενοι και κατά της πτωχευτικής περιουσίας. Επίσης, στην περάτωση της πτώχευσης με ένωση πιστωτών, δηλαδή με εκκαθάριση, στρεφόμενοι κατά της μεταπτωχευτικής περιουσίας για την ικανοποίηση του υπολοίπου της απαίτησης εφόσον η πτωχευτική περιουσία δεν ήταν αρκετή.

Πτωχευτική χαρακτηρίζεται μια απαίτηση όταν είναι «γεννημένη», πηγάζει από ενοχική σχέση και πληρούνται οι όροι δημιουργίας της και από τα δύο μέρη. Οποιοσδήποτε φέρει ενοχική απαίτηση κατά του πτωχού χαρακτηρίζεται ως πτωχευτικός πιστωτής, ενώ βασικό χαρακτηριστικό είναι και το χρηματικό μέρος της απαίτησης. Μια απαίτηση οφείλει να είναι αποτιμητή σε χρήμα, διότι η ικανοποίηση επέρχεται μέσω της χρηματικής εκκαθάρισης καθώς και δικαστικώς επιδιώξιμη, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στο εκάστοτε δικαστήριο να την εκδικάσει.

---

¹ www.dsanet.gr

β) Οι μεταπτωχευτικοί πιστωτές

Μεταπτωχευτικοί καλούνται οι πιστωτές, οι οποίοι δημιουργήθηκαν από έγκυρες δικαιοπραξίες του πτωχού μετά από την κήρυξη της πτώχευσης. Η πτωχευτική διαδικασία είναι αδιάφορη σε αυτούς τους πιστωτές, οι οποίοι δεν εξελέγχουν τις απαιτήσεις τους και δεν κατατάσσονται στον πίνακα του συνδίκου, αλλά με τίτλο εκτελεστό μπορούν να ζητήσουν την προσωποκράτηση του πτωχού, την εκ νέου πτώχευσή του και να ικανοποιηθούν από την πτωχευτική περιουσία σε περίπτωση σύγχυσής της με την μεταπτωχευτική.

γ) Οι εξωπτωχευτικοί πιστωτές

Εξωπτωχευτικοί χαρακτηρίζονται οι πιστωτές, οι οποίοι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των πτωχευτικών πιστωτών, δηλαδή δεν έχουν κατά του οφειλέτη απαίτηση ενοχική ή χρηματική και ικανοποιούνται είτε από την εξωπτωχευτική ή από την μεταπτωχευτική περιουσία είτε με εξαναγκασμό επί του οφειλέτη. Σε περίπτωση που η απαίτησή τους μετατραπεί σε χρηματική αυτόματα αποκτούν τις ιδιότητες των πτωχευτικών πιστωτών.

δ) Οι ομαδικοί πιστωτές

Ομαδικοί καλούνται οι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις δημιουργήθηκαν έπειτα από την κήρυξη της πτώχευσης. Οι ομαδικοί πιστωτές δεν αποτελούν μέλη της ομάδας των πιστωτών, κατέχουν απαιτήσεις τα λεγόμενα ομαδικά πιστώματα και διαφέρουν από τους πτωχευτικούς πιστωτές καθώς ικανοποιούνται πριν από αυτούς, δεν θίγονται από την πτωχευτική διαδικασία και έχουν την δυνατότητα να εκκινήσουν την εκκαθάριση δίχως την αναμονή σύνταξης του πίνακα διανομής. Η διαφορά τους έγκειται στο ότι οι ομαδικοί πιστωτές υποστηρίζουν την πτωχευτική διαδικασία, την χρηματοδοτούν και βοηθούν τον σύνδικο με αντάλλαγμα την πρώτη θέση στην σειρά ικανοποίησης. Ο σύνδικος έχει μεγάλη ευθύνη απέναντί τους διότι η απερίσκεπτη δημιουργία ομαδικών πιστωμάτων επισύρει κυρώσεις στο πρόσωπό του.

2. Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ ΣΕ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Οι πτωχευτικοί πιστωτές δεν συνθέτουν μια ενιαία ομάδα αλλά χωρίζονται σε κατηγορίες, οι οποίες είναι οι ανέγγυοι ή εγχειρόγραφοι πιστωτές, οι ενέγγυοι ή εμπραγμάτως ασφαλισμένοι, οι γενικώς προνομιούχοι και οι πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης.

α) Οι ανέγγυοι ή εγχειρόγραφοι πιστωτές.

Ανέγγυοι ή εγχειρόγραφοι ονομάζονται οι πτωχευτικοί πιστωτές, των οποίων η απαίτηση δεν διασφαλίζεται με κάποιο προνόμιο ή εμπράγματη ασφάλεια, δηλαδή εκείνοι που έχουν ενοχικές αξιώσεις κατά της περιουσίας του πτωχέυσαντος. Κατατάσσονται πριν από τους πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης

αλλά μετά από τους ενέγγυους, τους γενικώς προνομιούχους και τους ομαδικούς πιστωτές.

β) Οι ενέγγυοι ή εμπράγματως ασφαλισμένοι πιστωτές

Οι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις είναι ασφαλισμένες με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματη ασφάλεια επί συγκεκριμένου αντικειμένου της πτωχευτικής περιουσίας καλούνται ενέγγυοι. Το ενέχυρο, η υποθήκη ή άλλη εμπράγματη ασφάλεια είναι τα προνόμια που επιφέρουν την ικανοποίηση των πιστωτών από ένα συγκεκριμένο μόνο πράγμα με την ρευστοποίησή του και την διανομή του προϊόντος πριν της ένωσης των πιστωτών. Υπάρχει η δυνατότητα οι ενέγγυοι πιστωτές να ικανοποιηθούν και από την υπόλοιπη περιουσία του πτωχού, όχι μόνο από το βεβαρημένο αντικείμενο, με την παραίτησή τους από το προνόμιο ή της ασφάλειά τους, χάνοντας όμως την δυνατότητα να προηγούνται έναντι των άλλων πιστωτών στις διανομές. Επίσης μπορούν να στραφούν κατά της υπόλοιπης περιουσίας εφόσον ρευστοποιήθηκαν τα υπέγγυα αντικείμενα και δεν ικανοποιήθηκαν πλήρως οι απαιτήσεις τους.

γ) Οι γενικώς προνομιούχοι πιστωτές

Γενικώς προνομιούχοι πιστωτές είναι εκείνοι, των οποίων οι απαιτήσεις είναι εξοπλισμένες με γενικό προνόμιο επί της κινητής και της ακίνητης περιουσίας του πτωχού, το οποίο μεταφράζεται σε μια προνομιακή ικανοποίηση της απαίτησης από το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας. Στο άρθρο 154 του πτωχευτικού κώδικα διευκρινίζονται οι γενικώς προνομιούχες απαιτήσεις, οι οποίες ικανοποιούνται με την καθορισμένη από τον νόμο σειρά έπειτα από την αφαίρεση των δικαστικών εξόδων και των εξόδων διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας, συμπεριλαμβανομένης της αντιμισθίας του συνδίκου, από το προϊόν της εκκαθάρισης.

δ) Οι πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης

Πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης επικαλούνται εκείνοι, των οποίων οι απαιτήσεις ικανοποιούνται από τον προϊόν της εκκαθάρισης που απομένει έπειτα από την ικανοποίηση των ανέγγυων πιστωτών. Ουσιαστικά πρόκειται για ανασφάλιστους πιστωτές που βρίσκονται σε κατώτερη θέση και από τους ανέγγυους στην σειρά προτεραιότητας.

3. Ο ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

α) Η αναστολή των ατομικών διώξεων

Στο άρθρο 25 του πτωχευτικού κώδικα αναφέρεται ρητά η αυτοδίκαιη αναστολή όλων των ατομικών διώξεων των πιστωτών κατά του οφειλέτη από την επικύρωση της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση μέχρι και την περάτωση αυτής ή ανατροπής της απόφασης. Στόχος της αναστολής είναι η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών μέσω της διαδικασίας της πτώχευσης,

όχι ατομικά, και η διατήρηση της επιχείρησης. Η αναστολή των ατομικών διώξεων ισχύει για όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές, όχι τους μεταπτωχευτικούς, συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου. Η διάταξη απαγορεύει την έναρξη ή συνέχιση της αναγκαστικής εκτέλεσης, την άσκηση αναγνωριστικών ή καταψηφιστικών αγωγών, την συνέχιση των δικών επ' αυτών, την άσκηση ή εκδίκαση ένδικων μέσων, την έκδοση πράξεων διοικητικής ή φορολογικής φύσεως, ή την εκτέλεσή τους σε στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας¹. Επίσης, οποιαδήποτε πράξη διενεργείται παράλληλα με την αναστολή θεωρείται άκυρη.

Πιο αναλυτικά, η διάταξη ισχύει για όλους τους άλλους πιστωτές πλην τους ενέγγυους, οι οποίοι διατηρούν την δυνατότητά τους να προβούν σε αναγκαστική εκποίηση των υπέγγυων αντικειμένων για να ικανοποιηθούν, εφόσον η απαίτησή τους έχει καταστεί ληξιπρόθεσμη. Υπάρχουν όμως ορισμένοι περιορισμοί και για τους ενέγγυους πιστωτές, όπως η αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσής τους μέχρι πέρατος του σχεδίου αναδιοργάνωσης ή της εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου ή με απόφαση που διασφαλίζει τα της λειτουργικότητας περιουσιακά στοιχεία.

Σε περίπτωση που η αναστολή ανατραπεί ή περατωθεί η πτώχευση, οι πιστωτές αναλαμβάνουν ξανά τα ατομικά τους διωκτικά μέτρα κατά του πτωχού με εξαίρεση την ολόκληρη ή εν μέρη απαλλαγή του ως συγγνωστό.

β) Η παύση τοκογονίας

Σύμφωνα με το άρθρο 24 με την τελεσιδικία της απόφασης κήρυξης της πτώχευσης επέρχεται και η παύση τοκογονίας για τις απαιτήσεις των πιστωτών. Οι απαιτήσεις που δεν είναι ασφαλισμένες με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματο δικαίωμα σταματούν να παράγουν τόκους έως ότου περατωθεί η πτώχευση και με την περάτωση αυτής οι πιστωτές μπορούν να ζητήσουν την ολοσχερή εξόφλησή τους και την καταβολή των τόκων. Η παύση ισχύει για τους ανέγγυους και τους γενικώς προνομιούχους πιστωτές πλην των ενέγγυων, των συνοφειλετών και των εγγυητών του οφειλέτη.

III. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥΣ

Η πτωχευτική διαδικασία εκτός από τους πιστωτές επιφέρει συνέπειες και σε τρίτους που είναι άμεσα ή έμμεσα συνδεδεμένοι με τον πτωχό, όπως ο η σύζυγος, τα τέκνα, οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση, οι συνοφειλέτες ή οι εγγυητές του πτωχού.

---

¹ www.dsnet.gr

1. Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΚΝΑ

Ο πτωχευτικός νόμος θεσπίζει μια νέα ρύθμιση σε ότι αφορά τον την σύζυγο και τα τέκνα, με τον προηγούμενο νόμο η περιουσία του συζύγου λογιζόταν στην πτωχευτική, ενώ τώρα η συνέπεια είναι σε περίπτωση ισχύος του συστήματος κοινοκτημοσύνης, η κοινή περιουσία καταλαμβάνεται από την πτωχευτική απαλλοτρίωση ως χωριστή περιουσία, με εξαίρεση τα κινητά που προορίζονται για προσωπική χρήση, την περιουσία που αποκτήθηκε μετά την πτώχευση καθώς και πριν από αυτήν σε περίοδο δύο (2) ετών και μετά το πέρας αυτό αλλά πριν την παύση των πληρωμών και από αυτήν την περιουσία ικανοποιούνται οι απαιτήσεις που προβλέπονται στα άρθρα 1408-1409 του Αστικού Κώδικα και υπό τις προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών. Σε ότι αφορά τα τέκνα η κήρυξη σε πτώχευση μπορεί να θεωρηθεί ως κακή άσκηση γονικής μέριμνας.

2. ΟΙ ΤΡΙΤΟΙ

Η κήρυξη της πτώχευσης μπορεί να επιφέρει αποτελέσματα και σε τρίτους που συναλλάσσονται με την επιχείρηση του πτωχού, όπως οι τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία εσφαλμένα προέβαλαν τον πτωχό ως φερέγγυο ή διέκοψαν την χρηματοδότησή του με αποτέλεσμα την πτώχευση αυτού. Επίσης, ευθύνη φέρουν οι διευθυντές και οι εκπρόσωποι μιας εταιρίας που πτώχευσε στις περιπτώσεις μη σωστού εξωτερικού ελέγχου της, χρηματοδότησης άλλης εταιρίας που παύει τις πληρωμές της, η πτώχευση της εταιρίας να οφείλεται σε δόλιες ή αμελής ενέργειες καθώς και εκτενής καθυστέρηση στην υποβολή αίτησης σε πτώχευση.

IV. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΜΦΟΤΕΡΟΒΑΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

1. ΟΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΑ

Η επιβίωση μια επιχείρησης δεν στηρίζεται μόνο στα περιουσιακά της στοιχεία, κύριο ρόλο παίζουν και οι τρίτοι με τους οποίους συναλλάσσεται, συνάπτοντας επιχειρηματικές σχέσεις τις λεγόμενες συμβάσεις. Με την κήρυξη της πτώχευσης το ερώτημα που προκύπτει αφορά το μέλλον των συμβάσεων αυτών.

Αμφοτεροβαρής σύμβαση ονομάζεται εκείνη, η οποία δημιουργεί, σε σχέση αλληλεξαρτήσεως, υποχρεώσεις και δικαιώματα προς παροχή σε βάρος και υπέρ αμφοτέρων των συμβαλλόμενων, έτσι ώστε κάθε συμβαλλόμενος να είναι συγχρόνως δανειστής και οφειλέτης του άλλου¹.

Είναι πιθανό πριν από την κήρυξη της πτώχευσης ο πτωχός να είχε συνάψει μία ή και περισσότερες συμβάσεις με τρίτους, που όμως δεν εκπληρώθηκαν ακόμα. Υπάρχουν δύο (2) περιπτώσεις για τις εκκρεμείς συμβάσεις, αρχικά,

¹ Ευάγγελος Εμμ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2010 σελ. 245

κανένα από τα συμβληθέντα μέρη δεν έχει υλοποιήσει ή δεν έχει υλοποιήσει την παροχή του πλήρως. Τέτοιου είδους συμβάσεις χαρακτηρίζονται από σύντομη διάρκεια ζωής, όπως μια σύμβαση πώλησης που λαμβάνει τέλος με την παράδοση του αντικειμένου στον αγοραστή και την καταβολή του τιμήματος. Δεύτερη περίπτωση αποτελούν οι συμβάσεις με διάρκεια στο χρόνο, στις οποίες διενεργούνται οι παροχές εκατέρωθεν για μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως λόγω χάρη παροχή πρώτων υλών στον οφειλέτη από τον προμηθευτή.

2. Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΝΔΙΚΟ

Ο πτωχευτικός κώδικας στο άρθρο 29 δίνει στον σύνδικο ένα καινοτόμο δικαίωμα, αυτό της επιλογής, για την εκπλήρωση ή την απόκρουση μιας σύμβασης. Προϋποθέσεις άσκησης αυτού του δικαιώματος είναι, ασφαλώς, η ύπαρξη αμφοτεροβαρούς σύμβασης, την οποία έχει μελετήσει ο σύνδικος, η εκκρεμότητα υλοποίησης των εκατέρωθεν παροχών, η άδεια του εισηγητή καθώς και η άσκηση του δικαιώματος με ενημέρωση του αντισυμβαλλόμενου και χρονικό περιθώριο τις δέκα (10) ημέρες.

Ο σύνδικος έπειτα από δήλωσή του και άδεια του εισηγητή ερευνά την σύμβαση αποφασίζοντας την εκπλήρωσή της αν κριθεί επωφελής για τους πιστωτές και την επιχείρηση ή την απόκρουσή της σε περίπτωση που θεωρεί ότι αντικρούεται στα συμφέροντα της διαδικασίας και των πιστωτών ή ότι η εκπλήρωσή της δεν θα έχει νόημα.

Ο σύνδικος με την απόφασή του να εκπληρώσει την σύμβαση αντικαθιστά στην θέση του οφειλέτη την ομάδα των πιστωτών, καθιστώντας τον αντισυμβαλλόμενο ομαδικό πιστωτή, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση της εκπλήρωσης, με χρονικό περιθώριο δέκα (10) ημερών από την σύνταξη της έκθεσής του. Σε περίπτωση άπραγης από μέρους του συνδίκου παρόδου του δεκαήμερου ο αντισυμβαλλόμενος ορίζει νέα διορία, ενώ ζητά αποζημίωση λόγω μη εκπλήρωσης, στην περίπτωση που ούτε η δεύτερη διορία καταστεί δυνατή για την εκπλήρωση της σύμβασης, συμμετέχοντας ως πτωχευτικός πιστωτής για την ικανοποίησή του.

Μια δεύτερη δυνατότητα που έχει ο σύνδικος είναι εκείνη της μεταβίβασης της συμβατικής σχέσης σε τρίτο. Αντικείμενο μεταβίβασης αποτελεί η έννομη θέση του οφειλέτη μαζί με όλες τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που η θέση αυτή επιφέρει. Προϋπόθεση για την μεταβίβαση αποτελεί, αρχικά, η συμφωνία μεταξύ των μερών που συμμετέχουν, δηλαδή ο σύνδικος, ο οποίος έχει ήδη κρίνει αν είναι συμφέρουσα ή όχι η σύμβαση, ο αντισυμβαλλόμενος του πτωχού και ο τρίτος που θα αναλάβει την σύμβαση. Στην περίπτωση όπου ο αντισυμβαλλόμενος του πτωχού δεν συναινέσει στην μεταβίβαση, ο σύνδικος υποβάλλει αίτηση στο πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο εγκρίνει την μεταβίβαση αφού διαπιστώσει ότι ο διαφωνών δεν θίγεται από τους όρους της σύμβασης, ότι ο τρίτος έχει την δυνατότητα να ανταπεξέλθει στην σύμβαση και

ότι ο σύνδικος επέλεξε την συνέχιση της σύμβασης.

3. ΟΙ ΛΥΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΤΗΡΟΥΣΕΣ ΤΗΝ ΙΣΧΥ ΤΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Ο πτωχευτικός κώδικας στο κείμενό του ξεκαθαρίζει ότι οι αμφοτεροβαρείς συμβάσεις διατηρούν την ισχύ τους και πως η κήρυξη της πτώχευσης δεν αποτελεί λόγο λύσης τους. Οι συμβάσεις με διάρκεια στο χρόνο, όπως συμβάσεις εργασίας, μισθώσεις κτηρίων και λοιπά, οι οποίες βρίσκονται σε στάδιο εκπλήρωσης διατηρούν την ισχύ τους, εξαιρούμενες παράλληλα από το παραπάνω δικαίωμα του συνδίκου της επιλογής εκπλήρωσης. Αντίθετα, σε περίπτωση πτώχευσης η σύμβαση λύεται, εφόσον κάτι τέτοιο προβλέπεται από το κείμενό της ή η κήρυξη της πτώχευσης ενός συμβαλλόμενου μέρους αποτελεί λόγο καταγγελίας της σύμβασης από το άλλο μέρος. Ο κανόνας του πτωχευτικού κώδικα περί διατήρησης των συμβάσεων ισχύει εφόσον δεν αναφέρεται κάτι διαφορετικό σε αυτόν.

Εξαίρεση στα παραπάνω αποτελούν οι λεγόμενες προσωπικές συμβάσεις, στις οποίες η πτώχευση επιφέρει άμεσα την λύση τους. Προσωπικές συμβάσεις ονομάζονται εκείνες που δημιουργούν σχέσεις προσωπικής και εμπιστευτικής φύσεως. Η λύση μιας σύμβασης επέρχεται με την ρητή αναφορά στο κείμενο του νόμου περί λύσεως αυτής, λόγω διαπιστώσεως κενού στους όρους της και λόγω συμφωνημένης λύσης της με την πτώχευση ενός εκ των συμβαλλόμενων.

V. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΡΙΤΩΝ ΠΕΡΙ ΑΦΑΙΡΕΣΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Κατά την κήρυξη της πτώχευσης, η πτωχευτική περιουσία μπορεί να περιλαμβάνει κινητά, ακίνητα καθώς και δικαιώματα, πολλά από τα οποία όμως δεν ανήκουν στον πτωχό αλλά σε τρίτους. Ο πτωχευτικός κώδικας έχει θεσπίσει δύο θεσμούς, τον αποχωρισμό και την πτωχευτική διεκδίκηση, οι οποίοι χρησιμεύουν ώστε να επιστραφούν τα μη ανήκοντα στον πτωχό, στους νόμιμους κατόχους τους και να ξεκαθαριστούν τα αντικείμενα που συγκροτούν την πτωχευτική περιουσία.

1. Ο ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ

Αποχωρισμός καλείται η απομάκρυνση από την κατοχή του πτωχού ή του συνδίκου αντικειμένων, τα οποία ανήκουν σε τρίτο, ο οποίος ασκεί πάνω τους εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα.

Ο δικαιούχος του αντικειμένου υποβάλλει αίτηση στον σύνδικο, ο οποίος πραγματοποιεί την απόδοση, έπειτα από άδεια του εισηγητή. Στην περίπτωση που η αίτηση του δικαιούχου δεν γίνει δεκτή, η αξίωση προς αποχωρισμό ασκείται κατά του συνδίκου, με βάση τις γενικές διατάξεις ανάλογα με την φύση του προς αποχωρισμό αντικειμένου. Εάν το εν λόγω αντικείμενο εκποιήθηκε από τον πτωχό, πριν την κήρυξη της πτώχευσης, ή από τον σύνδικο,

μετά την κήρυξή της, χωρίς δικαίωμα, ο δικαιούχος έχει την δυνατότητα να ζητήσει την εκχώρηση σ' αυτόν της απαίτησης κατά του τρίτου στην αντιπαροχή, εφόσον αυτή οφείλεται ακόμα, ή τον αποχωρισμό της αντιπαροχής από την πτωχευτική περιουσία, εφόσον διατηρεί την ταυτότητά της. Ως αντιπαροχή νοείται κάθε αντάλλαγμα, χρηματικό ή μη, ικανό να εντοπιστεί, που εισέρρευσε στην πτωχευτική περιουσία.

Στην περίπτωση που ο αποχωρισμός του αντικειμένου και των υποκατάστατων αυτού, δηλαδή της αντιπαροχής ή της απαίτησης σε αυτήν, κριθεί αδύνατος τότε ο δικαιούχος συμμετέχει στην πτωχευτική διαδικασία ως πτωχευτικός πιστωτής.

Στο άρθρο 37 § 4 γίνεται λόγος για την διεκδίκηση επί καταπιστευτικής μεταβίβασης της κυριότητας ενός αντικειμένου, όπου ο οφειλέτης διατηρεί την νομή, ενώ ο δανειστής αποκτά την κυριότητα. Ο δανειστής δύναται σε αποχωρισμό του αντικειμένου, ώστε να λάβει και την νομή αυτού μέσω αίτησής του στον σύνδικο. Όταν το αντικείμενο έρθει στην κατοχή του οφείλει να προχωρήσει στην ρευστοποίησή του, με άδεια του δικαστηρίου, ώστε να ικανοποιηθεί.

2. Η ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ

α) Η έννοια και η διαδικασία της πτωχευτικής διεκδίκησης

Πτωχευτική διεκδίκηση είναι ο ιδιαίτερος θεσμός του πτωχευτικού δικαίου, ο συνιστάμενος στην αναγνώριση ειδικού δικαιώματος και στην πρόβλεψη ειδικής διαδικασίας αφαίρεσης εμπορευμάτων ή αξιογράφων από την πτωχευτική περιουσία και είσπραξης του τυχόν οφειλομένου από τρίτον τιμήματος πώλησης εμπορευμάτων, εκ μέρους ενός παραγγελέα ή παρακαταθέτη ή πωλητή¹.

Η πτωχευτική διεκδίκηση, η οποία ρυθμίζεται στα άρθρα 38-40 του πτωχευτικού κώδικα, δεν αφορά ακίνητα όπως ρυθμίζει ο αποχωρισμός, αλλά κινητά και απαιτήσεις, με στόχο την προστασία τόσο του συνδίκου όσο και του τρίτου, ο οποίος παραδίδει εμπορεύματα στον πτωχό.

Η διαδικασία της πτωχευτικής διεκδίκησης περιλαμβάνει αίτηση του δικαιούχου προς τον σύνδικο, η οποία γνωστοποιείται στον εισηγητή και στο πτωχευτικό δικαστήριο, σε περίπτωση αντιρρήσεων. Πιο αναλυτικά, ο δικαιούχος καταθέτει αίτηση προς τον σύνδικο, στην οποία περιέχονται το δικαίωμα διεκδίκησης και το αίτημα απόδοσης του κινητού. Η αίτηση κατατίθεται σε περίπτωση άρνησης του συνδίκου να υλοποιήσει τις παροχές της σύμβασης, μεταξύ του πτωχού και του δικαιούχου, και παρόδου της προθεσμίας υλοποίησης του πωλητή στον σύνδικο, δίνοντας παράλληλα την δυνατότητα συμμετοχής του δικαιούχου στην πτωχευτική διαδικασία ως πτωχευτικός

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ' έκδοση 2007 σελ. 181, 182

πιστωτής. Κατόπιν, σε περίπτωση ύπαρξης αντιρρήσεων η υπόθεση εισάγεται στο πτωχευτικό δικαστήριο, από τον σύνδικο ή τον εισηγητή, για να ληφθεί μια απόφαση περί της πτωχευτικής διεκδίκησης. Το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών και η απόφαση του δικαστηρίου υπόκειται σε ανακοπή ερημοδικίας, έφεση και αναίρεση.

β) Η διεκδίκηση κινητών και αξιογράφων από τον παραγγελέα

Η διεκδίκηση κινητών και αξιογράφων από τον παραγγελέα ή τον παρακαταθέτη ρυθμίζεται από το άρθρο 38, σύμφωνα με το οποίο, παραγγελέας καλείται ο συνδεδόμενος με τον αντισυμβαλλόμενο του (παραγγελιοδόχο) με σύμβαση παραγγελίας, η οποία ως περιεχόμενο έχει την ανάθεση στον παραγγελιοδόχο του έργου να επιχειρήσει αυτός δικαιοπραξίες στο όνομά του, για λογαριασμό, όμως του παραγγελέα. Ως παρακαταθέτης ορίζεται ο αναθέτων στον αντισυμβαλλόμενο του (θεματοφύλακα) σε σύμβαση παρακαταθήκης την φύλαξη κινητού πράγματος, με την υποχρέωση να το αποδώσει όταν αυτό ζητηθεί¹.

Στον νόμο ρυθμίζονται οι συμβάσεις παραγγελίας και παρακαταθήκης καθώς και τα παραδιδόμενα στον οφειλέτη αξιόγραφα. Στην πρώτη περίπτωση, ο οφειλέτης, που ενεργεί σαν παραγγελιοδόχος, παραλαμβάνει από τρίτο, ο οποίος ενεργεί σαν παραγγελέας, εμπορεύματα και αναλαμβάνει την πώλησή τους στο δικό του όνομα, για λογαριασμό του παραγγελέα, στον οποίο αποδίδει το τίμημα. Στην δεύτερη, ο παραγγελιοδόχος αναλαμβάνει, με σύμβαση παρακαταθήκης την φύλαξη των εμπορευμάτων που του παραδόθηκαν και με συναπτόμενη σύμβαση παραγγελίας την πώλησή τους στο όνομά του για λογαριασμό του παραγγελέα.

Η άσκηση του δικαιώματος της διεκδίκησης ασκείται εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η αναλλοίωτη κατάσταση των εμπορευμάτων, τα οποία πρέπει να βρίσκονται αυτούσια, εν όλω ή εν μέρει, στην πτωχευτική περιουσία. Ως αλλοίωση νοείται κάθε ενέργεια που μεταβάλλει την κατάσταση των εμπορευμάτων με την οποία παραδόθηκαν στον οφειλέτη, όπως μετάπλαση, φθορά ή και πώληση. Αν την αλλοίωση επέφεραν πράξεις του συνδίκου, μετά την κήρυξη της πτώχευσης, ο κύριος των εμπορευμάτων έχει δικαίωμα αποζημίωσης και εμφανίζεται στην πτώχευση ως ομαδικός πιστωτής, ενώ αν η διεκδίκηση κριθεί αδύνατη, λόγω αλλοίωσης όλων των εμπορευμάτων τότε ο δικαιούχος εμφανίζεται ως πτωχευτικός πιστωτής. Στην περίπτωση που τα εν λόγω εμπορεύματα έχουν πουληθεί, πριν την κήρυξη της πτώχευσης και το τίμημα εξακολουθείται να οφείλεται από τον αγοραστή, ο παραγγελέας έχει το

---

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ΄ έκδοση 2007 σελ. 183

δικαίωμα να ζητήσει την απευθείας καταβολή του τιμήματος σ' αυτόν ή να διεκδικήσει ευθέως το τίμημα από τον αγοραστή.

Στην περίπτωση της καταπιστευτικής μεταβίβασης αξιογράφων στον παραγγελιοδόχο, πριν την κήρυξη της πτώχευσης, ο τελευταίος τα εισπράττει στο όνομά του, για λογαριασμό όμως του παραγγελέα, στον οποίο πρέπει να αποδώσει το εισπραττόμενο ποσό ή προβαίνει με αυτά στις καθορισμένες πληρωμές. Το ζητούμενο για την διεκδίκηση είναι εκ πρώτης, τα αξιόγραφα να βρίσκονται στα χέρια του οφειλέτη αυτούσια, χωρίς αλλοιώσεις, καθώς και η απόδειξη από μέρος του παραγγελέα ότι τα αξιόγραφα απεστάλησαν για πληρωμή ή εξόφληση. Σε περίπτωση μεταβίβασης του αξιογράφου από τον παραγγελιοδόχο, πριν την κήρυξη της πτώχευσης, ο παραγγελέας μπορεί να διεκδικήσει το εν λόγω τίμημα, ενώ στην περίπτωση είσπραξης του αξιογράφου από τον σύνδικο, ο παραγγελέας συμμετέχει στην πτώχευση ως ομαδικός πιστωτής.

γ) Η διεκδίκηση και η επίσχεση κινητών από τον πωλητή

Σε αντίθεση με τον παραγγελέα, ο πωλητής έχει δικαίωμα διεκδίκησης αλλά και επίσχεσης κινητών. Δικαίωμα διεκδίκησης έχει ο πωλητής, ο οποίος πούλησε στον πτωχό εμπορεύματα, πριν την κήρυξη της πτώχευσης, τα οποία κατά την κήρυξή της, ενώ ο αγοραστής οφείλει ολόκληρο ή ένα μέρος του ποσού, δεν έχουν περιέλθει ακόμα στην κατοχή του αγοραστή ή τρίτου που ενεργεί για λογαριασμό του. Τα πωληθέντα εμπορεύματα, δηλαδή, έχουν φύγει από την κατοχή του πωλητή αλλά δεν έχουν φτάσει ακόμα στον αγοραστή, διότι μεταφέρονται.

Σ' αυτήν την περίπτωση της εκκρεμούς σύμβασης ο πτωχευτικός νόμος δίνει το προαναφερθέν δικαίωμα στον σύνδικο να επιλέξει την εκπλήρωση ή την απόκρουση της σύμβασης. Αν εκπληρώσει την σύμβαση ο πωλητής θα παραδώσει το εμπόρευμα και οι διατάξεις τους άρθρου 39 δεν θα εκτελεστούν, από την άλλη αν την αποκρούσει, ο πωλητής θα ενεργοποιήσει, υπό προϋποθέσεις, το δικαίωμά του για διεκδίκηση του αντικειμένου.

Για να ασκηθεί το δικαίωμα της διεκδίκησης από τον πωλητή, πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η ύπαρξη σύμβασης πώλησης εμπορευμάτων, η μη καταβολή του οφειλόμενου ποσού από τον πτωχεύσαντα αγοραστή και η μη παράδοση των εμπορευμάτων πριν από την πτώχευση. Επίσης, προϋπόθεση αποτελεί η άσκηση του δικαιώματος επιλογής από τον σύνδικο καθώς και η μη μεταπώληση των υπό μεταφορά εμπορευμάτων σε τρίτους.

Δικαίωμα επίσχεσης έχει ο πωλητής όταν, με την κήρυξη του αγοραστή σε πτώχευση, ο οποίος οφείλει ολόκληρο ή ένα μέρος του ποσού, παρακρατεί τα εμπορεύματα, εφόσον αυτά δεν έχουν παραδοθεί ή δεν μεταφέρονται στον αγοραστή. Ο πωλητής με δήλωσή του στον σύνδικο, ουσιαστικά, δεν υλοποιεί την από μέρος του παροχή στην σύμβαση πώλησης, έως ότου ο σύνδικος με

απόφασή του, για εκπλήρωση ή απόκρουση της σύμβασης, να καθορίσει την συνέχεια. Αν ο σύνδικος επιλέξει την απόκρουση της σύμβασης ο πωλητής υπαναχωρεί και ζητά αποζημίωση για μη εκπλήρωση της σύμβασης, συμμετέχοντας στην πτωχευτική διαδικασία ως πτωχευτικός πιστωτής, παραδίδοντας όμως τα εμπορεύματα αποκτά την δυνατότητα συμμετοχής ως εγχειρόγραφος (ανέγγυος) πτωχευτικός πιστωτής.

VI. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΥ ΤΗΝ ΥΠΟΠΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

1. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ

Είναι πιθανό ένας έμπορος προβλέποντας την επικείμενη πτώχευσή του να προβεί σε απέλπιδες ενέργειες προκειμένου να σώσει την επιχείρησή του. Συνήθως ο πτωχός αποκρύπτει ή μεταβιβάζει την περιουσία του, προβαίνει σε επιλεκτικές εξοφλήσεις και επιβαρύνει την επιχείρησή του με χρέη. Αυτές τις επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών ενέργειες έρχεται η πτωχευτική ανάκληση να ανακαλέσει, στοχεύοντας στην αποκατάσταση της πτωχευτικής περιουσίας, την διατήρησή της για την συνέχεια της διαδικασίας και την απαλλαγή της από στοιχεία που δεν ανήκουν σ' αυτήν.

Πτωχευτική ανάκληση ονομάζεται ο θεσμός, ο οποίος ανακαλεί οποιοσδήποτε πράξεις έλαβαν χώρα μέσα στην ύποπτη περίοδο ή εντός της τελευταίας πενταετίας, πριν από την κήρυξη της πτώχευσης με την προϋπόθεση ότι οι πράξεις αυτές επιφέρουν ζημιά στην ομάδα των πιστωτών. Ως ύποπτη περίοδο ορίζουμε το χρονικό διάστημα που περιλαμβάνεται από την παύση των πληρωμών του οφειλέτη μέχρι την κήρυξη της πτώχευσής του.

Για να ενεργοποιηθεί το δικαίωμα της πτωχευτικής ανάκλησης πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η κηρυγμένη πτώχευση. Δεν νοείται πτωχευτική ανάκληση δίχως κηρυγμένη πτώχευση καθώς και όταν αυτή έχει περατωθεί. Επίσης, προϋπόθεση αποτελεί η διενέργεια των πράξεων εντός της ύποπτης περιόδου ή μέσα στο διάστημα των πέντε (5) ετών από την κήρυξη της πτώχευσης καθώς και η ζημιογόνος φύση των πράξεων αυτών. Ως πράξεις του πτωχού νοούνται όλες εκείνες που παράγουν έννομα αποτελέσματα, όπως ενοχικές, εμπράγματα δικαιοπραξίες, δικαιοπραξίες εκποιητικής φύσεως, δωρεές κλπ.

Αναλύοντας την έννοια της διενέργειας των πράξεων εντός του χρονικού διαστήματος των πέντε (5) ετών, το κείμενο του νόμου αναφέρει σαν επιπλέον προϋπόθεση, ότι η ανάκληση επέρχεται όταν ο πτωχός ενέργησε δόλια, αποσκοπώντας την βλάβη των πιστωτών του, εξοφλώντας συγκεκριμένους εξ αυτών και όταν ο τρίτος, ο οποίος συναλλάχτηκε με τον πτωχό γνώριζε τον δόλο στις ενέργειες του οφειλέτη.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω η ανάκληση στοχεύει στην απαλλαγή της πτωχευτικής περιουσίας από τα αποτελέσματα που επέφερε η εκάστοτε πράξη, οπότε αν η πράξη αφορούσε δωρεά του πτωχού, η ανάκληση θα στοχεύει στην επιστροφή του δωρηθέντος ποσού. Στην περίπτωση που ο τρίτος, στον οποίο περιήλθε το αντικείμενο το μεταβίβασε σε άλλον, καταστρώντας την επιστροφή του στον πτωχό αδύνατη, η ανάκληση διαμορφώνεται σε απαίτηση περί αποδόσεως του πλουτισμού. Με την επιστροφή του μεταβιβασθέντος πράγματος στον πτωχό, εφόσον με το αντικείμενο εξοφλήθηκε μια απαίτηση τρίτου, η απαίτηση αυτή ανακτά και πάλι την ισχύ της, με τον τρίτο να έχει δικαίωμα άσκησης επίσχεσης ή συμψηφισμού, αξίωσης αδικαιολόγητου πλουτισμού στην ομάδα των πιστωτών ή να συμμετέχει στην πτωχευτική διαδικασία ως ομαδικός πιστωτής εάν η παροχή του είναι αυτούσια ή αυξήθηκε αλλιώς σαν πτωχευτικός πιστωτής.

Δικαίωμα άσκησης της πτωχευτικής ανάκλησης έχει ο σύνδικος, καθώς επίσης και οποιοσδήποτε πιστωτής, υπό την προϋπόθεση ότι κατέθεσε έγγραφη αίτησή του στον σύνδικο, ζητώντας την ανάκληση συγκεκριμένης πράξης, αναφέροντας τον λόγο και ο τελευταίος δεν προέβει στην άσκηση σε χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών από την λήψη της γραπτής αίτησης. Η αγωγή, σύμφωνα με το άρθρο 48, απευθύνεται στα πρόσωπα που είχαν λάβει μέρος στην υπό ανάκληση πράξη καθώς και στους κληρονόμους ή στους διαδόχους αυτών ή στον οποιοδήποτε κακόπιστο διάδοχο τους.

Το περιεχόμενο της αγωγής απαρτίζεται κυρίως από το αίτημα ανάκλησης συγκεκριμένης πράξης και μια περιγραφή αυτής. Η αγωγή, η οποία δεν μπορεί να ασκηθεί μετά το πέρας της πτώχευσης, μπορεί να περιέχει και αίτηση για αποζημίωση της ομάδας των πιστωτών από την πράξη που διενεργήθηκε, ενώ γίνεται δεκτή από το δικαστήριο, εφόσον συντρέχουν οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις της.

Η αξίωση της ανάκλησης υπόκειται σε παραγραφή, η οποία επέρχεται με την παρέλευση ενός έτους από την ημέρα που έλαβε γνώση της πράξης ο σύνδικος και σε κάθε περίπτωση με την παρέλευση δύο (2) ετών από την κήρυξη της πτώχευσης. Το πτωχευτικό δικαστήριο εκδικάζει την αγωγή με την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, η απόφασή του είναι αμέσως εκτελεστή, εκτός αν αποφασιστεί το αντίθετο με τον πτωχό παρόντα στην όλη διαδικασία.

2. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ

Η επικύρωση της απόφασης του πτωχευτικού δικαστηρίου επιφέρει ορισμένα αποτελέσματα τόσο στον πτωχό όσο και στον αντισυμβληθέντα με αυτόν.

Αρχικά, ο αντισυμβαλλόμενος ο οποίος, με ανακαλούμενη πράξη απέκτησε περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη, υποχρεούται να το επαναμεταβιβάσει στην πτωχευτική περιουσία. Σε περίπτωση που ο τρίτος μεταβίβασε ή εκποίησε το περιουσιακό στοιχείο, καταστρώντας την αυτούσια επαναμεταβίβαση αδύνατη

τότε, ο σύνδικος μπορεί να ζητήσει την καταβολή από το μέρος του αντισυμβαλλόμενου της αξίας του αντικειμένου, υπολογιζόμενη όταν κηρύχθηκε η πτώχευση, ως αποζημίωση ή την ρύθμιση της υποχρέωσης αναλόγως με τις διατάξεις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού.

Αν γίνεται λόγος περί ανάκληση δωρεάς τότε ο λήπτης δωρεάς υποχρεούται να επιστρέψει μόνο τον σωζόμενο πλουτισμό, δηλαδή, αυτούσιο το περιεχόμενο της δωρεάς, είτε το εναπομείναν, είτε ότι απέκτησε με αυτό. Επίσης, ο λήπτης της δωρεάς υποχρεούται σε επιστροφή ολόκληρου του ποσού της δωρεάς, εφόσον γνώριζε ή κατά τις περιστάσεις μπορούσε να γνωρίζει ότι με την χαριστική παροχή επέρχεται ζημία της ομάδας των πιστωτών.

Σε περίπτωση που το πτωχευτικό δικαστήριο κρίνει ότι αυτός που συμβλήθηκε με τον οφειλέτη ενήργησε κακόπιστα, μπορεί να τον υποχρεώσει σε αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από την πράξη στην ομάδα των πιστωτών. Ο αντισυμβαλλόμενος εκ πρώτης, θα επιστρέψει το προϊόν που αποκόμισε από την πράξη και δεύτερον, εφόσον κριθεί από το δικαστήριο, θα προβεί σε καταβολή ποσού προς αποκατάσταση της βλάβης στους πιστωτές.

Να σημειωθεί ότι, με την ανάκληση της πράξης και την επιστροφή του αντικειμένου πίσω στον οφειλέτη, εφόσον το αντικείμενο χρησιμοποιήθηκε για την απόσβεση μιας απαίτησης του αντισυμβαλλόμενου, η απαίτηση αυτή ανακτά και πάλι την ισχύ της, με την προϋπόθεση 'τι δημιουργήθηκε πριν από την ύποπτη περίοδο.

3. ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΟΡΙΖΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ

Στο κείμενο του νόμου αναφέρονται οι κατηγορίες στις οποίες διακρίνονται οι πράξεις που διενεργεί ο πτωχός. Αυτές είναι οι πράξεις υποχρεωτικής ανάκλησης, οι πράξεις δυνητικής ανάκλησης και οι πράξεις που εξαιρούνται από τις διατάξεις της ανάκλησης.

α) Οι πράξεις υποχρεωτικής ανάκλησης

Το άρθρο 42 του πτωχευτικού κώδικα κάνει λόγο για τις πράξεις υποχρεωτικής ανάκλησης. Οι πράξεις που διενεργούνται εντός της ύποπτης περιόδου και χαρακτηρίζονται επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών, ανεξάρτητα από την ανυπαρξία δόλου ή την συναλλαγή με φερέγγυο τρίτο, υπόκεινται σε ανάκληση. Τέτοιες πράξεις είναι οι χαριστικές δικαιοπραξίες, η πληρωμή μη ληξιπρόθεσμου χρέους, η ανώμαλη πληρωμή ληξιπρόθεσμου χρέους και η σύσταση ενοχικής ή εμπράγματης ασφάλειας για υποχρεώσεις που ήδη υπήρχαν.

Δικαιοπραξίες όπου ο πτωχός έλαβε αντιπαροχή δυσανάλογα μικρή με την παροχή του, δωρεές καθώς και οποιασδήποτε φύσεως χαριστικές δικαιοπραξίες υπόκεινται σε ανάκληση. Ανακαλούνται όλες οι δικαιοπραξίες που σαν αποτέλεσμα έχουν την μείωση της περιουσία του πτωχού, την διόγκωση του χρέους του καθώς και την παροχή του δίχως ή με ανάξιο της δικής του παροχής

αντάλλαγμα. Εξαίρεση αποτελούν οι δωρεές για λόγους ηθικού καθήκοντος και κοινωνικής ευπρέπειας, οι πράξεις από ελευθεριότητα προς εκπλήρωση νομικής υποχρέωσης από μέρους του οφειλέτη καθώς και οι παροχές για την οικονομική και επαγγελματική αποκατάσταση των τέκνων του, εφόσον αυτές δεν επέφεραν ουσιώδη μείωση της περιουσίας του και είναι ανάλογες με αυτήν.

Ανακαλούνται, επίσης, οι πληρωμές μη ληξιπρόθεσμων χρεών, δηλαδή, χρεών που ο πτωχός εξόφλησε ενώ δεν είχαν λήξει, εντός της ύποπτης περιόδου. Για την κρίση του χρέους ως ληξιπρόθεσμο ή μη, λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που συμφωνήθηκε να εξοφληθεί και σε περίπτωση διαφοράς του από την διενεργηθείσα πληρωμή, η τελευταία πράξη ανακαλείται. Σε ανάκληση οδηγούνται και οι ανώμαλες πληρωμές ληξιπρόθεσμων χρεών, εντός της ύποπτης περιόδου από τον πτωχό. Η διαφορά της ανώμαλης από την ομαλή πληρωμή έγκειται στην πληρωμή με τρόπους διαφορετικούς από ότι έχει συμφωνηθεί μεταξύ των μερών ή από ότι συνηθίζεται όπως μετρητά ή αξιόγραφα.

Τέλος σε υποχρεωτική ανάκληση υπόκεινται η σύσταση εμπράγματης ασφάλειας, η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης ανεξάρτητα από το χρόνο και η παροχή από μέρους του πτωχού άμεσης ή έμμεσης προσωπικής ασφάλειας. Οι πράξεις αυτές ανακαλούνται έτσι ώστε να μην θίγουν την ισοβαρή αντιμετώπιση των πιστωτών. Ανακαλούνται οι ασφάλειες που παραχώρησε ο πτωχός, εντός της ύποπτης περιόδου, είτε σε υποχρεώσεις που προϋπήρχαν αλλά αρχικά δεν είχαν ασφάλεια, είτε σε νέες υποχρεώσεις χρονολογικά μετά από την δημιουργία τους, αποδεικνύοντας προτίμηση σε κάποιο δανειστή. Από την ανάκληση εξαιρείται η ενοχική ή εμπράγματα ασφάλεια για μια μετέπειτα απαίτηση.

β) Οι πράξεις δυνητικής ανάκλησης

Οι πράξεις δυνητικής ανάκλησης αναφέρονται στο άρθρο 43 του πτωχευτικού κώδικα, σύμφωνα με το οποίο κάθε αμφοτεροβαρής πράξη του οφειλέτη ή πληρωμή από αυτόν ληξιπρόθεσμων χρεών του που έγινε μετά την παύση των πληρωμών και πριν την κήρυξη της πτώχευσης, μπορεί να ανακληθεί, εάν ο αντισυμβαλλόμενος κατά τη διενέργεια της πράξης γνώριζε ότι ο οφειλέτης είχε παύσει τις πληρωμές του και η πράξη ήταν επιζήμια για την ομάδα των πιστωτών¹.

Δυνατότητα ανάκλησης παρουσιάζουν, έτσι, κάθε αμφοτεροβαρής πράξη του πτωχού και πληρωμή ληξιπρόθεσμων χρεών του. Προϋποθέσεις για την δυνητική ανάκληση αυτών αποτελούν, αρχικά η ζημιογόνος φύση της πράξης. Αποτέλεσμα της πράξης πρέπει να είναι η βλάβη των πιστωτών, πράγμα το οποίο καλείται να αποδείξει ο σύνδικος για την εκάστοτε πράξη. Επίσης η πράξη πρέπει να έχει περατωθεί, δηλαδή να έχει ολοκληρωθεί, εντός της

¹ Σπύρος Δ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Γ΄ έκδοση 2007 σελ. 208

ύποπτης περιόδου καθώς και ο αντισυμβαλλόμενος του πτωχού να συναίνεσε στην συναλλαγή τους εις γνώση του τεκμηριωμένα, ότι ο πτωχός τελεί υπό παύση των πληρωμών του.

Η προαναφερθείσα γνώση, τεκμαίρεται, βάση του άρθρου 43 § 2 , εάν κατά τη διενέργεια της πράξης ο αντισυμβαλλόμενος ήταν σύζυγος του οφειλέτη ή συγγενής εξ αίματος μέχρι και τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού ή πρόσωπο με το οποίο ο οφειλέτης συζούσε το τελευταίο έτος πριν τη διενέργεια της πράξης. Επί αντισυμβαλλόμενου νομικού προσώπου το τεκμήριο της γνώσης αφορά τα ως άνω πρόσωπα, εφόσον κατά τη διενέργεια της πράξης είχαν την ιδιότητα του ιδρυτή ή διοικητή ή διευθυντή ή διαχειριστή του. Το τεκμήριο δεν ισχύει, εάν η ανακλητική αγωγή εγερθεί μετά την παρέλευση έτους από την κήρυξη της πτώχευσης¹.

Το τεκμήριο αυτό της γνώσης του αντισυμβαλλόμενου είναι μαχητό, δηλαδή μπορεί να ανατραπεί και ο αντισυμβαλλόμενος να αποδείξει ότι δεν γνώριζε για την παύση των πληρωμών του οφειλέτη τον χρόνο διενέργειας της πράξης.

Όπως παρατηρήθηκε παραπάνω, δυνάμενη να ανακληθεί είναι κάθε αμφοτεροβαρής σύμβαση του πτωχού, η οποία καταρτίστηκε εντός της ύποπτης περιόδου και δεν περιλαμβάνει πληρωμή ή αλλιώς χρηματική εξόφληση από μέρους του πτωχού. Τέτοιου είδους πράξεις είναι δυνητικά ανακλητές, εφόσον ισχύουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις, ενώ σε περίπτωση επιστροφής της εκπλήρωσης ο πιστωτής συμμετέχει στην πτώχευση ως ομαδικός.

Επίσης ως δυνάμενη να ανακληθεί είναι κάθε ομαλή πληρωμή ληξιπρόθεσμων χρεών από τον πτωχό με μετρητά ή με τον συμφωνηθέντα μεταξύ των μερών τρόπο, έτσι ώστε η πράξη να μην συμπεριλαμβάνεται στις υποχρεωτικές προς ανάκληση πράξεις. Στην περίπτωση πληρωμής με αξιόγραφο, η πράξη ανακαλείται εφόσον ο εκδότης του γνώριζε ότι στο χρόνο έκδοσης της συναλλαγματικής ο πτωχός είχε προβεί στην παύση των πληρωμών του. Στην παραπάνω περίπτωση ο σύνδικος, άρα και η ανακλητική αγωγή, δεν στρέφεται εναντίον αυτού που πλήρωσε με το αξιόγραφο, μετά την παύση των πληρωμών και πριν την κήρυξη της πτώχευσης, αλλά εναντίον αυτού που έκδωσε το αξιόγραφο. Η ανάκληση πληρωμής επιφέρει την επιστροφή του ληφθέντος από τον δανειστή και την ικανοποίησή του μέσω της πτωχευτικής διαδικασίας ως απλός πτωχευτικός πιστωτής.

Το άρθρο 44 κάνει λόγο για τις δόλιες ενέργειες του πτωχού που ανακαλούνται εφόσον διενεργήθηκαν εντός πενταετίας, πριν την κήρυξη της πτώχευσης, με δόλο του οφειλέτη να βλάψει τους πιστωτές του και να ευνοήσει ορισμένους εξ αυτών, με τον αντισυμβαλλόμενό του παράλληλα να γνωρίζει τον δόλο του. Προϋποθέσεις για αυτήν την κατηγορία είναι ο δόλος του οφειλέτη να βλάψει τους πιστωτές του και η διενέργεια της πράξης του

---

¹ www.dsnet.gr

οφειλέτη εις γνώση του αντισυμβαλλόμενου ότι έχει παύσει τις πληρωμές του εντός της πενταετίας πριν την κήρυξη της πτώχευσης.

γ) Οι εξαιρούμενες της ανάκλησης πράξεις

Ο πτωχευτικός νόμος στο άρθρο 45 αναφέρει τις πράξεις, οι οποίες διενεργήθηκαν εντός της ύποπτης περιόδου και εξαιρούνται ρητά από την πτωχευτική ανάκληση.

Οι πράξεις αυτές δεν ανακαλούνται και περιλαμβάνουν, αρχικά, τις συνηθισμένες πράξεις της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του οφειλέτη που διενεργήθηκαν κάτω από κανονικές συνθήκες και μέσα στα όρια των συνήθων συναλλαγών του, όπως η αγοραπωλησία εμπορευμάτων. Επίσης, δεν ανακαλούνται οι πράξεις του οφειλέτη που ρητά ο νόμος τις εξαιρεί από την εφαρμογή των ρυθμίσεων περί ανάκλησης, ακυρότητας ή ακυρωσίας πράξεων, εκτελούμενες εντός της ύποπτης περιόδου, οι οποίες είναι η παραχώρηση υποθήκης και ενεχύρου σε τράπεζα για εξασφάλιση απαίτησης του παρελθόντος και η οπισθογράφηση τίτλου γενικών αποθηκών. Στις ρητά εξαιρούμενες από την ανάκληση πράξεις περιλαμβάνονται ακόμα το σύνολο των πράξεων του πτωχού κατά το στάδιο εκπλήρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης, σε περίπτωση επαναφοράς σε εκκαθάριση λόγω αδυναμίας εκπλήρωσής του καθώς και οι παροχές του οφειλέτη, για τις οποίες ο αντισυμβαλλόμενος κατέβαλε άμεσα ισοδύναμη αντιπαροχή σε μετρητά.

Το άρθρο 46 αναφέρει ότι εξαιρέσεις στην εφαρμογή της πτωχευτικής ανάκλησης αποτελούν επίσης, οι πράξεις του πτωχού επί χρηματοοικονομικών συναλλαγών, διότι ρυθμίζονται από τις οικείες τους ρυθμίσεις. Έτσι, το κύρος ή το ανακλητό εκκαθάρισης που συντελέστηκε ή της παροχής εξασφάλισης στα πλαίσια των συναλλαγών σε χρηματιστηριακή αγορά παραγώγων, ρυθμίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν στη σχετική χρηματιστηριακή αγορά. Το κύρος ή το ανακλητό των συμφωνιών παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας με βάση τέτοιες συμφωνίες ρυθμίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν για τις σχετικές συμφωνίες. Το κύρος ή το ανακλητό του συμψηφισμού, των πληρωμών ή συναλλαγών αυτών που συμμετέχουν σε σύστημα πληρωμών ή διακανονισμού ή σε χρηματαγορά ρυθμίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν για τις σχετικές συναλλαγές¹.

---

¹ www.ministryofjustice.gr

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΝΟΜΟΣ 3588/2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πτωχευτικό δίκαιο είναι ένα από τα μεγαλύτερα και σπουδαιότερα τμήματα του Εμπορικού δικαίου και αυτό γιατί, ενώ το Εμπορικό δίκαιο στο σύνολο του ρυθμίζει τους κανόνες βάσει των οποίων μπορεί κάποιος να αποκτήσει την εμπορική ιδιότητα, καθώς επίσης και τις έννομες σχέσεις του εμπόρου με τα λοιπά φυσικά και νομικά πρόσωπα, το πτωχευτικό δίκαιο καλείται να ρυθμίσει το τέλος της εμπορικής δραστηριότητας.

Έτσι, η πτώχευση, αποτελεί μία άσχημη κατάσταση αν το εξετάσει κανείς από την οπτική γωνία του εμπόρου, αλλά μία αναγκαία, και από νομικής πλευράς δίκαιη, διαδικασία από την σκοπιά του πιστωτή, όπως πολύ σωστά παρατηρεί ο Λάμπρος Ε. Κοτσίρης στο βιβλίο του «Πτωχευτικό Δίκαιο¹» όπου αναφέρει χαρακτηριστικά ότι το πτωχευτικό, είναι δίκαιο «αισθηματικά αρνητικό» όμως αναγκαίο.

Σήμερα, βλέπουμε ολοένα και περισσότερο την αναγκαιότητα και τη σπουδαιότητα του Πτωχευτικού δικαίου, πρώτον διότι η διεθνής οικονομική κρίση δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την συχνή εφαρμογή του, ιδίως τα τελευταία δύο χρόνια όπου κατέρρευσε το οικονομικό σύστημα των τραπεζών των Η.Π.Α., οι οποίες και παρέσυραν με ασύλληπτη ταχύτητα κρατικές οικονομίες και ώθησαν κατ' αυτόν τον τρόπο εταιρείες σε κήρυξη πτώχευσης, αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν κηρυχθεί οι μεγαλύτερες διεθνώς πτωχεύσεις που γνώρισε ο κόσμος². Δεύτερον, διότι πλέον το πτωχευτικό δίκαιο δεν είναι ένας τρόπος διακανονισμού του παθητικού μιας επιχείρησης που αδυνατεί να καλύψει τις οφειλές της, αλλά μία «δεύτερη ευκαιρία» για αυτές τις επιχειρήσεις, όπως θα δούμε παρακάτω.

II. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Ο νέος πτωχευτικός κώδικας εισάγει τον τρόπο αναδιοργάνωσης της επιχείρησης, αποτελώντας έτσι έναν διαχειριστικό τρόπο αναδιάταξης οικονομικών δυνάμεων και πόρων.

---

¹ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, Πτωχευτικό Δίκαιο 6^η Έκδοση, 1998, Εκδόσεις Σάκουλας, σελ. 27.

² Ε. Περάκης, Νομική Βιβλιοθήκη 2010

Συνεπώς, ο νέος πτωχευτικός κώδικας αρθρώνει ένα απλουστευμένο, σύγχρονο, δίκαιο και λειτουργικό σύστημα ρυθμίσεων με βάση τη **δεύτερη ευκαιρία**, εισάγοντας καινοτομίες και διατηρώντας θεσμικό πλαίσιο βασισμένο στα Ευρωπαϊκά πρότυπα που μπορεί να συνοψιστεί ως ακολούθως:

- § - δίνεται προτεραιότητα στη διάσωση·
- § - παρέχεται μια δεύτερη ευκαιρία·
- § - αντιμετωπίζεται επιεικέστερα απ' ό,τι μέχρι σήμερα ο καλόπιστος·
- § - στην περίπτωση που δεν τελεσφορήσει η προσπάθεια ανασυγκρότησης της επιχείρησης, υιοθετείται μια πολύ ταχύτερη πτωχευτική διαδικασία·
- § - διασφαλίζεται μεγαλύτερη διαφάνεια·
- § - εισάγεται η διαδικασία συνδιαλλαγής·
- § - προβλέπεται ειδική αντιμετώπιση των μικροπτωχεύσεων.

Στην παρούσα εργασία θα εξετάσουμε τον νέο Πτωχευτικό Κώδικα, τις βασικές του καινοτομίες οι οποίες είναι η διαδικασία συνδιαλλαγής και το σχέδιο αναδιοργάνωσης, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητά του και τις τυχόν αδυναμίες του.

III. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το πτωχευτικό δίκαιο δεν ρυθμίζει μία σχέση αλλά μία κατάσταση, στην οποία υπάρχει αρχή και τέλος, είναι μία σύνθετη διαδικασία η οποία λόγω της ιδιαιτερότητας της ρυθμίζεται από πολλούς κανόνες.

Το Πτωχευτικό δίκαιο, σήμερα πιο επίκαιρο από ποτέ, δεν αποτελεί σύγχρονο δίκαιο όπως το εργατικό, αλλά βρίσκει τις ρίζες του ήδη από τον μεσαίωνα στο ρωμαϊκό δίκαιο¹ δια μέσου των θεσμών των πόλεων και των συντεχνιών της Βόρειας Ιταλίας όπου το εμπόριο γνώρισε μεγάλη άνθιση. Στις πόλεις αυτές συγκροτήθηκε ένα ομοιογενές σύνολο κανόνων, όπου προείχε η τιμωρία του οφειλέτη, θεωρούμενου ως δόλιου και κακόπιστου², αρχή η οποία ακολούθησε το πτωχευτικό δίκαιο έως και την πρόσφατη σύγχρονη εποχή όπως θα δούμε παρακάτω.

Αντίστοιχα, στην Γαλλία αναπτύχθηκαν κανόνες δικαίου που ρύθμιζαν την αφερεγγυότητα των οφειλετών ήδη από τον 16^ο αιώνα, και οι οποίοι μέσα από την πρακτική τους υπέστησαν αλλαγές, τροποποιήσεις μέχρι το 1807 όπου και ψηφίστηκε ο ναπολεόντειος Code de Commerce (Εμπορικός Κώδικας) ο οποίος έθεσε σαν βάση προϊσχύουσα νομοθεσία υιοθετώντας παράλληλα τον ιταλικό εμπορικό νόμο, και περιορίζοντας ταυτόχρονα την έννοια της πτώχευσης μόνο στους εμπόρους εισάγοντας έτσι τυπική

¹ Βλ. Λάμπρος Κοτσίρης, «Πτωχευτικό Δίκαιο» 7^η έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλας.

² Κ. Ρόκας ΠτΚ, 1978 σ. 21.

προϋπόθεση στην κήρυξη της πτώχευσης. Ο γαλλικός εμπορικός κώδικας περιείχε αυτοτελές (τρίτο) βιβλίο για την πτώχευση και την χρεωκοπία¹.

Αυτό τον νόμο υιοθέτησε και η χώρα μας μέχρι το έτος 1878, και συγκεκριμένα, την πτώχευση ρύθμιζαν οι διατάξεις του τρίτου βιβλίου του Γαλλικού Εμπορικού Νόμου (Code de Commerce) του 1807.

Εν συνεχεία το έτος 1878, με τον νόμο ΨΛΣΤ΄ «περί πτωχεύσεως και χρεοκοπίας», αντικαταστάθηκε ολόκληρο το τρίτο βιβλίο του Γαλλικού Εμπορικού Νόμου, μέχρι το έτος 1910 όπου και αντικαταστάθηκε από τον νόμο ΓΦΟΔ με τον οποίο έγιναν και ουσιώδεις τροποποιήσεις στο πτωχευτικό δίκαιο. Ακολούθησε ο α.ν. 635 της 17/27 Απριλίου 1937 «περί διατάξεων τινών του πτωχευτικού δικαίου» ο οποίος και επέφερε σημαντικές αλλαγές στο πτωχευτικό δίκαιο της Ελλάδας.

---

¹ Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο σ. 7.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΕΟ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ

Ι. ΤΟ ΠΡΟΙΣΧΥΟΝ ΔΙΚΑΙΟ

Μετά την Ελληνική ανεξαρτησία και μέχρι το 2007 όπου και ψηφίστηκε ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας, το δίκαιο που ρύθμιζε, κυρίως, την πτωχευτική διαδικασία δεν ήταν άλλος από τον προαναφερόμενο Code de Commerce (Εμπορικός Κώδικας) και ειδικότερα το τρίτο του βιβλίο περί πτωχεύσεων το οποίο αποτελούσε τμήμα του Εμπορικού Νόμου (ΕμπΝ). Ασφαλώς βέβαια, με την πάροδο των χρόνων, οι διατάξεις του Εμπορικού νόμου υπέστησαν τροποποιήσεις, γενικά όμως η φυσιογνωμία του πτωχευτικού δικαίου δεν απομακρύνθηκε και πολύ από τα πρότυπα του Code de Commerce.

Σύμφωνα με τον Εμπορικό Νόμο, σε πτώχευση μπορούσε να κηρυχθεί ο έμπορος, φυσικό η νομικό πρόσωπο, αν αυτός έπαυε τις πληρωμές του. Ως παύση πληρωμών θεωρείτο η μόνιμη και γενική αδυναμία καταβολής των ληξιπρόθεσμων οφειλών του εμπόρου. Η κήρυξη της πτώχευσης γινόταν με δικαστική απόφαση μετά από αίτηση κάποιου δανειστή, του ίδιου του οφειλέτη ή αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο.

Το δικαστήριο διόριζε «σύνδικο» που υπό την εποπτεία του εισηγητή δικαστή διαχειριζόταν την πτωχευτική περιουσία του οφειλέτη, και ενδεχομένως την εκποιούσε για την ικανοποίηση των πτωχευτικών πιστωτών. Ως πτωχευτική περιουσία για το εμπορικό νόμο, θεωρείτο η περιουσία του πτωχέσαντος εμπόρου την στιγμή της πτώχευσης του, που μπορούσε να αυξηθεί με την πτωχευτική ανάκληση, την ακύρωση δηλαδή προγενέστερων πράξεων του οφειλέτη που έβλαπταν τους πιστωτές του, ή την πτωχευτική διεκδίκηση, την αφαίρεση δηλαδή από την πτωχευτική περιουσία πραγμάτων τρίτων.

α. Οι πτωχευτικοί πιστωτές

Αντίστοιχα, πτωχευτικοί πιστωτές ήταν αυτοί που είχαν απαιτήσεις κατά του οφειλέτη τη στιγμή της πτώχευσης. Με την κήρυξη της πτώχευσης, ο οφειλέτης έχανε το δικαίωμα της διοίκησης της περιουσίας του, γνωστό και ως πτωχευτική απαλλοτρίωση, ενώ οι πτωχευτικοί πιστωτές έχαναν το δικαίωμα άσκησης των ατομικών διώξεων εναντίον του. Ο σύνδικος είχε καθήκον να καταγράψει αφενός μεν την περιουσία του οφειλέτη μέσω απογραφής, αφετέρου δε το παθητικό του οφειλέτη μέσω επαλήθευσης των απαιτήσεων που οι πιστωτές ανήγγειλαν.

β. Ο πτωχευτικός συμβιβασμός

Εν συνεχεία, ο εμπορικός νόμος προέβλεπε ένα στάδιο από το οποίο υποχρεώνονταν, οφειλέτης και πιστωτές, να περάσουν προκειμένου να συνεχιστεί η διαδικασία, και το οποίο ήταν ο πτωχευτικός συμβιβασμός. Ο πτωχευτικός συμβιβασμός ήταν η συμφωνία μεταξύ οφειλέτη και της πλειοψηφίας των πιστωτών του, με την οποία ο οφειλέτης επιτύγχανε μείωση των απαιτήσεων, παροχή προθεσμίας κ.α. Η συμφωνία αυτή έπρεπε στη συνέχεια να επικυρωθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο. Αν επικυρωνόταν αυτή η συμφωνία οι όροι της δέσμευαν και τους πιστωτές της μειοψηφίας και επερχόταν περάτωση της πτώχευσης.

Στην περίπτωση που δεν επιτυγχανόταν ο συμβιβασμός αυτός, η διαδικασία κατέληγε στην ένωση των πιστωτών, μια φάση της πτώχευσης στην οποία ο σύνδικος είχε πλέον καθήκον να εκποιήσει την περιουσία του οφειλέτη και να διανείμει το προϊόν της εκποίησης στους πιστωτές.

II. ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Σύμφωνα με τον εμπορικό νόμο όπως ίσχυε πριν τις τροποποιήσεις που του επεβλήθησαν, ο χαρακτήρας της πτώχευσης βασιζόταν στην αντίληψη ότι ο πτωχεύσας είναι δόλιος, ότι κατασπατάλησε τα χρήματα που έλαβε από τους πιστωτές του και ότι όχι μόνο δεν δικαιούται να συνεχίζει την εμπορία του, αλλά πρέπει επιπροσθέτως να υποστεί κυρώσεις, μειώσεις και στερήσεις¹.

Αυτή η αντίληψη θεωρήθηκε λανθασμένη δεδομένου ότι και ο εντιμότερος και ικανότερος έμπορος μπορεί να αντιμετωπίσει δυσκολίες, να βρεθεί σε αδυναμία να ανταπεξέλθει στα χρέη του και να πτωχεύσει. Χαρακτηριστικά είναι τα στοιχεία που δίνει η έκθεση της Commission² όπου αναφέρεται ότι σε ποσοστό από 11 έως 18% των ιδρυτών εταιρειών έχουν βιώσει μία αποτυχία ενώ μόλις το 4-6% των πτωχεύσεων αποτελούν δόλιες χρεοκοπίες.

Εκτός αυτού, παρατηρήθηκε επίσης ότι η προαναφερόμενη πτωχευτική διαδικασία οδηγούσε στην καταστροφή της επιχείρησης³. Η διαδικασία όπως την περιγράψαμε έχει ως μοναδικό στόχο την ικανοποίηση των πιστωτών και όχι την επιβίωση της επιχείρησης. Χαρακτηριστικό αυτής της αντίληψης είναι το γεγονός ότι στην περίπτωση του αποτυχημένου πτωχευτικού συμβιβασμού, ο σύνδικος εκποιούσε την περιουσία του οφειλέτη και

¹ Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 8.

² ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ «Εξάλειψη του στίγματος της επιχειρηματικής αποτυχίας – για μια πολιτική παροχής δεύτερης ευκαιρίας Εφαρμογή της σύμπραξης της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση» σελ. 4

³ Ε. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 9.

προχωρούσε στην διανομή του προϊόντος της εκποίησης αυτής προς ικανοποίηση των πιστωτών.

α. Συνέπειες κατακερματισμού της επιχείρησης

Προβληματισμό επίσης δημιούργησε το γεγονός ότι με την καταστροφή της επιχείρησης δεν πλήττεται μόνο, ο ενδεχομένως «άτυχος» έμπορος, αλλά και το σύνολο των εργαζομένων της επιχείρησης αυτής, το ανθρώπινο δυναμικό που στελεχώνει και λειτουργεί κάθε επιχείρηση. Παρατηρούμε λοιπόν ότι το θέμα της πτώχευσης είναι πολύπλευρο, έχει νομική, οικονομική και κοινωνική πλευρά και αυτό διότι αφενός μεν έχουμε τον έμπορο ο οποίος, δόλια ή όχι, βρίσκεται σε οικονομική αδυναμία προς τους πιστωτές του, οι οποίοι διεκδικούν τα χρήματά τους, και αφετέρου έχουμε το σύνολο των εργαζομένων της επιχείρησης που πτώχευσε, στους οποίους θα πρέπει να προσθέσουμε και το σύνολο των ανθρώπων οι οποίοι εργάζονται έμμεσα στην επιχείρηση αυτή, π.χ. δικηγόροι, λογιστές κ.α. που ενδεχόμενα αντλούν αντικείμενο εργασίας από την επιχείρηση στα πλαίσια άσκησης του ελευθέριου επαγγέλματός τους.

Αυτή η ασκηθείσα κριτική στην νομική αντιμετώπιση της πτώχευσης έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη μίας μεταρρύθμισης του πτωχευτικού δικαίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θεωρώντας ότι το τότε νομικό πλαίσιο της πτώχευσης δημιουργούσε περισσότερα προβλήματα από όσα έλυνε σύμφωνα με τα όσα αναπτύξαμε.

III. ΠΟΡΕΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Έτσι το 1983 με τον νόμο 1386/1983 για τις προβληματικές επιχειρήσεις έγινε το πρώτο βήμα της ελληνικής νομοθεσίας περί πτώχευσης προς την εξυγίανση της επιχείρησης και όχι προς την διάλυση της. Ο νόμος 1386/1983 προέβλεπε την εξυγίανση της προβληματικής επιχείρησης μέσω συμφωνίας που μπορούσε να επιτευχθεί μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών ύστερα από κρατική πρωτοβουλία. Ο νόμος επίσης προέβλεπε ότι στην περίπτωση που μια τέτοια συμφωνία δεν μπορούσε να επιτευχθεί, θα μπορούσε η επιχείρηση να εκποιηθεί στο σύνολο της και όχι τμηματικά, αποφεύγοντας έτσι την διάλυση της.

Ο νόμος του 1983 όμως ίσχυσε παράλληλα με τον Εμπορικό Νόμο και οι επιπτώσεις του δεν ήταν ως εκ τούτου μεγάλες, διατηρώντας έτσι την ανάγκη του εκσυγχρονισμού και της μεταρρύθμισης, για την εποχή, ακόμα μεγάλη.

Την σημαντικότερη μεταρρύθμιση στο Ελληνικό Πτωχευτικό Δίκαιο επέφερε ο νόμος 1892/1990¹ για τον «εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και

¹ Νόμος 1892/1990 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚΑ' 101/31.7.1990)

άλλες διατάξεις» ο οποίος εισήγαγε καινοτόμα άρθρα, με τα οποία επικεντρωνόταν στην εξυγίανση των λεγόμενων προβληματικών επιχειρήσεων, μέσω «παραπτωχευτικής διαδικασίας», αφού η αποτυχία του Ν. 1386/1983 σε συνδυασμό με την συνεχόμενη προσπάθεια του νομοθέτη να δώσει μία δεύτερη ευκαιρία στους πτωχεύσαντες οδήγησε την νομοθεσία στην εξεύρεση νέων προπτωχευτικών διαδικασιών με βασικό στόχο την διάσωση της επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΤΑ ΑΡΘΡΑ 44-49 Ν. 1892/1990

Χαρακτηριστικά είναι τα άρθρα 44-49 του νόμου, όπου στο τέταρτο κεφάλαιο του, το οποίο φέρει τον τίτλο «ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ», αναφέρονται όπως υποδηλώνει και ο τίτλος, σε προβληματικές και υπερχρεωμένες επιχειρήσεις και με τα οποία εισήχθησαν μέθοδοι εξυγίανσης της επιχείρησης όπως η συμφωνία των πιστωτών και της επιχείρησης (άρθρο 44), η θέση της επιχείρησης υπό επίτροπο (άρθρο 45), η διαδικασία της θέσης της επιχείρησης υπό εκκαθάριση (άρθρο 46) και η υπαγωγή της επιχείρησης στην διαδικασία της ειδικής εκκαθάρισης (άρθρο 46α)¹.

I. Το άρθρο 44

Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 44 παρ. 1 προβλεπόταν ότι: «Συμφωνίες πιστωτών και επιχείρησης, περιλαμβανομένης σε μία από τις περιπτώσεις α, β, γ ή δ της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του Ν. 1386/1983, που ρυθμίζουν ή περιορίζουν χρέη αυτής, δεσμεύουν και τους μη συμβεβλημένους πιστωτές, το Δημόσιο, τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, κύριας και επικουρικής, τις τράπεζες και άλλα πιστωτικά ιδρύματα, δανειστές της επιχείρησης...». Προβλέφθηκε δηλαδή η δυνατότητα συμφωνίας της επιχείρησης με την πλειοψηφία των πιστωτών της (60%), η οποία συμφωνία έπρεπε να επικυρωθεί από το δικαστήριο και η οποία στη συνέχεια ήταν δεσμευτική και για την μειοψηφία των πιστωτών που δεν την είχαν επικυρώσει. Επί της ουσίας η καινοτομία του άρθρου συνίστατο στο γεγονός ότι η συμφωνία που μπορούσε να συνάψει η επιχείρηση με τους πιστωτές της αφορούσε τη «ρύθμιση» ή τον περιορισμό των χρεών της με αναγκαστικό χαρακτήρα που παραπέμπει στην διάταξη του Αστικού Κώδικα περί συμβιβασμού (871 Α.Κ.) με την οποία ορίζεται ότι « με την σύμβαση του συμβιβασμού οι συμβαλλόμενοι διαλύουν με αμοιβαίες υποχωρήσεις μια φιλονικία τους ή μια αβεβαιότητα για κάποια έννομη σχέση», και τούτο διότι ο πτωχευτικός συμβιβασμός αφενός μεν έπρεπε να επικυρωθεί από το δικαστήριο, η νομική του ιδιομορφία όμως συνίστατο κυρίως στο γεγονός ότι δέσμευε όλους τους πτωχευτικούς δανειστές, ακόμα και τους μη συμβληθέντες- περιλαμβανομένων και των τραπεζών και του Δημοσίου- υπό την προϋπόθεση της επικύρωσης της από το δικαστήριο, υποδηλώνοντας έτσι την μεγάλη δικαιοπρακτική δύναμη της νόμιμης πλειοψηφίας².

¹ Εισηγητική έκθεση των αρμοδίων Υπουργών προς την βουλή των Ελλήνων στο σχ. Νόμου "Πτωχευτικός Κώδικας" σελ. 3.

² Λάμπρος Κοτσίρης, Πτωχευτικό Δίκαιο σελ. 532

Έτσι οι προϋποθέσεις για να συναφθεί μία τέτοια συμφωνία ήταν πρώτον, ότι έπρεπε οι συμβληθέντες πιστωτές να εκπροσωπούν το 60% του συνόλου των απαιτήσεων, στο οποίο όμως έπρεπε να περιλαμβάνεται το 40% των τυχόν εμπραγμάτως ασφαλισμένων.

II. Τα άρθρα 45 και 46

Η δεύτερη προϋπόθεση που υπήρχε σύμφωνα με το άρθρο 46α ήταν το γεγονός ότι έπρεπε να συναινέσουν γραπτά, εταίροι ή μέτοχοι, στους οποίους άνηκε κατά πλειοψηφία το κεφάλαιο της εταιρείας και τρίτη προϋπόθεση αποτελούσε το γεγονός ότι δεν έπρεπε να έχει διενεργηθεί πλειστηριασμός βασικών και σχετιζόμενων με την παραγωγική διαδικασία, περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης¹.

Με μεταγενέστερη τροποποίηση του άρθρου 45 εισήχθη ο θεσμός της επιτροπείας της συμφωνίας όπου οριζόταν ότι: « Οι κατά την παράγραφο 1 του προηγούμενου άρθρου συμφωνίες συνάπτονται και επικυρώνονται είτε κατευθείαν είτε μετά από απόφαση του εφετείου της περιφέρειας της έδρας της επιχείρησης, με την οποία η επιχείρηση τίθεται υπό επίτροπο. Στην τελευταία περίπτωση το εφετείο επιλαμβάνεται ύστερα από αίτηση των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 44, παρ. 1, εδάφιο γ' του παρόντος νόμου. Το εφετείο κρίνει κατά τη διαδικασία των άρθρων 739 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και θέτει την επιχείρηση υπό επίτροπο...».

Συνεπώς σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο, η συμφωνία του άρθρου 44 μπορούσε να συναφθεί και να επικυρωθεί είτε κατευθείαν είτε μετά από θέση της επιχείρησης σε επίτροπο, του οποίου η δουλειά ήταν η προσπάθεια επίτευξης της συμφωνίας μέσα σε προθεσμία έξι μηνών ή κατά παράταση εννέα μηνών. Μοναδική περίπτωση ακύρωσης του συμβιβασμού αποτελούσε δε ο δόλος του πτωχού που συμβιβάστηκε.

III. Η ακύρωση του συμβιβασμού

Σύμφωνα με το άρθρο 615 του Εμπορικού Νόμου, η ακύρωση του συμβιβασμού επέρχεται αυτοδικαίως μεν, εάν ο πτωχός καταδικαστεί για δόλια χρεοκοπία, δυνητικώς δε ένεκα δόλου του οφειλέτη που ανακαλύφθηκε μετά την επικύρωση του συμβιβασμού και που αναφέρεται στην απόκρυψη του ενεργητικού ή στην διόγκωση του παθητικού. Συνεπώς, εάν ο οφειλέτης με δόλο απέκρυψε τα πραγματικά στοιχεία της επιχείρησης του και ως εκ τούτου επέτυχε να συνάψει συμφωνία με την πλειοψηφία των πιστωτών κατά τα προαναφερθέντα αλλά αυτό αποκαλύφθηκε, δίνεται η δυνατότητα στους πιστωτές να ακυρώσουν την συμφωνία αυτή προκειμένου να διασφαλίσουν τα συμφέροντα τους².

---

¹ Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 36

² Λάμπρος Κοτσίρης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 569

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

Η ΑΝΑΓΚΗ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ

Όπως είδαμε, το Πτωχευτικό Δίκαιο στην προσπάθεια του να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της κάθε εποχής αλλά και να συμβαδίσει με τις ανάγκες της εκάστοτε σύγχρονης κοινωνίας, δέχτηκε σημαντικές τροποποιήσεις, γεγονός που αφενός μεν άλλαζε τον χαρακτήρα του ανάλογα με τις ανάγκες που εξυπηρετούσε, όπως χαρακτηριστικά είδαμε, αφού αρχικά, το πτωχευτικό δίκαιο στόχευε στην ικανοποίηση των πιστωτών αδιαφορώντας για την τύχη της επιχείρησης του πτωχού εμπόρου. Αυτό όπως είπαμε σχολιάστηκε αρνητικά αφού με την ανάπτυξη του εμπορίου δημιουργήθηκε κοινωνικό-πολιτικό ζήτημα λόγω των θέσεων εργασίας που χάνονταν από την διάλυση της επιχείρησης για την ικανοποίηση των πιστωτών, γεγονός που ώθησε τον νομοθέτη στην εισαγωγή νομοθετικών ρυθμίσεων οι οποίες εκσυγχρόνιζαν το τρίτο βιβλίο του εμπορικού νόμου, κάνοντας μια στροφή προς την εξυγίανση της επιχείρησης. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το γενικότερο κλίμα στην Ευρώπη και την Αμερική επέβαλε την «επένδυση» στην ανάπτυξη της επιχείρησης ως μέσο αποπληρωμής των χρεών της.

Αφετέρου, οι αλλαγές αυτές δημιούργησαν μία πολυπλοκότητα στην εφαρμογή του Πτωχευτικού Δικαίου. Σε αυτό συνέβαλε το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν έγινε κάποια επιτυχημένη απόπειρα ουσιαστικού εκσυγχρονισμού του Πτωχευτικού δικαίου. Οι δύο απόπειρες που έγιναν για τον εκσυγχρονισμό του δικαίου, η πρώτη το 1924 και η δεύτερη το 1970, δεν στέφθηκαν με επιτυχία.

Όπως αναφέραμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, όλες οι νομοθετικές ρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν (ν.1386/1983, ν.1892/1990), τέθηκαν σε ισχύ παράλληλα με το βασικό άξονα του Πτωχευτικού δικαίου που ήταν το τρίτο βιβλίο του Εμπορικού νόμου. Έτσι βρεθήκαμε με δύο παράλληλα νομικά συστήματα όπου το ένα ρυθμίζει την πτώχευση και το άλλο ρυθμίζει την προπτωχευτική διαδικασία της επιχείρησης και την προσπάθεια αποφυγής της πτώχευσης της από τους πιστωτές της.

Αυτή μπορούμε να πούμε ότι ήταν και η βασικότερη ανάγκη που έπρεπε να καλυφθεί, η ενοποίηση δηλαδή του Ελληνικού Πτωχευτικού δικαίου αντί της πεπαλαιωμένης και διασπασμένης ιδεολογικά αλλά και λειτουργικά νομοθεσίας¹ η οποία προέβλεπε ή την εκκαθάριση της επιχείρησης ή την αναδιοργάνωση της.

---

¹ Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 17-18.

Ένας άλλος λόγος ήταν και οι χρονοβόρες διαδικασίες της πτώχευσης που επέβαλαν την επιτάχυνση της, με αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των διαδικασιών.

I. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠτΚ

Από οποία σκοπιά και αν το εξετάσει κάνεις, η ανάγκη εκσυγχρονισμού του Πτωχευτικού δικαίου ήταν μεγάλη διότι εκτός των λόγων που προαναφέραμε διέτρεχε και άλλος ένας λόγος ο οποίος έχει να κάνει με την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εξέλιξη της.

Και τούτο διότι κατανοήθηκε ότι έπρεπε να υπάρχει μια ομοιογένεια όσων αφορά τις διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης λόγω του γεγονότος, ότι ενώ για την ύπαρξη της ευρωπαϊκής ένωσης έχουμε τους θεμελιώδεις θεσμούς της ελεύθερης διακίνησης των αγαθών, του κεφαλαίου, των υπηρεσιών και την ελεύθερη εγκατάσταση των πολιτών, θεσμοί που επιτρέπουν σε κάποιον ο οποίος είναι ευρωπαίος πολίτης κράτους μέλους της ευρωπαϊκής ένωσης να εγκατασταθεί σε άλλη χώρα μέλος της ένωσης και να δραστηριοποιηθεί επιχειρηματικά, δημιουργούνται ερωτηματικά σχετικά με την δικαιοδοσία των δικαστηρίων και την εφαρμογή των εθνικών νόμων σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που μπορεί να πτωχεύσουν, συνεπώς η ύπαρξη ενιαίας ρύθμισης του δικαίου της πτώχευσης μέσα στην Ευρώπη ήταν επιβεβλημένη¹. Αυτό έγινε πράξη με την εφαρμογή του Κανονισμού 1346/2000 για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας.

Χαρακτηριστική για το πόσο αναγκαία ήταν η αλλαγή του πτωχευτικού δικαίου στην Ελλάδα, είναι η δήλωση του προέδρου του εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου Αθηνών κ. Κωνσταντίνου Μίχαλου ο οποίος είχε δηλώσει λίγο πριν την κατάθεση του νέου Πτωχευτικού Κώδικα στην βουλή ότι *«με την αναμόρφωση του Πτωχευτικού Δικαίου στη χώρα μας ικανοποιείται ένα από τα βασικότερα αιτήματα των παραγωγικών τάξεων, καθώς υλοποιείται μια αναγκαία μεταρρύθμιση με καθυστέρηση τουλάχιστον 50 ετών. Ο ισχύων μέχρι σήμερα Πτωχευτικός Κώδικας έχρηζε αναμόρφωσης, καθώς οι ρυθμίσεις του ανάγονται στο 1835 και εν συνεχεία στο 1937, δηλαδή από την τελευταία αναμόρφωση έχουν παρέλθει 70 έτη»².*

¹ Πτωχευτικό Δίκαιο, Λάμπρος Κοτσίρης, σελ. 76.

² Εφημερίδα «Το Βήμα», δημοσίευση 18/4/2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

Ο ΝΟΜΟΣ 3588/2007

Έτσι, φανερά επηρεασμένοι από τις λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες (κυρίως από τις σχετικές νομοθεσίες της Ισπανίας και της Γερμανίας¹), άλλα και από κοινοτικές οδηγίες και κανονισμούς (με σημαντικότερο τον κανονισμό 1346/2000 E.C.) προχωρήσαμε και στην Ελλάδα την εξέλιξη και «αναβάθμιση» του Πτωχευτικού Δικαίου με βασικό άξονα αλλά και γνώμονα του νέου Πτωχευτικού Κώδικα την παροχή δεύτερης ευκαιρίας στις υπό κατάρρευση επιχειρήσεις η οποίες δεν πτωχεύουν δόλια. Αυτό εξάλλου αντικατοπτρίζεται όπως θα δούμε πιο αναλυτικά παρακάτω και από τις ομοιότητες του νέου Πτωχευτικού Κώδικα με την γερμανική νομοθεσία² όπου στην αρχική της διάταξη αναφέρει ότι «Η πτωχευτική διαδικασία στοχεύει στη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη, μέσω εκκαθάρισης της περιουσίας τούτου και διανομής του προϊόντος της, εκτός αν υιοθετηθεί παρεκκλίνουσα ρύθμιση μέσω πτωχευτικού σχεδίου, ιδίως για την διατήρηση της επιχείρησης».

I. ΟΙ ΕΠΙΡΡΟΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠτΚ

Το άρθρο 1 του Πτωχευτικού Κώδικα αναφέρει ότι « Η πτώχευση αποσκοπεί στην συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη με τη ρευστοποίηση της περιουσίας του ή με άλλο τρόπο που προβλέπεται από σχέδιο αναδιοργάνωσης και ιδίως με την διατήρηση της επιχείρησης του.» Εδώ παρατηρούμε επί της ουσίας ότι το πρώτο άρθρο του πτωχευτικού κώδικα είναι όμοιο με αυτό της γερμανικής Insolvenzordnung που αναφέραμε παραπάνω, γεγονός που επαληθεύει την επιρροή των σύγχρονων ευρωπαϊκών νομοθεσιών στον νέο πτωχευτικό κώδικα και πολύ περισσότερο το γεγονός ότι ο Έλληνας νομοθέτης έχει επιλέξει να ακολουθήσει το γερμανικό μοντέλο³ έναντι άλλων ευρωπαϊκών, όπως είναι το γαλλικό το οποίο ενώ έχει ομοιότητες με το γερμανικό, διαφοροποιείται στο γεγονός ότι στοχεύει κυρίως στην διάσωση της επιχείρησης και στην εξυγίανση της, την προστασία της απασχόλησης και σε τελευταίο βαθμό την εκκαθάριση του παθητικού⁴.

α. Το γερμανικό μοντέλο πτώχευσης

Το γερμανικό μοντέλο τονίζει την προτεραιότητα της ικανοποίησης των πιστωτών, χωρίς όμως να αποκλείει στο πλαίσιο της αυτορύθμισης των

¹ Εισηγητική Έκθεση των αρμοδίων Υπουργών προς την Βουλή των Ελλήνων στο σχέδιο νόμου, σελ. 4.

² Πρόκειται για τον νόμο Insolvenzordnung (1994) ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1999

³ Έκθεση του Παν. Βαρλάγκα για το Πτωχευτικό Δίκαιο στο Δικτυακό Τόπο Διαβουλεύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης (www.opengov.gr).

⁴ Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 15.

πιστωτών, ο στόχος αυτός της ικανοποίησης των πιστωτών, να επιδιωχθεί όχι με την εκκαθάριση της επιχείρησης αλλά με την διατήρηση της εφόσον αυτό προβλεφθεί σε κάποιο σχέδιο¹.

Αυτό εξάλλου επικαλείται και η αιτιολογική έκθεση του νέου νομοσχεδίου, στην τέταρτη σελίδα του οποίου αναφέρεται ότι «...σύγχρονες νομοθεσίες όπως ο γερμανικός νόμος για την αφερεγγυότητα της 5^{ης} Οκτωβρίου 1994, και ο Ισπανικός νόμος της 9^{ης} Ιουλίου 2003 θέτουν ως βάση ένα ενιαίο σύστημα πτώχευσης (εκκαθάρισης) και αναδιοργάνωσης με κύριο σκοπό την ικανοποίηση των πιστωτών.» Όπως πολύ σωστά δήλωσε ο τότε υπουργός Ανάπτυξης Δ. Σιούφας, ότι για την αναμόρφωση του Πτωχευτικού Δικαίου, που θα επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα στην οικονομία της αγοράς, «έχουν ληφθεί υπόψη τα πρότυπα Πτωχευτικού Δικαίου όλων των κρατών της Ευρώπης και ιδιαίτερα εκείνα τα οποία λειτουργούν με τον πλέον επιτυχή τρόπο. Η αναμόρφωση αυτού του Πτωχευτικού Κώδικα γίνεται ύστερα από 70 χρόνια»².

Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούν οι υπό πτώχευση επιχειρήσεις, κατάλληλα αναδιοργανούμενες, να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους, καθώς μάλιστα η μη δόλια πτώχευση δεν αποτελεί πλέον, με τον νέο Πτωχευτικό Κώδικα, ποινικό αδίκημα.

II. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Κατά την εισηγητική έκθεση των αρμοδίων υπουργών στην Βουλή των Ελλήνων στο σχέδιο νόμου του πτωχευτικού κώδικα, αναφέρεται ότι ο νέος πτωχευτικός κώδικας επιδιώκει:

α) τη μεγιστοποίηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, ιδίως με τη συνέχιση ή την αναδιοργάνωση της επιχείρησης, όταν αυτό είναι επωφελές για τους πιστωτές,

β) την εξισορρόπηση μεταξύ εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας και αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη,

γ) την ισότιμη μεταχείριση των πιστωτών που έχουν την ίδια θέση,

δ) την έγκαιρη, αποτελεσματική και αμερόληπτη διαδικασία και την εξέλιξη της,

ε) την πρόληψη της πτώχευσης και του πρώιμου διαμελισμού του ενεργητικού του οφειλέτη,

στ) τη θέσπιση διαδικασίας προβλέψιμης και διαφανούς

ζ) την αποτροπή των καταχρήσεων του θεσμού της πτώχευσης μέσω κακόπιστων χειρισμών,

η) το νομικό πλαίσιο της διασυννοριακής πτώχευσης.

¹ Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 15.

² Εφημερίδα το Βήμα, 18/4/2007

α. Οι αρχές του νέου ΠτΚ

Σύμφωνα με την έκθεση αυτή, οι βασικοί πυλώνες των ρυθμίσεων του νέου πτωχευτικού κώδικα είναι δύο, πρώτος είναι η εισαγωγή ενός ενιαίου συστήματος εκκαθάρισης και αναδιοργάνωσης με υπαγωγή τους ενιαίως στο θεσμό της πτώχευσης σε αντικατάσταση του δυαδικού συστήματος της πτώχευσης ως εκκαθάρισης (άρθρο 525 επ. ΕμπΝ.) και της εξυγίανσης, ως άλλης μορφής συλλογικής εκτέλεσης (άρθρο 44 επ. του ν. 1892/1990).

Δεύτερος βασικός πυλώνας των ρυθμίσεων του νέου πτωχευτικού κώδικα είναι η αυτορύθμιση της πτώχευσης κατά το διαδικαστικό και το ουσιαστικό της περιεχόμενο, με αναβάθμιση της αυτονομίας των πιστωτών και των άλλων εμπλεκομένων στην πτώχευση.

Οι νέες ρυθμίσεις που εισήχθησαν στον νέο πτωχευτικό κώδικα φιλοδοξούν στην δημιουργία ενός νομοθετήματος σύγχρονου, απαλλαγμένου από αρχαϊσμούς, προσαρμοσμένου στην σύγχρονη κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα, απλουστευμένου, αλλά ουσιαστικού και προσανατολισμένου στην οικονομική λογική και στην λεγόμενη «κοινωνική ειρήνη», δηλαδή στις κοινωνικές ανάγκες που προκύπτουν από την πτώχευση.

β. Η ορολογία του νέου ΠτΚ

Η ορολογία που συναντάμε στον νέο πτωχευτικό κώδικα έχει διατηρήσει τους όρους του προισχύοντος δικαίου, όμως ο όρος «πτωχός» ή «πτωχεύσας», αρνητικά χρωματισμένος δεν χρησιμοποιείται. Αντί αυτού γίνεται αναφορά στον «οφειλέτη». Παρά την διεθνή προτίμηση στον όρο αφερεγγυότητα, ο όρος πτώχευση έχει διατηρηθεί στον πτωχευτικό κώδικα όπως εξηγείται στην αιτιολογική του έκθεση «τόσο ως νομικό κεκτημένο (όπως και σύγχρονες νομοθεσίες π.χ. ο ισπανικός νόμος 22/2003)) και λόγω σύνδεσης του όρου με άλλες έννοιες, πτωχευτική – μεταπτωχευτική περιουσία, πτωχευτικός πιστωτής, πτωχευτική ανάκληση, όσο και λόγω απόδοσης της πρώτιστης ιδέας που αποδίδει ως θεσμός για ικανοποίηση των πιστωτών.»

III. ΟΙ ΦΙΛΟΔΟΞΙΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Επί της ουσίας, ο νέος πτωχευτικός κώδικας έχει τις εξής φιλοδοξίες;

Πρώτον, την επιτάχυνση της όλης διαδικασίας καθώς επίσης και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των διαδικασιών. Για να το πετύχει αυτό ο νομοθέτης, αντικατέστησε την διάκριση του προσωρινού από τον οριστικό σύνδικο και του συνδίκου της ένωσης πιστωτών, διορίζοντας εξ αρχής έναν οριστικό σύνδικο. Άλλα μέτρα συντόμευσης είναι η σύγκληση της συνέλευσης των πιστωτών από την έκδοση κιάλας της πτωχευτικής απόφασης που θα κρίνει για το μέλλον της πτώχευσης, η δυνατότητα του οφειλέτη να υποβάλλει σχέδιο αναδιοργάνωσης ταυτόχρονα με την αίτηση πτώχευσης του καθώς επίσης και η θέσπιση ανώτατου χρόνου διάρκειας της διαδικασίας κ.α.

Δεύτερον, φιλοδοξεί να ξεπεράσει ένα από τα βασικότερα προβλήματα

κάθε πτωχευτικού συστήματος, το οποίο είναι η έλλειψη του διαθέσιμου πτωχευτικού ενεργητικού, γεγονός το οποίο οδηγεί πολλές φορές σε άσκοπες διαδικασίες. Για τον λόγο αυτό, πτωχευτικός κώδικας ορίζει ρητά στο άρθρο 6 παρ. 2 ότι το πτωχευτικό δικαστήριο απορρίπτει την αίτηση εάν αποδειχθεί ότι η περιουσία του οφειλέτη δεν επαρκεί για να καλύψει τα έξοδα της διαδικασίας, ενώ για τον ίδιο λόγο δύναται το δικαστήριο να παύσει τις εργασίες της πτώχευσης (άρθρο 166) γεγονός που απορρέει από τον κανονισμό 1346/2000ΕΚ.

α. Η αξιοποίηση της επιχείρησης

Μία ακόμα φιλοδοξία του νέου νόμου είναι η αξιοποίηση της επιχείρησης με κριτήριο την εξυπηρέτηση του συμφέροντος των πιστωτών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των άρθρων 19 παρ. 2 όπου η επιχείρηση μπορεί να εκποιηθεί στο σύνολο της κατά το στάδιο της ένωσης των πιστωτών ή μέσω του σχεδίου αναδιοργάνωσης. Επίσης στα άρθρα 78 και 84 του πτωχευτικού κώδικα ορίζεται ότι το πτωχευτικό δικαστήριο δύναται να επιτρέψει την συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης μετά από αίτημα όποιου έχει έννομο συμφέρον, είτε από τον οφειλέτη είτε από τον σύνδικο, ακόμα και της εκμίσθωσης της, εάν από αυτό εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των πιστωτών.

Μία ακόμα φιλοδοξία του πτωχευτικού κώδικα αποτελεί η ενίσχυση της αυτονομίας των πιστωτών με την έννοια ότι οι πιστωτές μπορούν να προσδιορίσουν τον τρόπο συνέχισης της διαδικασίας με τις αποφάσεις τους. Αυτό φαίνεται στο άρθρο 84 το οποίο ορίζει ρητώς ότι η συνέλευση των πιστωτών αποφασίζει μετά από σύγκληση του εισηγητή για το τι θα πρέπει να γίνει στην συνέχεια της διαδικασίας.

β. Η παροχή «δεύτερης ευκαιρίας»

Η μεγαλύτερη φιλοδοξία όμως του νέου πτωχευτικού κώδικα είναι το να παρέχει μία δεύτερη ευκαιρία στις επιχειρήσεις. Για να το πετύχει αυτό εισήγαγε καινοτόμες ρυθμίσεις στο πλαίσιο του, καταργώντας τα προηγούμενα άρθρα 44-46γ του ν.1892/1990 περί εξυγίανσης και αντικαθιστώντας τα με τα νέα προπτωχευτικά μέτρα της διαδικασίας συνδιαλλαγής και του σχεδίου αναδιοργάνωσης τα οποία θα συζητήσουμε αναλυτικά πιο κάτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο

ΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Όπως είδαμε, οι βασικοί άξονες της πτωχευτικής διαδικασίας βρίσκονται κατά βάση στην ικανοποίηση των πιστωτών, την προστασία των θέσεων εργασίας αλλά και την διάσωση της επιχειρηματικότητας, σε μία σύνθεση σκοπών και μέσων που τίθεται στην υπηρεσία του μέγιστου έννομου αγαθού, δηλαδή της θεραπείας του δημοσίου συμφέροντος. Στην προσπάθεια του να αποδώσει τα παραπάνω, ο νέος πτωχευτικός κώδικας, διατήρησε παραδοσιακούς θεσμούς όπως αυτοί του εισηγητή δικαστή της πτώχευσης, του συνδίκου διαχειριστή της πτωχευτικής περιουσίας, και της συνελεύσεως των πιστωτών, καθώς επίσης και των βασικών συνιστωσών της πτώχευσης όπως ενδεικτικά τις υποκειμενικές, δηλαδή την εμπορική ιδιότητα του οφειλέτη, και τις αντικειμενικές, δηλαδή την παύση πληρωμών.

I. Η αξιολογία των άρθρων 44-46 του παλιού Πτωχευτικού Κώδικα

Ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας, προσπάθησε να αξιοποιήσει θα μπορούσαμε να πούμε, τις διαδικασίες των καταργηθέντων άρθρων 44-46γ του ν.1892/1990, διαδικασίες που όπως είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο χαρακτηρίστηκαν για την καινοτομία τους και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας καθώς επίσης και από το κοινωνικό τους προφίλ, αφού έθεσαν την βάση για την παροχή της δεύτερης ευκαιρίας. Τις διατάξεις αυτών των άρθρων τις βλέπουμε στον νέο Πτωχευτικό Κώδικα με τις νέες διαδικασίες της συνδιαλλαγής και της αναδιοργάνωσης οι οποίες αποτελούν τις βασικότερες καινοτομίες του ν 3588/2007, επειδή εξασφαλίζουν την διατήρηση της επιχείρησης και κατ'επέκταση και των θέσεων εργασίας, τις οποίες και θα αναλύσουμε εκτενέστερα παρακάτω.

Άλλη βασική καινοτομία του πτωχευτικού κώδικα αποτελεί η κατάργηση των προσωπικών κυρώσεων που επέφερε η κήρυξη της πτώχευσης με κορυφαία ανάμεσα τους την απόλεια της εμπορικής ιδιότητας.

Την ίδια στιγμή όμως, θεσπίζεται η αστική ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των ανωνύμων εταιριών για μη έγκαιρες ενέργειες για πτώχευση των εταιριών αυτών αλλά ακόμα και των μετόχων που ασκούν εν τοις πράγμασι την διοίκηση δια παρενθέτων προσώπων. Αυτό ορίζεται στο άρθρο 98 του νόμου το οποίο καλύπτει και την περίπτωση δόλου και στο οποίο αναφέρεται ότι:«Αν δεν υποβληθεί εγκαίρως η αίτηση για πτώχευση της Ανώνυμης εταιρείας, τα υπαίτια για την καθυστέρηση μέλη του διοικητικού της συμβουλίου ευθύνονται για την αποκατάσταση της ζημιάς των εταιρικών πιστωτών σε σχέση με τα χρέη που δημιουργήθηκαν από την ημέρα ...που έπρεπε να έχει υποβληθεί η αίτηση..». Η διάταξη αυτή είναι πάρα πολύ σημαντική καθώς θεμελιώνει ευθύνη στα διοικητικά όργανα της Ανώνυμης

εταιρείας αποδίδοντας έτσι ευθύνες σε συγκεκριμένα πρόσωπα με τρόπο ο οποίος διαφυλάττει το δημόσιο συμφέρον.

II. Τα Προπτωχευτικά μέτρα

Όπως αναφέραμε, οι δύο βασικότερες καινοτομίες του νέου πτωχευτικού κώδικα είναι η διαδικασία συνδιαλλαγής και η διαδικασία αναδιοργάνωσης της επιχείρησης. Αυτές αποτελούν τις διαδικασίες οι οποίες εντάσσονται προ της πτώχευσης και δίνουν την δυνατότητα διάσωσης της επιχείρησης μέσω διαπραγματεύσεων του οφειλέτη με τους πιστωτές του. Αυτές οι προπτωχευτικές συμφωνίες δεν αποτελούν ελληνική πρωτοτυπία, αλλά όπως θα δούμε είναι δοκιμασμένες πρακτικές από ξένη νομοθεσία, πρακτική που όπως αναφέραμε με μικρές διαφορές, εφαρμόζαμε και στην Ελλάδα μέσω των άρθρων 44-46γ του ν. 1892/1990.

α Η προπτωχευτική διαδικασία

Για να μπορέσουμε όμως να συζητήσουμε τις διαδικασίες αυτές, θα πρέπει πρώτα να πούμε δύο λόγια για το τι εννοούμε όταν λέμε προ-πτωχευτική διαδικασία. Όπως έχουμε δει, η πτώχευση σημαίνει παύση πληρωμών, και ως πραγματική αλλά και νομική κατάσταση αντιμετωπίζεται όταν επέλθει. Εκείνη όμως την χρονική στιγμή, η επιχείρηση έχει ήδη υποστεί βαρύ πλήγμα διότι η αδυναμία της να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της είναι γεγονός, οι πιστωτές της ζητούν δικαιολογημένα να αποζημιωθούν με αποτέλεσμα η αξιοπιστία της να έχει υποστεί σοβαρό κλονισμό. Όλα τα παραπάνω, έχουν ως συνέπεια να χαθεί η πελατεία της επιχείρησης και να διακυβεύονται θέσεις εργασίας. Όπως λοιπόν γίνεται αντιληπτό, είναι προτιμότερο να προλάβουμε μία τέτοια κατάσταση από το να φτάσουμε σε αυτό το σημείο που όπως όλα υποδεικνύουν, είναι σημείο δίχως επιστροφή για την επιχείρηση.

Έτσι λοιπόν, η επιχείρηση έχει την δυνατότητα μόλις αντιληφθεί την έλλειψη κεφαλαίου να προβεί σε μία συνεννόηση με τους πιστωτές της προκειμένου να προλάβει την άσχημη κατάσταση στην οποία μπορεί να περιέλθει. Αυτή η συνεννόηση με τους πιστωτές, προβλεπόταν στα καταργηθέντα άρθρα 44 και 45 ν. 1892/1990 όπως είδαμε και προέβλεπαν την διάσωση της επιχείρησης από τον κίνδυνο κήρυξης της σε πτώχευση. Το νόημα της συμφωνίας αυτής, όπως μπορούμε να αντιληφθούμε ήταν διπλό, πρώτον διασφάλιζε τους πιστωτές ότι η κατάσταση στην οποία είχε περιέλθει η εταιρεία ή η επιχείρηση, ήταν καθαρά θέμα συγκυριών και όχι από δόλο, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι αξίζει να σωθεί η επιχείρηση αφού καλή τη πίστη ο έμπορος που κινδυνεύει προσπαθεί να σωθεί μέσω αυτής της διαδικασίας.

β. Η αξία της διαδικασίας

Το δεύτερο κομμάτι στο οποίο αποβλέπει αυτή η διαδικασία και το οποίο έχει άμεση επαφή με το πρώτο, είναι πώς αν τα χρέη της επιχείρησης είναι

πολλά προς τους οφειλότες, τότε αξίζει να μούνε σε αυτήν την διαδικασία και να αναμένουν αφενός τα χρήματα τους παρά να μπουν σε μία διαδικασία από την οποία θα κληθούν να πληρώσουν και έξοδα και με το ενδεχόμενο πάντα να μην ικανοποιηθούν για τις απαιτήσεις τους, αλλά το κυριότερο είναι πώς έτσι μειώνουν και το πελατολόγιο τους αφού συρρικνώνεται η αγορά. Συνεπώς, είναι πιο συνετό να προσπαθήσουν να βοηθήσουν την επιχείρηση και σε αυτό ακριβώς αποβλέπουν τα λεγόμενα προπτωχευτικά μέτρα. Η επιτυχία τους έγκειται στο γεγονός πώς η επιχείρηση μπορεί να συνάψει συμφωνία με τους πιστωτές της είτε για να περιορίσει το χρέος της, είτε για να προβεί σε ρύθμιση αποπληρωμής του. Το βασικό «συστατικό» της επιτυχίας αυτών των ρυθμίσεων ήταν το γεγονός ότι η συμφωνία αποτελούσε αναγκαστικό συμβιβασμό με την έννοια ότι δέσμευε και τους πιστωτές εκείνους οι οποίοι δεν είχαν συμφωνήσει αλλά αποτελούσαν την μειοψηφία, αφού όπως έχουμε αναφέρει πιο αναλυτικά παραπάνω, ο νόμος απαιτούσε την συναίνεση του 60% του συνολικού ποσοστού των πιστωτών για να μπορέσει να επικυρωθεί η συμφωνία αυτή. Σήμερα, με τον νέο πτωχευτικό κώδικα δεν ισχύει αυτή η μορφή του αναγκαστικού προληπτικού συμβιβασμού αλλά έχει τεθεί σε ισχύ η Διαδικασία συνδιαλλαγής.

γ. Η εισαγωγή «ειδικού πτωχευτικού μηχανισμού»

Επίσης προβλέπεται ένας ειδικός πτωχευτικός μηχανισμός ο οποίος φιλοδοξεί να υποκαταστήσει τον πλέον ελλείποντα προπτωχευτικό συμβιβασμό. Πρόκειται για το σχέδιο αναδιοργάνωσης, το οποίο μας δίνει την δυνατότητα εκπόνησης σχεδίου αναδιοργάνωσης της επιχείρησης πριν από την πτώχευση, το οποίο όμως δεν θα μπορεί να επικυρωθεί από το δικαστήριο παρά μόνο μετά την κήρυξη της πτώχευσης.

Το σχέδιο αναδιοργάνωσης και η διαδικασία συνδιαλλαγής θα μας απασχολήσουν στο επόμενο κεφάλαιο όπου θα τα αναλύσουμε, καθώς όπως έχουμε αναφέρει αποτελούν τις βασικότερες καινοτομίες του νέου πτωχευτικού νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12^ο

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΔΙΑΛΛΑΓΗΣ

Η διαδικασία συνδιαλλαγής αποτελεί έναν θεσμό πρόληψης της πτώχευσης, και θεωρείται ότι είναι ένα από τα πλέον κρίσιμα μέτρα για την διάσωση της επιχείρησης σε προπτωχευτικό επίπεδο, όπως σχολιάσαμε παραπάνω, αλλά λειτουργεί και ως προστάδιο για την δυνατότητα αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη σε περίπτωση που θα κατέληγε τελικά στην διαδικασία της πτώχευσης¹.

Η διαδικασία συνδιαλλαγής, ως προπτωχευτικό μέτρο, δεν αποτελεί ελληνική εφεύρεση όπως αναφέραμε, αλλά δέχτηκε την επιρροή του Γαλλικού θεσμού *procedure de conciliation*². Ο νέος αυτός θεσμός φιλοδοξεί σύμφωνα με τον Λάμπρο Κοτσίρη³ να «συνδύσει τις συμβατικές ρυθμίσεις πιστωτών και οφειλέτη, ως διαδικασία σε πλαίσιο συμβατικό και δικαστικό και προβλέπεται ότι θα δώσει στους οφειλέτες, πριν φτάσουν στην κατάσταση παύσης των πληρωμών, την δυνατότητα αναζήτησης νέων χρηματικών μέσων για την ανόρθωση των επιχειρήσεων τους».

Πράγματι, η διαδικασία συνδιαλλαγής, αποτελεί την μεγαλύτερη καινοτομία του νέου Πτωχευτικού δικαίου για τον λόγο του ότι αποτελεί το μέσο παροχής δεύτερης ευκαιρίας στην επιχείρηση που κινδυνεύει, σύμφωνα με τις υποδείξεις του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 1346/2000 για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας. Προβλέπεται στο έκτο κεφάλαιο του Πτωχευτικού Κώδικα και συγκεκριμένα στο άρθρο 99 επ. από το οποίο ρυθμίζονται όλες οι σχετικές λεπτομέρειες υπαγωγής στην διαδικασία αυτή.

I. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 99 είναι αντικειμενικές ως προς το ποιος έχει δικαίωμα να υπαχθεί στο άρθρο αυτό, αφού ορίζει ότι στη διαδικασία αυτή μπορεί να υπαχθεί κάθε οφειλέτης που σε περίπτωση πτώχευσης θα είχε πτωχευτική ικανότητα, δηλαδή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, έμπορος ή ένωση προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκει οικονομικό σκοπό. Απαραίτητη προϋπόθεση για να υπαχθεί κάποιος στην διαδικασία συνδιαλλαγής είναι η αποδεδειγμένη οικονομική αδυναμία, παρούσα ή προβλέψιμη, και η επιχείρηση να μην έχει φτάσει στο σημείο παύσης των πληρωμών. Συνεπώς όπως μπορούμε να αντιληφθούμε, ο νομοθέτης στην παρούσα διάταξη είναι διατεθειμένος να δώσει την δυνατότητα της δεύτερης ευκαιρίας στην επιχείρηση η οποία δεν έφτασε στην πτώχευση με δόλο, αλλά καταβάλλει προσπάθεια να

¹ Πτωχευτικό Δίκαιο, Λάμπρος Κοτσίρης, 7^η έκδ. σελ. 511

² Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 32-38

³ Πτωχευτικό Δίκαιο, Λάμπρος Κοτσίρης, 7^η έκδ. σελ. 511

ξεπεράσει τυχόν δυσμένειες και αφενός να αποφύγει αυτή την κατάσταση, αφετέρου να καταφέρει να αποπληρώσει τα χρέη της.

α. Η οικονομική αδυναμία του οφειλέτη

Έτσι, με τον όρο οικονομική αδυναμία εννοούμε την μη γενική, κατά την αντίληψη των συναλλαγών, οικονομική αδυναμία ή την πρόσκαιρη ή την οφειλόμενη σε παροδικούς λόγους οικονομικής στενότητας ή την οικονομική αδυναμία η οποία οφείλεται σε λόγους δικαιολογημένης αρρυθμίας πληρωμών. Σύμφωνα με τον νόμο, η οικονομική αδυναμία δεν είναι απαραίτητο να είναι παρούσα, αρκεί όμως να αποδειχθεί πως είναι στο άμεσο μέλλον η επιχείρηση θα αντιμετωπίσει τέτοια οικονομική δυσκολία¹.

Ο προβλέψιμος χαρακτήρας της οικονομικής δυσκολίας όμως, προϋποθέτει όχι απλώς μία αόριστη και αφηρημένη πρόγνωση, αλλά πρόγνωση της κατάστασης με βάση συγκεκριμένες καταστάσεις και ενδείξεις συναγερμού της επιχείρησης όπως τα οικονομικά δεδομένα της επιχείρησης, η περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης ή η πτωτική επιχειρηματική της δραστηριότητα. Αυτό απαιτείται δικαιολογημένα διότι η διαδικασία συνδιαλλαγής, ακριβώς επειδή δημιουργεί μία δικαστική προστασία του οφειλέτη από τους πιστωτές του, θα πρέπει να αποδείξει και αυτός με την σειρά του ότι δεν εκμεταλλεύεται τον νόμο για να κηρύξει εκ των υστέρων παύση πληρωμών.

β. Έναρξη της διαδικασίας συνδιαλλαγής

Με την κατάθεση της αίτησης για την υπαγωγή της επιχείρησης στην διαδικασία αυτή, το πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο της έδρας της επιχείρησης, εξετάζει εκτός της οικονομικής κατάστασης του οφειλέτη που αναφέραμε, και το μέγεθος και την κοινωνική σημασία της επιχείρησης από άποψη απασχόλησης καθώς επίσης τα προτεινόμενα μέτρα χρηματοδότησης του και τα μέσα αντιμετώπισης της κατάστασης αυτής (ΠτΚ 99παρ.2). Ο έλεγχος της σκοπιμότητας αυτής αποβλέπει στην αποφυγή της χρησιμοποίησης της διαδικασίας για σκοπούς άσχετους με την διάσωση του οφειλέτη.

Σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας ο νομοθέτης δίνει το δικαίωμα στο δικαστήριο, με ταχεία διαδικασία διάταξης αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης και εφόσον το κρίνει αναγκαίο, να ορίσει εμπειρογνώμονα για να διαπιστώσει την οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, ιδίως στην περίπτωση που καλείται, το δικαστήριο, να κρίνει την προβλέψιμη οικονομική αδυναμία της επιχείρησης²(ΠτΚ 99 παρ.3).

¹ Πτωχευτικό Δίκαιο, Λάμπρος Κοτσίρης, 7^η έκδ. σελ. 512

² Πτωχευτικό Δίκαιο, Λάμπρος Κοτσίρης, 7^η έκδ. σελ. 517

Εφόσον λοιπόν συντρέξουν οι προϋποθέσεις που αναφέραμε, δηλαδή, α) η αίτηση να υπεβλήθη από άτομο το οποίο έχει την εμπορική ιδιότητα(φυσικό ή νομικό πρόσωπο), β) η οικονομική του κατάσταση να είναι τέτοια έτσι ώστε να βρίσκεται σε οικονομική αδυναμία, παρούσα ή προβλέψιμη, χωρίς όμως να έχει φτάσει στο σημείο παύσης των πληρωμών και γ) η επιχείρηση του αιτούντα να έχει κοινωνική σημασία, δηλαδή να υπάρχει σκοπιμότητα στη διάσωση της, τότε το πτωχευτικό δικαστήριο αποφασίζει την έναρξη της διαδικασίας στην οποία καλείται να παρέμβει τρεις φορές. Μία απόφαση θα εκδώσει το δικαστήριο για το άνοιγμα της διαδικασίας, με την οποία θα ορίσει και τον μεσολαβητή, ο οποίος θα επιλεγεί μέσω καταλόγου που διατηρεί το δικαστήριο, και δουλειά του οποίου είναι να φέρει σε πέρας την διαδικασία αυτή καθώς επίσης και να ενημερώνει το δικαστήριο αντικειμενικά για τα στοιχεία της επιχείρησης.

Αν ο οφειλέτης με τους πιστωτές φτάσουν σε μία συμφωνία, τότε χρειάζεται πάλι επέμβαση του δικαστηρίου το οποίο θα επικυρώσει την συμφωνία αυτή, ενώ σε περίπτωση μη τήρησης των όρων της συμφωνίας το δικαστήριο καλείται να εκδώσει απόφαση βάση της οποίας ακυρώνει την προηγούμενη επικυρωμένη συμφωνία μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών του.

Με την έναρξη της διαδικασίας του άρθρου 99, δεν επέρχονται άλλες συνέπειες πέραν του ορισμού του μεσολαβητή, όπως για παράδειγμα η αναστολή των ατομικών διώξεων που προέβλεπε το άρθρο 45 του ν.1892/1990. Το Πτωχευτικό δικαστήριο όμως, έχει την ευχέρεια να διατάξει οποιοδήποτε εξασφαλιστικό μέτρο κρίνει αναγκαίο για να αποτραπεί κάθε επιζήμια για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας τους¹. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 34 ν. 3858/2010, προστέθηκε η παράγραφος 4 στο άρθρο 99 του πτωχευτικού δικαίου, το οποίο ορίζει πώς «προσωρινή διαταγή, η έκδοση της οποίας, μετά από υποβολή της αίτησης, ήταν αναγκαία κατά την κρίση του δικαστηρίου, παύει αυτοδικαίως να ισχύει, σε κάθε περίπτωση, μετά την πάροδο δύο μηνών από την έκδοση της, απαγορευμένης της παράτασης ισχύος της.» Η νέα αυτή διάταξη αποβλέπει στην αποφυγή καταχρηστικών αιτήσεων συνδιαλλαγής που κύριο σκοπό έχουν την αποφυγή καταβολών και αναγκαστικής εκτέλεσης εκ μέρους των πιστωτών μέσω προληπτικών μέτρων της διαδικασίας².

Συνεπώς, το βασικό περιεχόμενο της απόφασης του δικαστηρίου σχετικά με την έναρξη της διαδικασίας συνδιαλλαγής είναι ο διορισμός του μεσολαβητή, ο οποίος επιλέγεται μέσα από κατάλογο πραγματογνωμόνων που τηρείται από το δικαστήριο, όπως αναφέραμε και σύμφωνα με άρθρο 371 του κώδικα πολιτικής δικονομίας.

¹ Πτωχευτικό Δίκαιο, Λάμπρος Κοτσίρης, 7^η έκδ. σελ. 518

² Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 43

II. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ

Βασικός στόχος και δουλειά του διορισμένου μεσολαβητή είναι «να επιτύχει τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών του»¹ μέσα σε προθεσμία μέχρι δύο μηνών² η οποία μπορεί να παραταθεί για άλλον ένα μήνα σύμφωνα πάντα με την κρίση του δικαστηρίου³.

Ο μεσολαβητής έχει κρίσιμη θέση στην όλη διαδικασία αφού την συντονίζει αλλά και αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ της δικαστικής αρχής, του αιτούντα οφειλέτη και των πιστωτών του, έχοντας ως πρωτεύον στόχο του «την άρση των οικονομικών δυσκολιών του οφειλέτη, την συνέχιση της δραστηριότητας του και την διατήρηση των θέσεων εργασίας»⁴. Ο νομοθέτης στην προσπάθεια του να εξαλείψει κάθε φαινόμενο απάτης ή στρεψόδικης αίτησης συνδιαλλαγής, στην οποία προτείνεται μεσολαβητής που στη συνέχεια παραιτείται, με απώτερο σκοπό την επιμήκυνση της όλης διαδικασίας προς όφελος του οφειλέτη, έχει προβλέψει με το άρθρο 34 του ν. 3858/2010 ότι «σε περίπτωση άρνησης του έργου από τον ορισθέντα μεσολαβητή, με την επιφύλαξη εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 386ΚΠολΔ, ή παραίτησης του, το πτωχευτικό δικαστήριο αυτεπαγγέλτως θέτει τέλος στη διαδικασία συνδιαλλαγής σύμφωνα με την παράγραφο 3».

Για να μπορέσει ο μεσολαβητής να επιτεύξει την συμφωνία μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών του, πρέπει να πάρει πρωτοβουλίες και να δώσει λύσεις για την διάσωση της επιχείρησης, ιδίως με μείωση των απαιτήσεων παράταση του ληξιπρόθεσμου αυτών, αναδιάρθρωση της επιχείρησης, μετοχοποίηση των απαιτήσεων εκποίηση της επιχείρησης ή κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο. Ένα βασικό «όπλο» που έχει στα χέρια του ο μεσολαβητής για την επίτευξη τα συμφωνίας, είναι η δυνατότητα που δίνει ο νόμος στο Δημόσιο, δημόσιες επιχειρήσεις και φορείς κοινωνικής ασφάλισης, να συναινούν σε μείωση των απαιτήσεων τους, συμπεριλαμβανομένων φόρων, προσαυξήσεων, τόκων, σύμφωνα με την αρχή του ιδιώτη – πιστωτή, δηλαδή υπολογίζοντας σε τι ποσό θα μείωνε κάποιος ιδιώτης την απαίτηση του υπολογίζοντας τις συνθήκες⁵.

---

¹ ΠτΚ άρθρο 101παρ. 1

² Σύμφωνα με το άρθρο 34 του ν. 3858/2010 ορίστηκε ότι μέχρι την 31.12.2014 η προθεσμία είναι 4μηνι.

³ Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 44

⁴ ΠτΚ άρθρο 101.

⁵ Άρθρο 102 ΠτΚ.

Βλ. επίσης Λάμπρος Κοτσίρης, ο.π. σελ. 521

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13^ο

Η ΣΥΝΑΨΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Αν επιτευχθεί η συμφωνία μεταξύ του οφειλέτη και της πλειοψηφίας των πιστωτών του, τότε μένει η συμφωνία αυτή να επικυρωθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο το αργότερο μέσα σε 10 ημέρες από την υπογραφή της αλλιώς είναι άκυρη¹. Το δικαστήριο αφού ακούσει τον μεσολαβητή, τον οφειλέτη και τους πιστωτές, δίνει το δικαίωμα στο σώμα των εργαζομένων της επιχείρησης, να παρέμβει και να προβάλλει τυχόν αντιρρήσεις που μπορεί να έχει σχετικά με την σύναψη της συμφωνίας. Εν συνεχεία επικυρώνει τη συμφωνία αυτή η οποία πρέπει να θυμίσουμε ότι είναι δεσμευτική μόνο για το σύνολο των πιστωτών οι οποίοι την αποδέχτηκαν, όχι όμως και για αυτούς οι οποίοι δεν δέχτηκαν να την υπογράψουν.

I. Λόγοι απόρριψης της συμφωνίας

α. Η παύση πληρωμών

Στο άρθρο 103 παράγραφος 2 του κώδικα αναφέρονται οι μοναδικοί λόγοι για τους οποίους το πτωχευτικό δικαστήριο δύναται να απορρίψει την αίτηση προς επικύρωση της συμφωνίας. Οι λόγοι αυτοί είναι, πρώτον ο οφειλέτης κατά την σύναψη της συμφωνίας να βρίσκεται σε παύση πληρωμών. Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να ακυρωθεί η αίτηση διότι έχει χαθεί το νόημα της διαδικασίας συνδιαλλαγής το οποίο είναι η πρόληψη της κατάστασης της πτώχευσης αφενός, και αφετέρου διότι εκλείπει η προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 99 στην παράγραφο 1 όπου ορίζει ότι δεν πρέπει να βρίσκεται ο αιτών σε παύση πληρωμών.

β. Η διάρκεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο δύναται το δικαστήριο να ακυρώσει την αίτηση είναι οι όροι της συμφωνίας να μην εξασφαλίζουν τη διάρκεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σε αυτή την περίπτωση πάλι, η συμφωνία έχει αποτύχει διότι σκοπός του νόμου δεν είναι να ρυθμίσει πρόσκαιρα μία κατάσταση και να οδηγήσει στην συνέχεια την επιχείρηση στην πτώχευση αλλά να δώσει μία δεύτερη ευκαιρία σε αυτή έτσι ώστε να διατηρήσει την θέση της στον επιχειρηματικό κόσμο, συνεπώς η λύση η οποία θα προταθεί θα πρέπει να είναι αποδεδειγμένα μία λύση η οποία θα εξασφαλίζει την διατήρηση της επιχείρησης.

---

¹ Άρθρο 103 παρ.1 ΠτΚ

γ. Τα συμφέροντα των πιστωτών

Η τρίτη περίπτωση στην οποία μπορεί να ακυρωθεί η αίτηση είναι η περίπτωση στην οποία θίγονται τα συμφέροντα των πιστωτών που δεν υπέγραψαν τη συμφωνία. Παρόλο που η συμφωνία όπως είπαμε δεν δεσμεύει παρά μόνο τους πιστωτές οι οποίοι την υπέγραψαν, ωστόσο τα αποτελέσματα της επικύρωσης για αναστολή ατομικών ή συλλογικών καταδιώξεων λειτουργούν και σε βάρος των πιστωτών αυτών που δεν την υπέγραψαν¹, οπότε το δικαστήριο κρίνοντας εάν η συμφωνία προκαλεί ενδεχομένως βλάβη σε αυτούς που δεν υπέγραψαν, μπορεί να την ακυρώσει.

δ. Ο χρονικός περιορισμός

Τέλος, εάν η συμφωνία έχει χρονοδιάγραμμα μεγαλύτερο των δύο ετών τότε το δικαστήριο δεν θα την κάνει δεκτή. Ο χρονικός αυτός περιορισμός, παρόλο την κριτική που έχει δεχθεί², αποβλέπει στο να μην μετατρέπεται η διαδικασία συνδιαλλαγής σε διαδικασία αναποτελεσματικού θεσμού επιβίωσης του οφειλέτη. Μπορούμε εύκολα να καταλάβουμε την ανησυχία του νομοθέτη και το πλαίσιο στο οποίο προσπαθεί να εντάξει τον θεσμό διασφαλίζοντας το δημόσιο συμφέρον. Εύλογα όμως δημιουργείται ο προβληματισμός ότι ο χρονικός περιορισμός της διετίας, ίσως δεν είναι ρεαλιστικός.

II. Λόγοι δικαστικής λύσης της συμφωνίας

Άπαξ και η συμφωνία η οποία έχει συναφθεί, επικυρώθηκε από το πτωχευτικό δικαστήριο, είναι δεσμευτική ως προς τα μέρη που την υπέγραψαν και δεν μπορεί να προσβληθεί παρά μόνο στις περιπτώσεις που ορίζει ρητά ο νόμος στο άρθρο 105 παρ. 1, όπου μας δίνει δύο ενδεχόμενα βάση των οποίων συμφωνία συνδιαλλαγής μπορεί να λυθεί με δικαστική απόφαση.

Η πρώτη περίπτωση αφορά την μη εκπλήρωση των όρων της συμφωνίας, γεγονός το οποίο δίνει το δικαίωμα σε οποιονδήποτε εκ των συμβληθέντων πιστωτών να κάνει αίτηση στο πτωχευτικό δικαστήριο και να λύσει την συμφωνία.

Η δεύτερη περίπτωση αφορά τους μη συμβληθέντες πιστωτές και την περίπτωση όπου προκύπτει από την συμφωνία η αδυναμία βιώσιμης συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Και πάλι, όπως και στην περίπτωση του προηγούμενου κεφαλαίου όπου για την επικύρωση της συμφωνίας απαιτείται να κριθεί αν και κατά πόσο η συμφωνία είναι προς το συμφέρον όλων των πλευρών, έτσι και εδώ, προβλέπεται η δικαστική λύση της συμφωνίας

¹ Πτωχευτικό Δίκαιο, Λάμπρος Κοτσίρης, 7^η έκδ. σελ. 523

² <http://www.nomikaxronika.gr/article.aspx?issue=47>

εξαλείφοντας το ενδεχόμενο αδικίας προς τους πιστωτές οι οποίοι δεν υπέγραψαν την συμφωνία αυτή.¹

III. Η λήξη των εργασιών της διαδικασίας συνδιαλλαγής

Το πέρας των εργασιών της διαδικασίας συνδιαλλαγής επέρχεται σε δύο περιπτώσεις, η πρώτη είναι η περίπτωση στην οποία παρήλθε άπρακτη η προθεσμία την οποία είχε θέσει το δικαστήριο για την σύναψη της συμφωνίας, οπότε και επέρχεται αυτοδικαίως πέρας του λειτουργήματος του μεσολαβητή και ματαίωση της διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 2.

Η δεύτερη περίπτωση στην οποία περατώνεται η διαδικασία είναι η περίπτωση στην οποία ο μεσολαβητής δεν κατόρθωσε να επιτύχει μια συμφωνία μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών του. Στην περίπτωση αυτή, οφείλει να ενημερώσει τον πρόεδρο του Πτωχευτικού δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 3 του πτωχευτικού κώδικα βάση του οποίου το δικαστήριο πρέπει να κηρύξει το πέρας των εργασιών της διαδικασίας συνδιαλλαγής με απόφαση του η οποία είναι αμετάκλητη, δηλαδή δεν μπορεί να προσβληθεί με κανένα ένδικο μέσο.

IV. Τα αποτελέσματα και οι συνέπειες της επικύρωσης της συμφωνίας

Σύμφωνα με το άρθρο 104§1, με την επικύρωση της συμφωνίας «επέρχεται το πέρας της διαδικασίας συνδιαλλαγής και του έργου του μεσολαβητή». Πέραν όμως αυτού του αποτελέσματος επέρχονται και πολλές νομικές συνέπειες τόσο ως προς τον οφειλέτη όσο και ως προς τους πιστωτές, συμβαλλόμενους η μη.

Έτσι, σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο ορίζονται οι συνέπειες ανάλογα με τα πρόσωπα που αποκτούν έννομο συμφέρον από την συμφωνία². Ως προς τον οφειλέτη οι συνέπειες που επέρχονται είναι πρώτον η αναστολή των κατ' αυτού ατομικών διώξεων κατά το χρόνο ισχύος της συμφωνίας για τις πριν τη συμφωνία απαιτήσεις. Δεύτερον, επέρχεται αναστολή λήψης ασφαλιστικού μέτρου για τον ίδιο χρόνο, εκτός αν πρόκειται για μη συμφωνηθείσες μετακινήσεις εξοπλισμού, τρίτον, επέρχεται άρση για την ίδια διάρκεια του κωλύματος έκδοσης επιταγών, αν τέτοιο υπήρχε πριν τη διαδικασία συνδιαλλαγής, τέταρτο, είναι η αναστολή της δυνατότητας επί έξι μήνες από την επικύρωση λήψης μέτρων συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης και πτώχευσης.

---

¹ Λάμπρος Κοτσίρης, ο.π. σελ. 525

Βλ. επίσης Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 56

² Βλέπε επίσης Λάμπρος Κοτσίρης, ο.π. σελ. 524 επ.

α. Ως προς τους συμβαλλόμενους πιστωτές

Ως προς τους πιστωτές, οι συνέπειες διαχωρίζονται ανάλογα με το αν ο πιστωτής είναι συμβαλλόμενος η μη. Έτσι, οι συνέπειες της επικύρωσης ως προς τους συμβαλλόμενους πιστωτές είναι 1) η αναστολή των ατομικών καταδιώξεων του οφειλέτη καθόλο το διάστημα ισχύος της συμφωνίας σε σχέση με τις απαιτήσεις τους που γεννήθηκαν πριν την συμφωνία συνδιαλλαγής, 2) αναστέλλεται για την ίδια περίοδο η λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά του οφειλέτη εκτός αν με αυτό επιδιώκεται η αποτροπή μετακίνησης εξοπλισμού απαξίωσης της επιχείρησης, 3) αναστέλλονται οι αποκλειστικές προθεσμίες άσκησης και παραγραφής δικαιωμάτων και άσκησης διαδικαστικών πράξεων υπό τις οποίες τελούν οι απαιτήσεις τους, 4) αναστέλλεται για περίοδο έξι μηνών η λήψη μέτρου συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης και υποβολής αίτησης για κήρυξη σε πτώχευση του οφειλέτη. Τέλος οι όροι της συμφωνίας δεσμεύουν τους συμβαλλόμενους πιστωτές για τον χρόνο ισχύος της συμφωνίας και η απόφαση που επικυρώνει την συμφωνία όπως προείπαμε αποτελεί τίτλο εκτελεστό ως προς τις υποχρεώσεις που οι πλευρές εκατέρωθεν ανέλαβαν.

β. Ως προς τους μη συμβαλλόμενους πιστωτές

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον από πλευράς νομικής συνέπειας το έχουν οι πιστωτές αυτοί οι οποίοι δεν υπόγραψαν την συμφωνία. Αυτό το αναφέρουμε διότι το βασικό τους πλεονέκτημα, το οποίο αποτελεί και το μεγαλύτερο μειονέκτημα της διαδικασίας είναι το γεγονός ότι δεν δεσμεύονται από τους όρους της συμφωνίας και συνεπώς διατηρούν την απαίτηση τους ως είχε κατά την σύναψη της συμφωνίας. Αυτό σημαίνει πως δεν τους εμποδίζει τίποτα στο να προκαλέσουν την πτώχευση του οφειλέτη, γεγονός που θέτει ερωτήματα ακόμα και για την αποτελεσματικότητα του θεσμού, αφού είτε μπορούν να θέσουν τον οφειλέτη σε κατάσταση παύσης πληρωμών όπου στην περίπτωση αυτή λύεται η συμφωνία κατά τα προαναφερθέντα, είτε η άρνηση τους να συμφωνήσουν θέτουν τους λοιπούς πιστωτές σε σκέψη για το αν θα πρέπει να πάρουν αυτό το ρίσκο και να συμφωνήσουν σε μια τέτοια διαδικασία, μέσω της οποίας μπορεί η μερίδα των μη συμβαλλόμενων πιστωτών να εκβιάσει την όλη διαδικασία προκειμένου να ικανοποιήσει την απαίτηση της. Αυτός είναι και ο βασικότερος λόγος για τον οποίο έχει επικριθεί ο νέος αυτός θεσμός¹. Κριτική έχει ασκηθεί επίσης και για την άρνηση του νομοθέτη να εντάξει στην διαδικασία και τις επιχειρήσεις εκείνες οι οποίες έχουν – τουλάχιστον πρόσφατα – κηρύξει παύση πληρωμών όπως συμβαίνει και στην Γαλλία². Μια τέτοια ανοχή ίσως βοηθήσει την επιχειρηματικότητα και πολύ περισσότερο θα δώσει

---

¹ <http://www.nomikaxronika.gr/article.aspx?issue=47>,

βλ. επίσης «Η πτώχευση του πτωχευτικού δικαίου» του Αργύρη Αργυριάδη στο www.alf.gr

² Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 57

την δεύτερη ευκαιρία σε επιχειρήσεις που για κάποιο λόγο δεν πρόλαβαν να εντοπίσουν ή να προβλέψουν την οικονομική αδυναμία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14^ο

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Είδαμε την πρώτη από τις δύο βασικότερες καινοτομίες του νέου πτωχευτικού κώδικα, την διαδικασία συνδιαλλαγής, ένα προπτωχευτικό μέτρο το οποίο φιλοδοξεί να προστατέψει την επιχείρηση έτσι ώστε να μην φτάσει στο σημείο της παύσης πληρωμών και αν είναι δυνατό να την διατηρήσει.

Η δεύτερη καινοτομία του νέου πτωχευτικού νόμου ασχολείται με την περίπτωση όπου η επιχείρηση κήρυξε παύση πληρωμών και λειτουργεί ως εναλλακτική εξέλιξη της πτώχευσης. Αυτό μπορούμε να το εντοπίσουμε στο πρώτο κιάλας άρθρο του πτωχευτικού κώδικα στο οποίο αναφέρεται ότι αφενός μεν η πτώχευση αποσκοπεί στην συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη με την ρευστοποίηση της περιουσίας του» προβλέπει όμως και την εναλλακτική λύση της ικανοποίησης των πιστωτών με άλλο τρόπο ο οποίος θα προβλέπεται από σχέδιο αναδιοργάνωσης και ιδίως με την διατήρηση της επιχείρησης του οφειλέτη. Αυτό σημαίνει πώς η ρευστοποίηση του ενεργητικού δεν αποτελεί πλέον την μόνη λύση για την πορεία της πτώχευσης, και πως ο οφειλέτης και οι πιστωτές μπορούν να έρθουν σε συνεννόηση μεταξύ τους και να δημιουργήσουν ένα «σχέδιο» το οποίο αφού το αποδεχτούν και επικυρωθεί από το δικαστήριο ρυθμίζουν την διαδικασία της πτώχευσης σύμφωνα με αυτό. Η καινοτομία του θεσμού αυτού έγκειται στο γεγονός ότι είναι ο μοναδικός θεσμός ο οποίος παρέχει ενδοπτωχευτικά¹ την δυνατότητα εξυγίανσης του φορέα της επιχείρησης ή και της επιχείρησης της ίδιας.

I. Τα πρότυπα του θεσμού

Όπως έχουμε δει το σύνολο σχεδόν του πτωχευτικού κώδικα βρίσκει τις ρίζες του σε ξένες νομοθεσίες. Έτσι, όπως η διαδικασία συνδιαλλαγής έχει ως πρότυπο την *procedure de conciliation* της Γαλλίας, το σχέδιο αναδιοργάνωσης βρίσκει τις ρίζες του σε δύο διαφορετικά νομοθετήματα. Το πρώτο είναι η γερμανική νομοθεσία περί αφερεγγυότητας *Insolvenzordnung* (1994) και συγκεκριμένα το Σχέδιο Αφερεγγυότητας (*Insolvenzplan*). Η μεγαλύτερη επιρροή όμως ασκήθηκε από το Κεφάλαιο 11 (Chapter 11) του Πτωχευτικού Κώδικα του 1978 των Η.Π.Α.². Το γερμανικό σχέδιο αφερεγγυότητας παρόλο που μοιάζει με το αμερικάνικο έχει την διαφορά ότι αποβλέπει κυρίως στην ικανοποίηση των πιστωτών σε αντίθεση με το αμερικάνικο το οποίο αποβλέπει στην δυνατότητα παροχής «νέας αρχής» για τα νομικά πρόσωπα.

¹ Ε. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, σελ. 323

² Ο.π. σελ. 323 και Λάμπρος Κοτσίρης ο.π. σελ. 531

II. Ο σκοπός του θεσμού

Ο σκοπός του σχεδίου αναδιοργάνωσης είναι πρώτον να αντικαταστήσει¹ τον καταργηθέντα πτωχευτικό συμβιβασμό² και φιλοδοξεί σύμφωνα με το άρθρο 107 ΠτΚ, να παρέχει αφενός ότι παρείχε και ο πτωχευτικός συμβιβασμός³, δηλαδή μία συμφωνία μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών για την μείωση των χρεών, την παροχή προθεσμίας ή την εγκατάλειψη της περιουσίας στους πιστωτές, αφετέρου όμως φιλοδοξεί να έχει περισσότερες δυνατότητες όπως η διάσωση της επιχείρησης, η αξιοποίηση της, η διανομή της πτωχευτικής περιουσίας καθώς και η ευθύνη του οφειλέτη μετά την περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας. Η ευελιξία που παρέχει ο θεσμός είναι το γεγονός ότι ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει την πτώχευση του με βάση επαπειλούμενη αδυναμία και παράλληλα να ζητήσει την ανάθεση της διοίκησης της επιχείρησης του στον ίδιο, παρέχοντας την δυνατότητα στην επιχείρηση να εξέλθει της πτώχευσης αναδιοργανωμένη με ταχύτερες διαδικασίες⁴.

III. Η διαδικασία του σχεδίου αναδιοργάνωσης

Στο άρθρο 108 του Πτωχευτικού Κώδικα αναφέρεται ότι πρόταση σχεδίου αναδιοργάνωσης μπορεί να υποβάλλει είτε ο οφειλέτης, ταυτόχρονα με την υποβολή της αίτησης του για πτώχευση ή μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών από την κήρυξη της πτώχευσης του, προθεσμία η οποία μπορεί να παραταθεί από το δικαστήριο, είτε από τον σύνδικο εφόσον περάσει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία των τεσσάρων μηνών ή της τυχόν παράτασης που μπορεί να έχει λάβει, και μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από την πάροδο της προθεσμίας αυτής.

α. Τα περιεχόμενα του σχεδίου

Στο άρθρο 109 του κώδικα αναφέρονται τα περιεχόμενα που θα πρέπει να έχει το σχέδιο αναδιοργάνωσης προκειμένου αυτό να είναι παραδεκτό. Αυτά είναι πρώτον το στοιχείο της πληροφόρησης, δηλαδή το σχέδιο θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την οικονομική κατάσταση του οφειλέτη και τα αίτια της, τα στοιχεία του ενεργητικού, του παθητικού, του ταμείου της επιχείρησης καθώς και κάθε στοιχείο που θα μπορούσε να επηρεάσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του σχεδίου στο μέλλον. Επίσης θα πρέπει να παρέχει πληροφόρηση σχετικά με το ποια θα είναι η ικανοποίηση των πιστωτών σύμφωνα με το σχέδιο αναδιοργάνωσης και ποια θα είναι η ικανοποίησή τους με την εκκαθάριση της επιχείρησης.

---

¹ Ε. Περάκης, σελ. 325

² Εμπορικός Νόμος 597 επ.

³ Ε. Περάκης ο.π.

⁴ Ο.π. βλ. σελ 326 παρ.2.

β. Μέτρα υλοποίησης του σχεδίου

Στη συνέχεια, το σχέδιο καλείται να περιγράψει ακριβώς ποια μέτρα θα λάβει ή έχει λάβει η επιχείρηση και τα οποία εξασφαλίζουν την υλοποίηση της προτεινόμενης διαμόρφωσης των δικαιωμάτων των πτωχευτικών πιστωτών, και τέλος, θα πρέπει να διαμορφωθούν οι σχέσεις των πιστωτών τόσο με τον οφειλέτη όσο και μεταξύ τους, μία διαδικασία που μας παραπέμπει στον πτωχευτικό συμβιβασμό¹.

Στην ουσία, το σχέδιο καλείται να αποδείξει πως η επιχείρηση αν διασωθεί μπορεί να προσφέρει τουλάχιστον τα ίδια με την εκκαθάριση της και για το λόγο αυτό δικαιούται την δεύτερη ευκαιρία. Στην πραγματικότητα όμως υστερεί σε ένα σημείο, το οποίο είναι ότι λαμβάνει χώρα μετά την κήρυξη της πτώχευσης.

Η κήρυξη της πτώχευσης, όπως έχουμε ήδη αναλύσει, επιφέρει σοβαρές συνέπειες στην επιχείρηση του πτωχού. Χαρακτηριστικά παραδείγματα στο υπάρχον καθεστώς είναι ότι ο πτωχός χάνει διάφορες διοικητικές άδειες², οι οποίες μπορεί να είναι απαραίτητες για τη συνέχιση άσκησης της δραστηριότητάς του και δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να συμμετέχει σε δημόσιους διαγωνισμούς.

---

¹ Ε. Περάκης, σελ. 329

² Κατερίνα Καρατζά, «Η ανάγκη ενός αποτελεσματικού Πτωχευτικού Δικαίου» 15.3.2009, Σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικών στο www.syneemp.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πτωχευτικό δίκαιο στην Ελλάδα εκσυγχρονίστηκε ουσιαστικά, μετά από εκατόν εβδομήντα και πλέον χρόνια, σε μία προσπάθεια να συμβαδίσει αφενός με τις ανάγκες που επιτάσσουν οι καιροί τους οποίους διανύουμε, αφετέρου με τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα πλαίσια δημιουργίας ενός ομοσπονδιακού ευρωπαϊκού κράτους με κανόνες οι οποίοι ρυθμίζουν διασυννοριακά ανάμεσα στα κράτη μέλη της ένωσης την ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών, των υπηρεσιών, των προϊόντων και των εργαζομένων, και σίγουρα δεν θα μπορούσε να λείπει η πρόβλεψη για μια διασυννοριακή πτώχευση, ειδικά σήμερα, που με την ευκολία του διαδικτύου οι άνθρωποι ασκούν το εμπόριο με ασύλληπτη άνεση και ταχύτητα εντός και εκτός της ευρωπαϊκής ένωσης.

Τη δυνατότητα αυτή όπως είδαμε μας την έδωσε ο κανονισμός 1346/2000 E.C. ο οποίος έδωσε την βάση για την δημιουργία θεσμού διασυννοριακής πτώχευσης μέσα στην ένωση¹. Έτσι, φτάσαμε στον νέο Πτωχευτικό Κώδικα του ν. 3588/2007, ο οποίος ως βασικό στόχο έχει να αλλάξει την γενικότερη δυσμενή εικόνα που υπάρχει για την πτώχευση, με το να δίνει ουσιαστικές λύσεις για τις επιχειρήσεις που είτε πτώχευσαν είτε κινδυνεύουν να πτωχεύσουν. Για να το πετύχει αυτό ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας έχει υιοθετήσει και παρέχει την δυνατότητα της δεύτερης ευκαιρίας στις επιχειρήσεις μέσω των καινοτόμων θεσμών του τους οποίους εξετάσαμε, την διαδικασία συνδιαλλαγής και το σχέδιο αναδιοργάνωσης.

Τα δύο αυτά μέτρα, χαρακτηρίζονται ως οι βασικές καινοτομίες του νέου πτωχευτικού κώδικα διότι παρέχουν την δυνατότητα στον φορέα της επιχείρησης να διασώσει την επιχείρηση του. Αυτό επιτυγχάνεται με μία συμφωνία που θα πρέπει να κάνει ο οφειλέτης με την πλειοψηφία των πιστωτών του υπό την παρακολούθηση του μεσολαβητή τον οποίο ορίζει το δικαστήριο. Η κριτική που ασκείται όμως πάνω στην διαδικασία αυτή είναι το γεγονός ότι η συμφωνία αυτή μόλις επικυρωθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο θα είναι δεσμευτική μόνο για αυτούς οι οποίοι την υπέγραψαν και όχι για τους πιστωτές αυτούς οι οποίοι δεν είναι συμβαλλόμενοι. Κατά γενική ομολογία των νομικών και των σχολιαστών η διαδικασία συνδιαλλαγής θα έπρεπε να περιλαμβάνει τουλάχιστον την διάταξη του άρθρου 44 του παλαιότερου νόμου 1892/1990 βάση του οποίου η συμφωνία μεταξύ του οφειλέτη και του 60 % των πιστωτών του ήταν δεσμευτική και για το υπόλοιπο 40 %, γεγονός το οποίο διασφάλιζε κατά μεγάλο βαθμό την επιτυχή πορεία της συνδιαλλαγής. Το γεγονός αυτό ωθεί τους νομικούς να θεωρούν πως αυτή είναι και η μεγαλύτερη αδυναμία του

---

¹ Βλ. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ «Εξάλειψη του στίγματος της επιχειρηματικής αποτυχίας – για μια πολιτική παροχής δεύτερης ευκαιρίας Εφαρμογή της σύμπραξης της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση», 2007

νέου πτωχευτικού κώδικα αφού με αυτή τη ρύθμιση δημιουργείται το πρόβλημα του λεγόμενου «λαθρεπιβάτη» (free rider)¹, όπως χαρακτηριστικά ονομάζεται στην οικονομική ανάλυση του δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι πιστωτές με μικρότερα χρέη, άρα και με μικρότερο κίνδυνο από τη χρεοκοπία της επιχείρησης, μπορούν να μη συναινούν στη συμφωνία, προκειμένου οι μεγαλύτεροι πιστωτές που έχουν και μεγαλύτερο κίνδυνο από τη χρεοκοπία της επιχείρησης να αναγκαστούν να τους αποπληρώσουν πλήρως για να εξασφαλίσουν τη διατήρηση της επιχείρησης. Είναι φανερό ότι αν οι περισσότεροι πιστωτές συμπεριφερθούν έτσι, δεν θα μπορέσει να υπάρξει συμφωνία και συνεπώς η επιχείρηση θα καταρρεύσει.

Την ίδια σχεδόν περίπτωση αντιμετωπίζουμε και με το σχέδιο αναδιοργάνωσης, το οποίο όπως είπαμε πάσχει στο γεγονός ότι λαμβάνει χώρα μετά την κήρυξη της πτώχευσης, γεγονός τα οποίο σημαδεύει αρνητικά την εταιρία στην αντίληψη του αγοραστικού κοινού². Συνεπώς το συμπέρασμα που αντλούμε είναι ότι ενώ σαν χώρα υιοθετήσαμε σωστές πολιτικές αντιμετώπισης της μη δόλιας πτώχευσης, εντούτοις ο νομοθέτης στην προσπάθεια του να δημιουργήσει ένα πλαίσιο μέσα από δοκιμασμένα νομοθετικά κείμενα όπως αυτό του chapter 11 του Αμερικάνικου Πτωχευτικού Κώδικα, της Γερμανικής Νομοθεσίας Insolvenzordnung και της γαλλικής εκδοχής της διαδικασίας συνδιαλλαγής (procedure de conciliation) άφησε έξω από τις νομοθετικές ρυθμίσεις πλαίσια και περιθώρια τέτοια που ίσως αρμόζουν περισσότερο στην Ελληνική πραγματικότητα.

Για παράδειγμα η προθεσμία των δύο ετών για να αποφέρει αποτελέσματα η διαδικασία συνδιαλλαγής ίσως είναι πολύ οπтимιστική για τα ελληνικά δεδομένα. Θα έπρεπε να υπάρχει χρονική ελευθερία, και να επαφίεται στην βούληση των πιστωτών να προσδιορίσουν χρόνο και τρόπο πληρωμής του οιοδήποτε επιτευχθησομένου ποσού συμβιβασμού³.

Μέσα από την πρακτική των τριών τελευταίων ετών, που είναι και ο χρόνος ζωής του νέου πτωχευτικού κώδικα, φάνηκαν επί της ουσίας και οι αδυναμίες του νέου αυτού νομοθετήματος επαληθεύοντας αυτές τις κριτικές που είχαν ασκήσει από την αρχή κιάλας διάφοροι σχολιαστές του νόμου. Χαρακτηριστικό είναι το σχόλιο του Γεώργιου Σωτηρόπουλου⁴ όπου σε άρθρο⁵ του αναφέρει πώς το νέο Πτωχευτικό δίκαιο έχει αποτύχει σε επίπεδο θεσμών και κυρίως αυτών της διαδικασίας συνδιαλλαγής και του σχεδίου αναδιοργάνωσης.

---

¹ Κατερίνα Καρατζά, «Η ανάγκη ενός αποτελεσματικού Πτωχευτικού Δικαίου» 15.3.2009, Σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικών στο www.syneemp.gr
² http://ec.europa.eu/youreurope/business/deciding-to-stop/handling-bankruptcy-and-starting-afresh/greece/index_el.htm

³ Άρθρο της Ιωάννας Καλαντζάκου- Τσατσαρώνη, Μέλος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής Για την Αναμόρφωση του Πτωχευτικού Κώδικα, στο www.syneemp.gr.

⁴ Καθηγητής Νομικής Σχολής Αθηνών, μέλος της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του ΠτΚ.

⁵ Παρατράγουδα του Ελληνικού Πτωχευτικού Δικαίου, στο www.syneemp.gr

Ειδικότερα, υπάρχει διάχυτη η αίσθηση στο οικονομικό επιτελείο της χώρας, ότι το άρθρο 99 δεν προσφέρει σημαντικά στην κατεύθυνση της ουσιαστικής αναδιάρθρωσης των προβληματικών επιχειρήσεων που προσφεύγουν σε αυτό, παρά μόνο δίνει μία πίστωση χρόνου, η οποία, όμως, δεν αποδεικνύεται αρκετή για τη διάσωσή τους, ιδίως υπό τις ασφυκτικές συνθήκες που κυριαρχούν σήμερα στην αγορά. Έτσι οδηγούμαστε στην αναμόρφωση του Πτωχευτικού κώδικα κατευθυνόμενοι προς την κατάργηση του άρθρου 99 και στην επαναφορά του άρθρου 44 αλλά με βελτιωμένους όρους, συμπληρώνοντας τα κενά του άρθρου 99 του ισχύοντος νόμου¹.

Συνεπώς καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως ο νέος πτωχευτικός κώδικας έχει όλες τις προδιαγραφές να αποτελέσει έναν πραγματικά ωφέλιμο νόμο για την παροχή της δεύτερης ευκαιρίας και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων αλλά όχι στην παρούσα μορφή του. Τα κενά που δημιουργεί στους δύο βασικούς του θεσμούς θα πρέπει να καλυφθούν και να συμπληρωθούν από προηγούμενες και δοκιμασμένες πρακτικές όπως αυτή του άρθρου 44, γεγονός που θα συμβάλλει στην επιτέλεση του σκοπού του νέου κώδικα.

---

¹ Άρθρο της εφημερίδας Βόρεια, στο www.taxvoria.gr με τίτλο «Αλλάζει ο νόμος για τις πτωχεύσεις των επιχειρήσεων» δημοσιευμένο την 6.12.10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σπύρος Δ. Ψυχομάνης τίτλος: Πτωχευτικό δίκαιο
Κατά τον Ν. 3588/2007 ‘πτωχευτικός κώδικας’ Γ έκδοση
2. Ευάγγελος Εμμ. Περάκης τίτλος: Πτωχευτικό δίκαιο
Πτώχευση και διαδικασία συνδιαλλαγής Ν. 3588/2007
3. Νικόλαος Δημαράς (Dr. Jur.) τίτλος: Στοιχεία εμπορικού δικαίου (νέα έκδοση)
Σειρά: μελέτες αστικού δικαίου ΙΙΙ
4. Πτωχευτικός Κώδικας – Νόμος υπ’ αριθμ. 3588/2007 (ΦΕΚ Α’ 153/10.7.2007), ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ - ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, εκδόσεις Ισοκράτης, Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών του Δ.Σ.Α., 2007
5. Λάμπρος Κοτσίρης τίτλος: Πτωχευτικό Δίκαιο, 6^η έκδοση
6. Λάμπρος Κοτσίρης τίτλος: Πτωχευτικό Δίκαιο, 7^η έκδοση
7. Κ. Ρόκας ΠτΚ, 1978
8. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ «Εξάλειψη του στίγματος της επιχειρηματικής αποτυχίας – για μια πολιτική παροχής δεύτερης ευκαιρίας Εφαρμογή της σύμπραξης της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση»

ΠΗΓΕΣ INTERNET

www.capital.gr

www.sbbe.gr

www.kollitzas.gr

www.wikipedia.org

www.ministryofjustice.gr

www.dap-papei.gr

www.nomothesia.ependyseis.gr

www.foggs.gr

www.dsanet.gr
www.eur-lex.europa.eu
www.tovima.gr, Εφημερίδα «Το Βήμα»
www.opengov.gr
www.nomikaxronika.gr
www.alf.gr
www.syneemp.gr
www.taxvorla.gr, Εφημερίδα Βόρεια